

BOUTIQUE HOTEL

ΣΑΝΤΟΡΙΝΗ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Τίτλος: **ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΑΛΑΙΟΥ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ ΤΟΜΑΤΑΣ ΣΕ
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑ ΣΤΗ ΣΑΝΤΟΡΙΝΗ'**

ΑΘΗΝΑ
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2023

Σπουδαστική ομάδα: Μπάμπαλη Ε., Τριτάκη Κ.
Επιβλέπων Διδάσκων: Αναστασάκης Μ.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Τίτλος: **‘ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΑΛΑΙΟΥ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ ΤΟΜΑΤΑΣ ΣΕ
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑ ΣΤΗ ΣΑΝΤΟΡΙΝΗ’**

Η πτυχιακή εργασία εγκρίθηκε από:

Επιβλέπων Διδάσκων: Αναστασάκης Μανώλης

Μέλος επιτροπής: Μάρθα Λουκία

Μέλος επιτροπής: Μιχαλοπούλου Κατερίνα

Σπουδαστές:

Μπάμπαλη Ευαγγελία

Τριτάκη Κλεοπάτρα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<u>ΠΕΡΙΛΗΨΗ</u>	7
<u>ΕΙΣΑΓΩΓΗ</u>	9
<u>ΜΕΡΟΣ Α ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ</u>	13
A.01 Αρχιτεκτονική Μορφολογία	15
• Γενικά Στοιχεία	17
• Οικοδομικά Υλικά	19
• Παράμετροι και Ιδιαιτερότητες	21
A.02 Κατασκευαστικά Συστήματα της Σαντορίνης	22
• Υπόσκαφα κτίσματα	23
• Θολοδομία	25
• Τοιχοποιίες	27
• Κουφώματα	29
A.03 Βιομηχανική Αρχιτεκτονική της Σαντορίνης	30
• Γενικά Στοιχεία	31
• Τυπολογίες βιομηχανικών κτιρίων	32
• Χαρακτηριστικό δείγμα βιομηχανικού κτιρίου	35
A.04 Case Study	3
• Παραδείγματα επανάχρησης βιομηχανικών κτιρίων στην Ευρώπη	37
• Παραδείγματα επανάχρησης Βιομηχανικών κελυφών στη Σαντορίνη	45
• Παραδείγματα επανάχρησης βιομηχανικών κτιρίων ως κατάλυμα στην Ευρώπη	52
• Παραδείγματα επανάχρησης βιομηχανικών κτιρίων ως κατάλυμα στην Ελλάδα	57
• Παραδείγματα επανάχρησης ως κατάλυμα στη Σαντορίνη	65
• Συμπεράσματα	75
• Πηγές έμπνευσης	76
<u>ΜΕΡΟΣ Β ΚΤΙΡΙΟ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ</u>	77
B.01 Περιοχή Μελέτης	79
• Γενικά Στοιχεία	80
• Προσβάσεις	84
• Σχέσεις με γύρω οικισμούς	85
• Δράσεις	86
• Γειτνιάζουσες χρήσεις	87
B.02 Κτίριο Μελέτης	88
• Ιστορικά στοιχεία	89

• Φωτογραφική Αποτύπωση	91
• Κλιματικά δεδομένα	93
• Τοπογραφικό διάγραμμα	95
• Κατόψεις – Όψεις – Τομή	96
• Αξονομετρικές απόψεις	98
<u>ΜΕΡΟΣ Γ ΠΡΟΤΑΣΗ ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΗΣ</u>	99
Γ.01 Αρχές Σχεδιασμού	102
• Επίπεδα επανάχρησης	103
• Boutique hotels	104
• Προδιαγραφές boutique hotel	105
• Βασικές αρχές σχεδιασμού	107
• Άξονες και ιδιότητες χωρικών ενότητων	109
• Επεμβάσεις στο κέλυφος	110
• Χωροθέτηση χρήσεων στην κάτοψη	111
• Συνθετικά διαγράμματα	112
• Επεμβάσεις στον εξωτερικό χώρο	113
Γ.02 Σχεδιαστική Πρόταση	115
• Τοπογραφικό	117
• Γενικά σχέδια	118
• Κατόψεις εσωτερικών διαρρυθμίσεων	121
Γ.03 Έμπνευση, Αίσθηση και Υλικότητες	124
Γ.04 Φωτορεαλιστικές απόψεις εξωτερικών χώρων	126
Γ.05 Σχέδια δωματίων 1:20	137
Γ.06 Φωτορεαλιστικές απόψεις εσωτερικών χώρων	143
<u>ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ</u>	149

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία αφορά τη δημιουργία ενός καταλύματος «boutique hotel» επαναχρησιμοποιώντας μία από τις κτιριακές δομές του παλαιού εργοστασίου Τομάτας. Ύστερα από τη μελέτη της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής και την ανάλυση της περιοχής μελέτης, αντλούνται οι δυναμικές, οι χρήστες, η αρχιτεκτονική γλώσσα και το λεξιλόγιο, διαμορφώνοντας το σενάριο σχεδιασμού, το οποίο προτείνει πως η νέα χρήση θα διαρρηγνύει τα πλαίσια του κτιρίου και θα ανοίγεται προς την ευρύτερη περιοχή της Βλυχάδας, συντελώντας στην αναβάθμισή της, ακόμα και σε υπερτοπικό επίπεδο. Η προσέγγιση της επανάχρησης εξυπηρετεί 2 επίπεδα: την ευρύτερη περιοχή της Βλυχάδας, μέσω της ανάδειξης ως υπερτοπικό πόλο τουριστικής έλξης και το Μουσείο Τομάτας, ως υποστηρικτική υποδομή – χρήση των δράσεων του. Αυτά τα 2 επίπεδα εισέρχονται στον σχεδιασμό μέσα από 2 βασικές προθέσεις που μεταφράζονται σε άξονες και εκτονώσεις: σύνδεση με το Μουσείο Τομάτας και σύνδεση με το τοπίο, δηλαδή τη θάλασσα. Οι άξονες οργανώνουν τις βασικές κινήσεις στον περιβάλλοντα χώρο, καθιστώντας τον κοινόχρηστο χώρο του οικοπέδου έναν πυρήνα συνάντησης. Ο σχεδιασμός ολοκληρώνεται μέσω χαράξεων που πηγάζουν από τις κορυφές του υπάρχοντος κελύφους και έχουν ως στόχο να αναδείξουν τη βιομηχανική ταυτότητα του κτιρίου μέσα από τη διατάραξη της γεωμετρίας του, δημιουργώντας σχήματα που προκύπτουν από την αρχική δομή. Αυτές οι χαράξεις διαμορφώνουν και τη γεωμετρία των νέων κατασκευών, οι οποίες εντάσσονται σε έναν νέο οργανισμό που σχετίζεται με το υπάρχων κέλυφος μέσα από την αντίθεση και την αντίστιξη, χρησιμοποιώντας δίπολα όπως: συμπαγής – διάτρητη δομή, ορθοκανονική – κεκλιμένη γεωμετρία, αυστηρότητα – πολυπλοκότητα, με τελικό στόχο τη δημιουργία χώρων με ιδιαίτερη ταυτότητα που μαρτυρούν τις ιστορικές καταβολές του κτιρίου, συνενώνοντας τα συνεκτικά στοιχεία του τοπίου και προσφέροντας μια ιδιαίτερη εμπειρία στον επισκέπτη μέσα από τη σύνθεση τοπιακών – αρχιτεκτονικών στοιχείων.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Σαντορίνη, Μουσείο Τομάτας, Παραδοσιακή Βιομηχανική Κληρονομιά, Boutique Hotel, Επανάχρηση.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία αφορά την επανάχρηση διατηρητέου κτιρίου βιομηχανικής κληρονομιάς στη Σαντορίνη και η δομή της αποτελείται από 3 μέρη: θεωρητικό μέρος (Α), ανάγνωσης της περιοχής μελέτης(Β), σχεδιαστικό μέρος (Γ).

Καθότι, η Σαντορίνη, λόγω της ιδιαίτερης γεωμορφολογίας της, διαθέτει μοναδική αρχιτεκτονική, με ιδιαίτερη ταυτότητα, αναγνωρίσιμη παγκοσμίως, στο μέρος Α επιχειρείται η μελέτη της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής της, με στόχο την αποσαφήνιση κρίσιμων στοιχείων που θα υποστηρίξουν την καλύτερη ανάγνωση του κτιρίου προς επανάχρηση και ταυτόχρονα θα αποτελέσουν την αρχιτεκτονική γλώσσα / λεξιλόγιο για την πρόταση επανάχρησης, σε δύο επίπεδα: τόσο στο κατασκευαστικό, οικοδομικό επίπεδο, όσο και στη μεταφορά αυτών σε αισθητικό επίπεδο. Ταυτόχρονα, ύστερα από έρευνα για τη βιομηχανική αρχιτεκτονική της Σαντορίνης, παρατηρήθηκε πως σε αντίθεση με άλλους τόπους, στη Σαντορίνη η παραδοσιακή βιομηχανική αρχιτεκτονική εκφράζεται μέσω της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής του νησιού εν γένει, χωρίς να εντοπίζονται σημαντικές διαφορές. Συνεπώς, αυτό αποτελεί ακόμη ένα έρεισμα για τη διερεύνηση της τοπικής παραδοσιακής αρχιτεκτονικής που συντελείται στο μέρος Α. Πιο συγκεκριμένα, η μεθοδολογία που ακολουθείται σε αυτό το μέρος, είναι μία ερευνητική πορεία από το γενικό στο ειδικό. Εκκινώντας από τη γενική εικόνα της αρχιτεκτονικής μορφολογίας, συνεχίζουμε σε ζητήματα κατασκευαστικής δομής και οικοδομικών συστημάτων, καταλήγοντας σε μεμονωμένα αρχιτεκτονικά μέλη που ολοκληρώνουν το σύνολο των παραπάνω. Επίσης, εστιάζοντας περισσότερο στη βιομηχανική αρχιτεκτονική της Σαντορίνης, εντοπίζουμε τα είδη της βιομηχανίας που υπήρξαν στο νησί καθώς και τα είδη των κτιρίων με ειδικές βιοτεχνικές χρήσεις. Στη συνέχεια διερευνώνται παραδείγματα επανάχρησης βιομηχανικών κτιρίων στην Ευρώπη καταλήγοντας σε παραδείγματα από τη Σαντορίνη, μελετώντας τα ως προς τη διατήρηση της μνήμης της προηγούμενης χρήσης καθώς και της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής τους.

Όλα τα παραπάνω αποτελούν ένα μέρος των δεδομένων που θα ληφθούν υπόψιν στη σχεδιαστική πρόταση επανάχρησης. Εστιάζοντας περισσότερο στην εγγύτερη περιοχή μελέτης, δηλαδή τη γεωγραφική θέση του κτιρίου προς επανάχρηση, αυτή της Βλυχάδας, καθώς και το ίδιο το κτίριο, εντοπίζονται και άλλα στοιχεία και στοχεύουν στην άντληση συμπερασμάτων για την καλύτερη ένταξη της πρότασης. Όλα τα παραπάνω αναλύονται στο μέρος Β της παρούσας πτυχιακής εργασίας.

Πιο συγκεκριμένα, στο μέρος Β γίνεται η ανάλυση της ευρύτερης περιοχής της Σαντορίνης με στόχο να αντλήσουμε τα απαραίτητα δεδομένα για τη βέλτιστη ένταξη του κτιρίου επανάχρησης σε πολλαπλά επίπεδα. Μελετώντας τις γειτνιάζουσες χρήσεις του κτιρίου, καθώς και τις δράσεις που λαμβάνουν χώρα, αντλούμε τις δυναμικές και τους χρήστες που υπάρχουν ήδη στην περιοχή για την αποσαφήνιση του δικού μας σεναρίου σχεδιασμού, εκτιμώντας πως η νέα χρήση του και οι δυναμικές / έλξεις / δράσεις θα διαρρηγνύουν τα πλαίσια της οριοθέτησης του οικοπέδου και θα ανοίγονται προς την ευρύτερη περιοχή της Βλυχάδας, συντελώντας στην αναβάθμισή της, φτάνοντας ακόμα και σε υπερτοπικό επίπεδο του συνόλου του νησιού της Σαντορίνης, αποτελώντας πολιτιστικό και τουριστικό πόλο έλξης. Εν συνεχεία, ύστερα από επιτόπια αυτοψία του κτιρίου από την ομάδα εκπόνησης της παρούσας εργασίας, αναλύεται το κτίριο σε αρχιτεκτονικό, δομικό, οικοδομικό και μορφολογικό επίπεδο, αποτελώντας και το τέλος του μέρους της έρευνας (Α, Β), αντλώντας συμπεράσματα και κρίσιμα στοιχεία για τη σχεδιαστική πρόταση που παρατίθεται στο μέρος Γ.

Η πρόταση αφορά τη δημιουργία ενός καταλύματος «*boutique hotel*» επαναχρησιμοποιώντας μία από τις κτιριακές ενότητες του παλαιού εργοστασίου τομάτας. Οι λόγοι επιλογής του είδους του καταλύματος πηγάζουν από τη βέλτιστη αξιοποίηση του κελύφους, καθώς οι εσωτερικοί χώροι είναι μικροί και η ιστορία του κτιρίου αποτελεί έρεισμα για σχεδιασμό με ιδιαίτερη ταυτότητα. Η προσέγγιση της επανάχρησης του κτιρίου εξυπηρετεί 2 επίπεδα: την ευρύτερη περιοχή της Βλυχάδας, μέσω της ανάδειξης του τόπου ως υπερτοπικό πόλο τουριστικής έλξης και το Μουσείο Τομάτας, ως υποστηρικτική υποδομή – χρήση των δράσεών του. Αυτά τα δύο επίπεδα εισέρχονται στον σχεδιασμό μέσα από 2 βασικές προθέσεις που μεταφράζονται σε άξονες και εκτονώσεις: τη σύνδεση με το Μουσείο Τομάτας και τη σύνδεση με το τοπίο, δηλαδή τη θάλασσα. Οι άξονες οργανώνουν τις βασικές κινήσεις στον κοινόχρηστο περιβάλλοντα χώρο καθώς και στους εσωτερικούς χώρους. Ειδικότερα, δημιουργούνται 3 σημεία εισόδου που παραλαμβάνουν τις ροές από τα ιδιαίτερα γειτονικά σημεία της περιοχής: το Μουσείο Τομάτας, τη μαρίνα και την παραλία της Βλυχάδας, καθιστώντας τον κοινόχρηστο χώρο του οικοπέδου ως έναν πυρήνα συνάντησης. Ο σχεδιασμός ολοκληρώνεται μέσω χαράξεων που πηγάζουν από τις κορυφές του υπάρχοντος κελύφους και έχουν ως στόχο να αναδείξουν τη βιομηχανική ταυτότητα του κτιρίου μέσα από τη διατάραξη της γεωμετρίας του, δημιουργώντας σχήματα που προκύπτουν από την αρχική δομή. Αυτές οι χαράξεις διαμορφώνουν και τη γεωμετρία των νέων κατασκευών, που πρόκειται για στέγαστρα, αναψυκτήρια, διαφορετικά δάπεδα και υγροί χώροι. Οι νέες κατασκευές εντάσσονται σε έναν νέο οργανισμό που σχετίζεται με το υπάρχων κέλυφος μέσα από την αντίθεση και την αντίστιξη, χρησιμοποιώντας δίπολα όπως: συμπαγής – διάτρητη δομή, ορθοκανονική – κεκλιμένη γεωμετρία, αυστηρότητα – πολυπλοκότητα. Επομένως, δημιουργούνται χώροι με ιδιαίτερη ταυτότητα που μαρτυρούν τις ιστορικές καταβολές του κτιρίου, συνενώνοντας τα συνεκτικά στοιχεία του τοπίου και προσφέροντας μια ιδιαίτερη εμπειρία στον επισκέπτη μέσα από τη σύνθεση τοπιακών – αρχιτεκτονικών στοιχείων.

ΜΕΡΟΣ Α | ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

A.01 Αρχιτεκτονική Μορφολογία

Α.01 ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

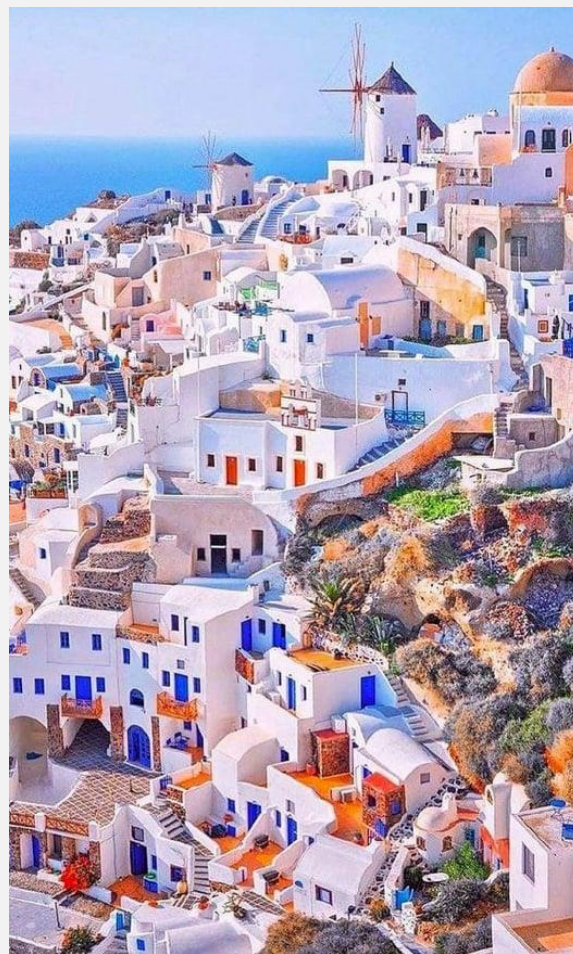
Η αρχιτεκτονική της Σαντορίνης παρουσιάζει τα βασικά χαρακτηριστικά της δεσπόζουσας αιγαιοπελαγίτικης αρχιτεκτονικής, όπως, για παράδειγμα, κυριαρχία του μπλε και του άσπρου, αλλά έχει και κάποια στοιχεία που συναντώνται κυρίως σε αυτό το νησί. Το γεγονός αυτό οφείλεται, στη διαφορετικότητα των χαρακτηριστικών, όπως είναι η τοπογραφία, το ανάγλυφο, το μικροκλίμα κ.ά. Η διαφορετικότητα αυτή είναι που διαχώρισε, κατά ένα ποσοστό, την παραδοσιακή αρχιτεκτονική της Σαντορίνης από αυτή των υπόλοιπων Κυκλάδων.

Το καθοριστικό στοιχείο είναι η ιδιομορφία της σύστασης εδάφους της (ηφαιστειακή γη) που διαμόρφωσε μια αρχιτεκτονική παράδοση με ιδιάζοντα χαρακτηριστικά. Ταυτόχρονα, οι έντονες κλίσεις του εδάφους σε συνδυασμό με την έλλειψη δομικής ξυλείας συντέλεσαν στην έντονη διάθεση εξοικονόμησης χώρου που παρατηρείται στις κτιριακές δομές. Ταυτόχρονα, αρχιτεκτονικά μέλη αποτέλεσαν γλυπτικά μορφολογικά στοιχεία που δίνουν μια ξεχωριστή ατμόσφαιρα στο οικιστικό σύνολο. Η έντονη γλυπτική έκφραση εντοπίζεται στις καμπυλώσεις των τελειωμάτων των τοιχοποιιών, στις καπνοδόχους και τη στέγαση των κτιρίων. Όλα αυτά μαζί με τα θρησκευτικά κτίρια με τους ιδιαίτερους τρούλους συνθέτουν την κορυφογραμμή των παραδοσιακών οικισμών της Σαντορίνης. Ακόμα εντονότερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η ποικιλία στην τυπολογία και έκφραση που εντοπίζεται στα μέλη που προαναφέρθηκαν.

Τα βασικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα της αρχιτεκτονικής, είναι η αυστηρή μορφή των όγκων, οι παχιοί τοίχοι με τα μικρά ανοίγματα, η χαρακτηριστική λευκότητα και η σύνθεση των κατοικιών μέσω μιας συνεχούς ρυθμικής επανάληψης.

Εικόνα 1

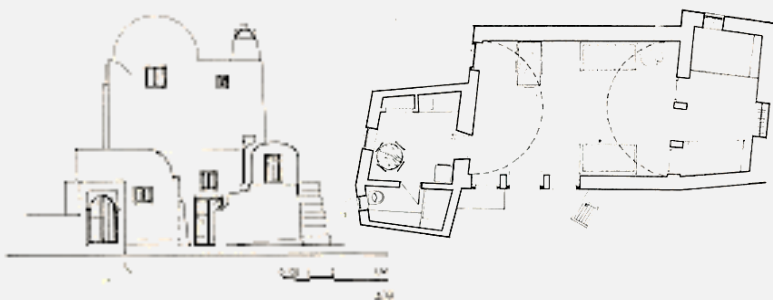

Εικόνα 2

Πηγή: <https://hotelcyclades.gr/el/santorini>

Στη Σαντορίνη χρησιμοποιούνται συνήθως σκαφοειδείς κατασκευές, όπου η οροφή συμπληρώνεται με στεγνή κίσηρη ώστε να δημιουργηθεί μια οριζόντια βαθιά επιφάνεια. Αυτό εξυπηρετούσε στη δημιουργία δωματίων σε οικισμούς που έχουν δημιουργηθεί σε αρκετά έντονη κλίση εδάφους, οπότε τα δώματα των υποκείμενων κτιρίων παρέχουν θέση για μια μικρή αυλή για τα υπερκείμενα αυτών κτίρια. Αυτό αποτέλεσε ένα από τα βασικότερα χαρακτηριστικά της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής που συγκροτούν ένα ιδιαίτερο σύνολο. Τέλος, σε αυτό το ιδιαίτερο σύνολο συμβάλει και η τελική διαμόρφωση των όψεων, που συνήθως όλες οι επιφάνειες των τοίχων επιχρίονται με λάσπη και σφηνώνονται μικρά κομματάκια κοκκινόπετρας κατά διαστήματα.

Τα παλαιότερα αρχοντικά του τέλους του 19ου αιώνα παρουσιάζουν όλων των ειδών τις τελικές επιφάνειες: πατητό κονίαμα, επένδυση με λαξευτές πέτρες και σφηνωμένα χαλίκια στο σοβά. Παρά την αντίληψη για τη λευκότητα των σπιτιών στις Κυκλάδες, στην συνηθέστερη περίπτωση των σοβαντισμένων τοίχων, χρησιμοποιούνται έντονοι χρωματισμοί όπως για το κόκκινο και η ώχρα. Τέλος, να αναφερθεί πως η θολοδομία στη Σαντορίνη ήταν ιδιαίτερα αναπτυγμένη με μεγάλη ποικιλία μορφών και πρωτοτυπία στις κατασκευαστικές μεθόδους, καθώς η αποκλειστική στέγαση με θόλους ήταν το αποτέλεσμα της έλλειψης ξυλείας που απαιτείται για την κατασκευή ξυλοτύπων, αλλά και της ευφυούς αξιοποίησης των ντόπιων ηφαιστειακών υλικών.

Εικόνα 3

Εικόνα 4

Εικόνα 5

Εικόνα 6

Πηγή: <http://5a.arch.ntua.gr/project/12816/13329>

A.01 ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΥΛΙΚΑ

Τα κυριότερα υλικά που χρησιμοποιούνταν στην κατασκευή των παραδοσιακών κτισμάτων ήταν όλα τοπικά και ηφαιστειογενή (ασβεστολιθικά πετρώματα και πωρόλιθοι). Το δομικό σύστημα των κτιρίων της Σαντορίνης είναι βασισμένο στα τοπικά υλικά του νησιού και στις δυνατότητες που αυτά προσφέρουν. Αυτά ήταν η μαυρόπετρα, η κοκκινόπετρα, η κίσσηρη ή αλίσιρας και η άσπα (θηραϊκή γη, ποτζουλάνα, τέφρα). Καθένα από αυτά τα υλικά ανάλογα με τις ιδιότητές του χρησίμευε και σε συγκεκριμένο μέρος της κατασκευής.

Η μαυρόπετρα είναι ένα πολύ σκληρό πέτρωμα, δύσκολα επεξεργάσιμο και για αυτό το λόγο το χρησιμοποιούσαν σχεδόν αυτούσιο. Εξαιτίας της μεγάλης αντοχής του αποτελούσε το υλικό κατασκευής φερόντων τοίχων αλλά και μαντρότοιχων.

Η κοκκινόπετρα έχει δύο παραλλαγές: τη συμπαγή και την σπογγώδη. Η συμπαγής κοκκινόπετρα χρησίμευε για τις λαξευτές παραστάδες και τα υπέρθυρα ή και ως επένδυση εξωτερικών τοίχων. Η σπογγώδης κοκκινόπετρα είχε σαν χαρακτηριστικό το μικρό βάρος και για αυτό το λόγο την χρησιμοποιούσαν στην κατασκευή των θόλων. Ακόμη, μερικές φορές, η σπογγώδης κοκκινόπετρα τοποθετούνταν και σε γεμίσματα τοίχων.

Η κίσσηρη ή ελαφρόπετρα είναι ένα υλικό που χρησιμοποιείται στις διαμορφώσεις βατών δωμαίων πάνω από τους θόλους και επίσης ως αντικατάσταση της σπογγώδους κοκκινόπετρας, από το 1925 και μετά. Η άσπα ή θηραϊκή γη είναι το σημαντικότερο δομικό υλικό των παραδοσιακών κτισμάτων της Σαντορίνης κυρίως λόγω των σημαντικών ιδιοτήτων του, όπως η μεγάλη ανθεκτικότητα, οι υδραυλικές και οι μονωτικές ιδιότητες. Εξαιτίας των ιδιοτήτων αυτών μπόρεσαν οι τεχνίτες να γεφυρώσουν μεγάλα ανοίγματα έως και 4 με 5 μέτρα με κυλινδρικούς θόλους, σταυροθόλια, σκαφοειδής θόλους, χωρίς τη χρήση οπλισμού.

Εικόνα 7

Μαυρόπετρα

Εικόνα 8

Κοκκινόπετρα

Εικόνα 9

Κίσσηρη - Ελαφρόπετρα

Εικόνα 10

Θηραϊκή γη

Ένα ακόμα χαρακτηριστικό της θηραϊκής γης είναι και η συνεκτικότητα της, γεγονός που συνέβαλε στην δημιουργία των υπόσκαφων κατοικιών, αφού η συνοχή αυτή του υλικού επέτρεψε την εκσκαφή του όγκου του σε μεγάλο βάθος χωρίς να υποχωρεί. Τα παραπάνω, υλικά συντέλεσαν στην δομή των παραδοσιακών κτισμάτων της Σαντορίνης, ήταν όλα τοπικά υλικά που βρίσκονταν σε αφθονία στο νησί. Τα οικοδομικά αυτά υλικά, λόγω των δυνατοτήτων τους, συνετέλεσαν και στην ιδιαίτερη μορφοπλασία της τοπικής παραδοσιακής αρχιτεκτονικής καθώς και στη μεγάλη ποικιλία από τελικές επιφάνειες.

Εικόνα 11

Εικόνα 12

Εικόνα 13

Εικόνα 14

Α.01 ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ

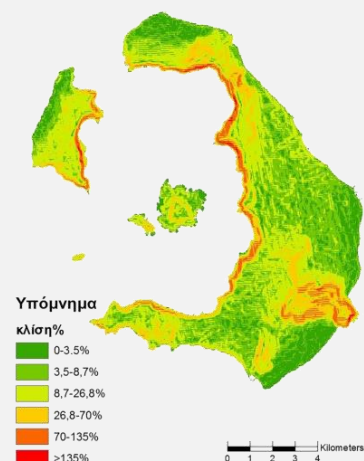
ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ ΚΑΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ

Ξεκινώντας τη διερεύνηση των δομικών και αρχιτεκτονικών στοιχείων της Σαντορίνης παρατηρούμε πως οι οικισμοί χαρακτηρίζονται από εξαιρετικά πυκνή δόμηση, όπου η μια ιδιοκτησία βρίσκεται κυριολεκτικά πάνω, ή σφηνωμένη ανάμεσα, στις άλλες. Επίσης παρατηρούμε πως οι κλίσεις του εδάφους διαδραμάτισαν καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση των οικισμών (αμφιθεατρικοί, γραμμικοί) και των κτιριακών δομών (υπόσκαφες). Σύμφωνα με το χάρτη κλίσεων, η Σαντορίνη είναι στο μεγαλύτερο ποσοστό της πεδινή <150 μ. όμως με κάποιους ορεινούς όγκους, που κατατάσσονται στις λοφώδεις περιοχές, που βρίσκονται σε υψόμετρο από 150- 600μ. Οι πιο έντονες βρίσκονται στην περιοχή της καλδέρας και στο κέντρο του νησιού στο βουνό του Προφήτη Ηλία. Οι περιοχές αυτές είναι το Μεγάλο Βουνό στα βόρεια, η περιοχή που βρίσκεται ανατολικά του ακρωτηρίου του Σκάρου και ο Προφήτης Ηλίας με την υψηλότερη κορυφή που φτάνει τα 565μ. Συνεπώς οι οικισμοί της Σαντορίνης διακρίνονται σε 4 κατηγορίες:

- 1. Γραμμικοί**, που αναπτύσσονται στο χείλος της καλντέρας, όπως τα Φηρά και η Οία,
- 2. Οχυροί**, που αναπτύσσονται γύρω από τα τείχη ενός οχυρού πυρήνα, όπως ο Πύργος και ο Εμπορειός,
- 3. Υπόσκαφοι**, που ακολουθούν τους βραχίονες ενός ποταμού σκαμμένοι μέσα στη θηραϊκή γη, όπως ο Βόθωνας, η Φοινικιά και το Κατεράδο.
- 4. Παράκτιοι**, όπως η Περίσσα και το Καμάρι.

Στους γραμμικούς και υπόσκαφους οικισμούς συναντάμε τον τύπο του υπόσκαφου κτιρίου λόγω της έντονης κλίσης. Τα κτιστά κτίρια, τα συναντάμε σε οχυρούς & γραμμικούς οικισμούς.

Επίσης, ακόμα μια σημαντική παράμετρος αποτελεί η αραιή βλάστηση του νησιού, το οποίο καλύπτεται κυρίως από χαμηλά φρύγανα. Το είδος αυτό βλάστησης συνετέλεσε και στην διαμόρφωση του κτιστού περιβάλλοντος, αφού τα υλικά που χρησιμοποιούνταν για την δόμηση ήταν κατά το μεγαλύτερο ποσοστό τους τοπικά. Έτσι, η έλλειψη ξυλείας οδήγησε στη δημιουργία μικρών χώρων, για να μπορεί να καλυφθεί το δώμα με τα μικρού μήκους ξύλα, τα οποία προέρχονταν από την χαμηλή βλάστηση του νησιού. Επίσης η έλλειψη αυτή, σε συνδυασμό με το μαλακό έδαφος, οδήγησε και στην ανάπτυξη της θολοδομίας, καθώς αυτός ο τύπος στέγασης δεν χρησιμοποιούσε ως δομικό υλικό το ξύλο.

Εικόνα 15

Πηγή: <http://5a.arch.ntua.gr/project/12817/13294>

Εικόνα 16

A.02 Κατασκευαστικά Συστήματα της Σαντορίνης

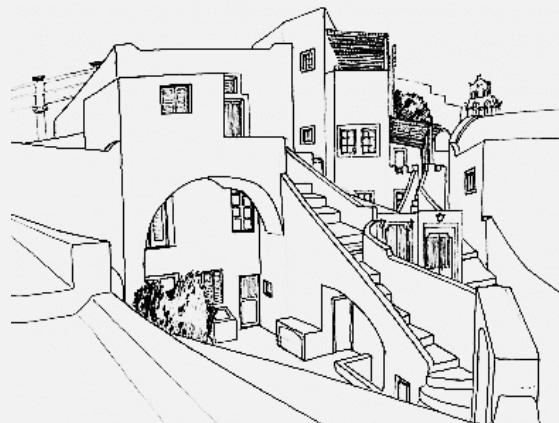
A.02_ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

ΥΠΟΣΚΑΦΑ ΚΤΙΣΜΑΤΑ

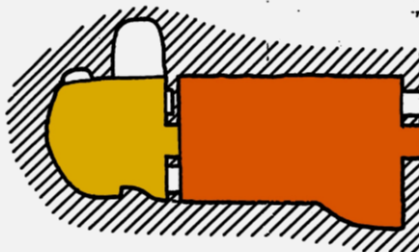
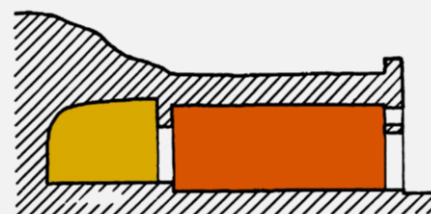
Το μαλακό ηφαιστειογενές έδαφος της Σαντορίνης σε συνδυασμό με τις έντονες κλίσεις επέτρεψαν τη δημιουργία υπόσκαφων κατασκευών σε μεγάλη έκταση. Έτσι η κατασκευή υπόσκαφων κτιρίων αποτελεί την κατεξοχήν παραδοσιακή αρχιτεκτονική κατασκευή της Σαντορίνης. Σε έδαφος με απότομη κλίση, ο πίσω τοίχος του κτιρίου συχνά εφάπτεται στην παρειά του εδάφους ή, σε κάποιες περιπτώσεις, δεν κατασκευάζεται καθόλου τοίχος, αλλά λειτουργεί ως τοίχος η βραχώδης παρειά.

Πρόκειται για θολωτά κτίσματα σκαμμένα στο βράχο που δεν διαθέτουν θεμέλια, έχουν στενή πρόσοψη με μικρά ανοίγματα και μεγάλο βάθος. Η στέγασή τους πραγματοποιείται με θόλους ή σταυροθόλια. Η πρόσοψη των υπόσκαφων κτισμάτων χτίζεται με πέτρινο τοίχο με ανοίγματα για το φωτισμό και τον αερισμό του εσωτερικού χώρου, σχεδόν πάντα συμμετρικά: εξώπορτα στον άξονα, παράθυρα δεξιά και αριστερά, και ένας μικρός φεγγίτης πάνω από την πόρτα.

Το κτίσμα είναι ένας χώρος «αρνητικός», λαξευμένος στο βράχο στο μέτωπο της άσπας. Στενομέτωπα σπίτια, με μεγάλο βάθος, αποτελούνται από 2 χώρους: ο μπροστινός χώρος αφορά τη διημέρευση και ο πίσω τη διανυκτέρευση. Οι φέροντες τοίχοι μπορούν να έχουν πάχος 30-65 εκ. ενώ οι ελεύθεροι τοίχοι, τα στηθαία κλπ. πάχος 20-25 εκ. Όλες οι επιφάνειες των τοίχων επιχρίονται με λάσπη (μείγμα θηραϊκής γης με νερό) και ορισμένες φορές, για την ενίσχυση της λάσπης, σφηνώνονται μικρά κομμάτια κοκκινόπετρας κατά διαστήματα στον σοβά.

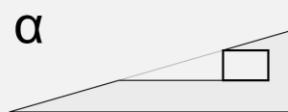
Εικόνα 17

- ΧΩΡΟΣ ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΗΣ
- ΧΩΡΟΣ ΔΙΗΜΕΡΕΥΣΗΣ

Εικόνα 18

Εικόνες: Σκίτσα υπόσκαφης κατοικίας στην Οία (κάτοψη, τομή). Διακρίνεται η προσπάθεια εξοικονόμησης χώρου & ο διαχωριστικός τοίχος. (Φιλιππίδης Δ.)

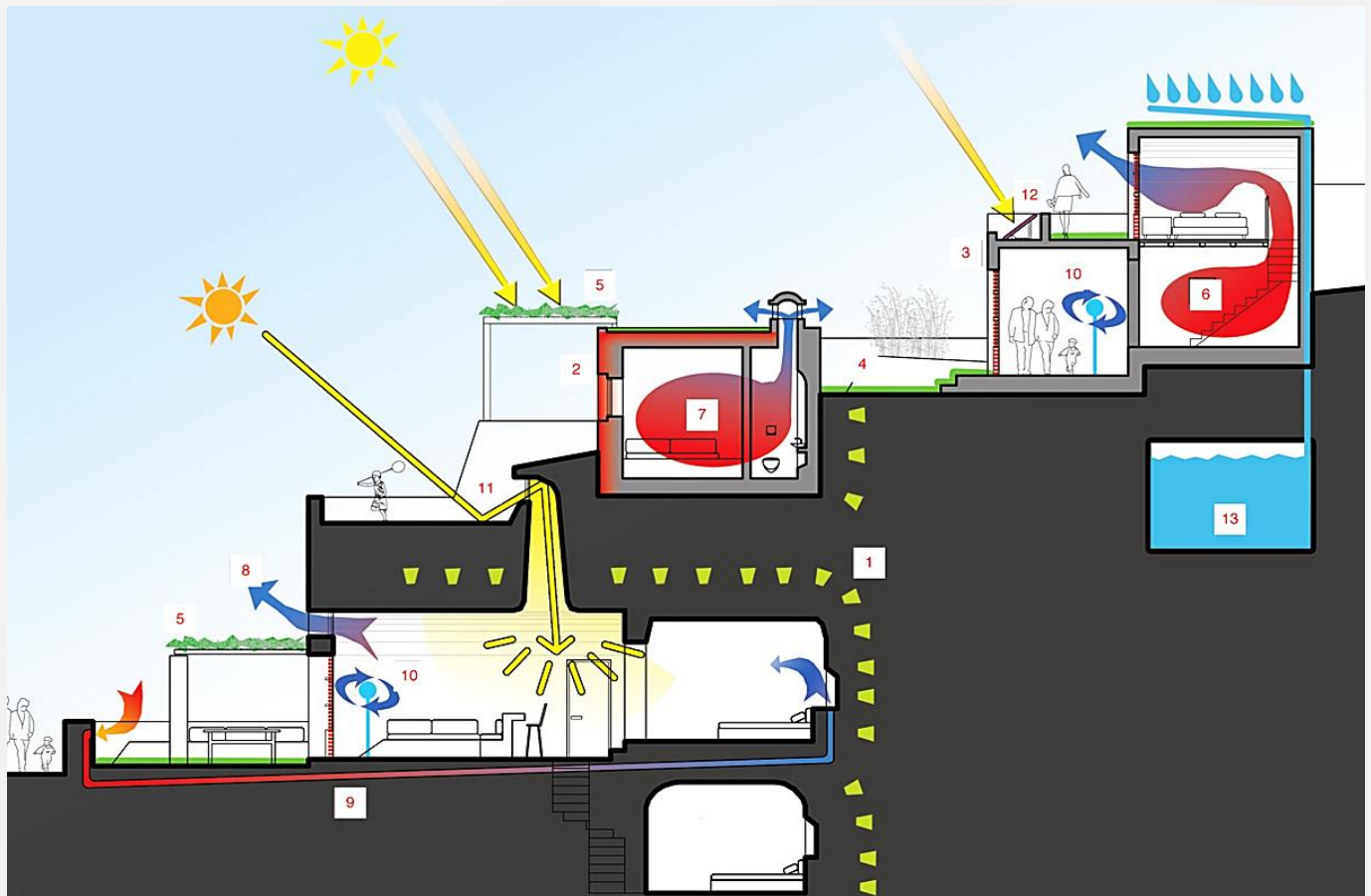

Εικόνα 19

Πηγή: <http://5a.arch.ntua.gr/project/12817/13294>

Η οροφή είναι ημικυλινδρική πρωτίστως για στατικούς λόγους, όμως επίσης, το ημικυλινδρικό σχήμα συμβάλλει στην αύξηση του φωτισμού & του αερισμού μέχρι το βάθος των κατοικιών.

Αυτού του είδους η κατασκευή διαδραματίζει σπουδαίο βιοκλιματικό ρόλο, τις θερμές ημέρες, λόγω του μεγάλου ύψους, ο ανυψούμενος ζεστός αέρας συγκεντρώνεται ψηλά & φεύγει εύκολα από το φεγγίτη της πρόσοψης. Η θερμοχωρητικότητα των υπόσκαφων σπιτιών είναι θεωρητικά άπειρη, καθώς είναι αυτή της γης. Έτσι η θερμοκρασία των τοιχωμάτων διατηρείται σταθερή γύρω στους 18°C. Αποτέλεσμα αυτού είναι να διατηρείται χαμηλή & σχεδόν σταθερή η θερμοκρασία στο εσωτερικό των υπόσκαφων σπιτιών. Σ' αυτούς τους χώρους, το αίσθημα δροσιάς οφείλεται στην απορρόφηση θερμότητας από τον εσωτερικό αέρα προς τα τοιχώματα της σπηλιάς.

Εικόνα 20

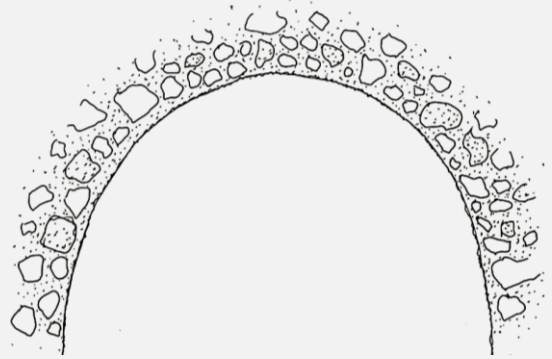
Πηγή: <http://5a.arch.ntua.gr/project/12817/13294>

A.02_ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

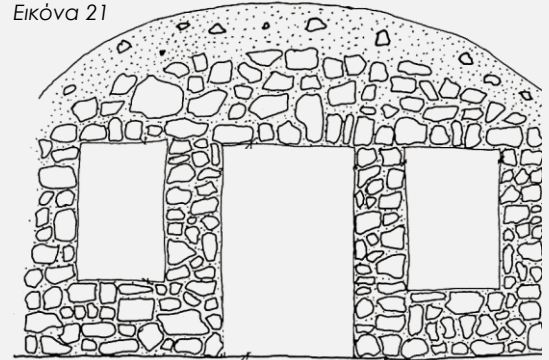
ΘΟΛΟΔΟΜΙΑ

Μια από τις πιο διαδεδομένες μεθόδους στέγασης των παραδοσιακών κατοικιών στην Σαντορίνη ήταν η θολοδομία, η οποία διακρινόταν για την ποικιλομορφία της και την πρωτοτυπία σε κατασκευαστικές μεθόδους. Όπως ήδη έχει αναφερθεί παραπάνω, οι παράγοντες που συνετέλεσαν για αυτό την άνθιση αυτού του είδους στέγασης ήταν οι ιδιότητες των τοπικών οικοδομικών υλικών καθώς και η έλλειψη ξυλείας που απαιτείτο για την κατασκευή ξυλοτύπων. Ειδικότερα, η θηραϊκή γη αναμεμειγμένη με ασβέστη γινόταν ένα κονίαμα μεγάλης αντοχής που με αυτό κατασκευάζονταν σταυροθόλια, ημικυλινδρικοί και σκαφοειδείς θόλοι. Με τη χρήση της θηραϊκής γης ευνοήθηκε η κατασκευή θόλων, με απλούστατα μέσα, κι έτσι η θολοδομία καθιερώθηκε ως αποκλειστικός τρόπος στέγασης των κτισμάτων (μια συνήθεια που επεκτάθηκε και στα γειτονικά νησιά Θηρασιά και Ανάφη). Τα οριζόντια τμήματα των οικοδομών (στέγες και πατώματα) διαμορφώνονται εν γένει με θόλους, οι οποίοι έχουν μορφή απλή κυλινδρική ή σκαφοειδή ή σχηματίζουν σταυροθόλια.

Η πιο εντυπωσιακή κατασκευή από όλες ήταν αυτή του σκαφοειδούς θόλου καθώς μπορούσε να γεφυρώσει ανοίγματα έως και 5 μέτρων με πάχος πλάκας 20 εκατοστών χωρίς τη χρήση οπλισμού. Η εξωτερική πλευρά της στέγασης με θόλο άλλοτε αφηνόταν ως είχε και άλλοτε καλυπτόταν με στεγνή κίσηρη ώστε να δημιουργηθεί ένα οριζόντιο βατό δώμα. Ένας ακόμη λόγος για να δημιουργηθεί οριζόντιο δώμα πάνω από τη θολωτή στέγη ήταν σε περιπτώσεις με έντονο ανάγλυφο, όπου το δώμα της υποκείμενης κατοικίας χρησιμοποιούταν ως αυλή της υπερκείμενης και με αυτόν τον τρόπο εξοικονομούταν πολύτιμο χώρο στους πυκνοδομημένους οικισμούς.

Εικόνα 21

Εικόνα 22

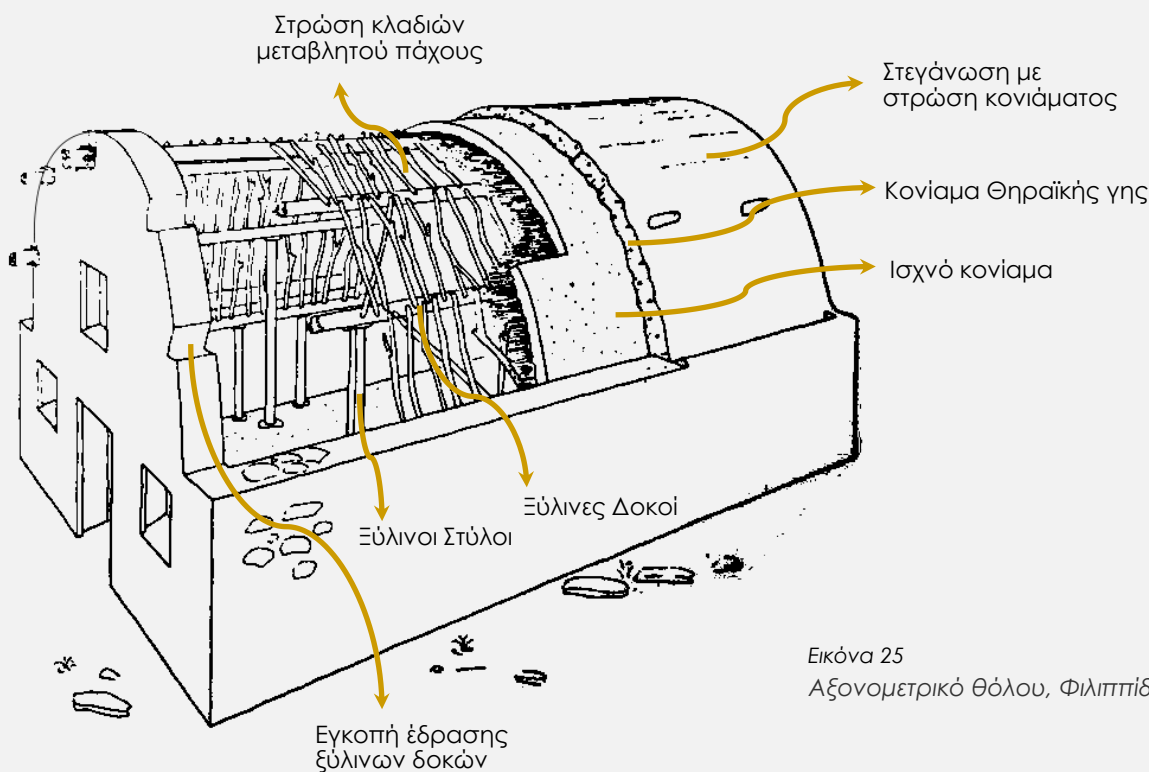
Εικόνα 23

Εικόνα 24

Πηγή: <http://5a.arch.ntua.gr/project/12817/13294>

Για την κατασκευή των θολών, αρχικά, ένας ξυλότυπος εδράζεται σε ξύλινες δοκούς, των οποίων τα άκρα στηρίζονται σε εγκοπές πάνω στις ημικυκλικές απολήξεις των στενών πλευρών. Στα άκρα, οι δοκοί περιβάλλονται με κλαδιά, ώστε κατά την ολοκλήρωση να 'ναι εύκολη η αφαίρεση τους. Αυτές τις μεγάλου μήκους δοκούς τις στηρίζουν ξύλινοι στύλοι, ενώ το κενό ανάμεσα στις δοκούς φράζεται με εγκάρσιες ξύλινες δοκίδες και από πάνω με ένα στρώμα από θάμνους μεταβλητού πάχους. Τέλος, πάνω από αυτό το στρώμα τοποθετείται μια στρώση από ισχνό κονίαμα και σχηματίζεται ένας κυλινδρικός θόλος. Αυτό, είναι το καλούπι για την κατασκευή των θολών, πάνω στο οποίο απλώνεται ένα κονίαμα θηραϊκής γης, νερού και ασβέστη σε πάχος 20-25 εκ. το οποίο τοποθετείται σε οριζόντιες ζώνες που εκκινούν από τις γενέσεις του θόλου. Οι τρόπου κατασκευής θολών είναι δύο, με τον πρώτο τρόπο να χρησιμοποιείται μέχρι το 1925, όπου τοποθετούνται επιμήκεις σπογγώδεις κοκκινόπετρες κάθετα στην καμπύλη του θόλου και συνδεδεμένες με κονίαμα. Αργότερα, ένας Σαντορινιός αρχιτεχνίτης χρησιμοποίησε ένα μείγμα θηραϊκού κονιάματος με χαλίκια κίσηρης διαμέτρου 0,5-5 εκ., ένα υλικό που αφθονεί στη Σαντορίνη. Αυτό το κονίαμα έχει πολλά πλεονεκτήματα με κυριότερο το γεγονός πως το ειδικό βάρος του είναι πολύ μικρότερο από αυτό με τις πέτρες, καθιστώντας την κατασκευή ευκολότερη και ταχύτερη, ενώ επιτυγχάνεται μεγαλύτερη ομοιογένεια του υλικού. Αφού περάσουν 20 μέρες, ο ξυλότυπος αφαιρείται. Τις περισσότερες φορές, στους θόλους των υπόσκαφων χώρων προσέθεταν επίχρισμα από θηραϊκή γη και ασβέστη, με την υγρασία του ηφαιστιογενούς εδάφους να συμβάλλει σημαντικά στη συνοχή του επίχρισματος και της άσπας, ενώ σπανίως χρειαζόταν να ενισχυθεί ο θόλος με πέτρες και άσπια εσωτερικά. Τέλος, ο θόλος καλύπτεται από μια λεπτή στρώση κονιάματος, ώστε το νερό της βροχής να κυλά στις γενέσεις του θόλου και από εκεί να περισυλλέγεται από εγκοπές που έχουν προληφθεί.

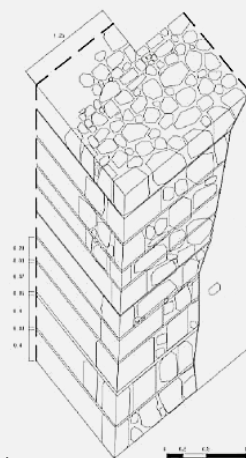
Εικόνα 25
Αξονομετρικό θόλου, Φιλιππίδης Δ.

A.02_ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

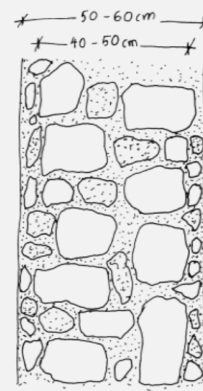
ΤΟΙΧΟΠΟΙΙΕΣ

Στη Σαντορίνη, οι τοιχοποιίες των κτισμάτων είναι λιτές και χτίζονται από αργολιθοδομή και ισχυρά θηραϊκά κονιάματα με τα λιθοσώματα που χρησιμοποιούνται είναι ντόπιοι ηφαιστειογενείς λίθοι. Βέβαια, παρατηρείται η χρήση διαφορετικής σύστασης λίθων σε θεμέλια και ανωδομή και άλλης σύστασης σε στοιχεία που σχηματίζουν τόξα, θόλους και περιθυρώματα. Για παράδειγμα συνήθως, οι λίθοι που προτιμώνται στις ανωδομές είναι οι μαύροι.

Στην εξωτερική πλευρά, σημαντικό ρόλο παίζουν οι γωνιακοί λίθοι και τα αγκωνάρια, τα οποία είναι και μεγαλύτερα σε όγκο από τα λιθοσώματα της υπόλοιπης τοιχοποιίας και ελαφρώς πιο κατεργασμένα. Τα πάχη των ανωδομών κυμαίνονται από 0,65μ. έως 1,50μ. με την εξωτερική τους πλευρά να εμφανίζεται συνήθως πιο καλοδοουλεμένη από την εσωτερική. Στην περίπτωση πολύ ψηλών κτιρίων, η διατομή της τοιχοποιίας στους ορόφους μειώνεται. Το κονίαμα αυτό, λόγω της εξαιρετικής του δύναμης επιτρέπει ακόμη και αρκετά πιο αραιή πλήρωση των πετρών εσωτερικά. Σε περίπτωση πολυώροφου κτίσματος, οι τοίχοι του ισογείου μπορεί να φτάσουν σε πάχος ακόμη και 1,00 μ. ή περισσότερο, με τρεις και τέσσερις σειρές πετρών στο πλάτος τους. Συνήθως, οι εξωτερικοί τοίχοι, έχουν ελαφριά κλίση προς το εσωτερικό με ελαττωμένο πάχος που μειώνεται έως τη θολωτή οροφή. Όσο ελαττώνεται το πάχος του φέροντος τοίχου, ανάλογη μείωση υφίστανται και οι διαστάσεις των πετρών έως ότου στην ανώτερη θολωτή οροφή, ο τοίχος αλλά και η ίδια η οροφή αποτελούνται ακόμη κι από μία μόνο σειρά από πέτρες. Με την αύξηση των διαστάσεων του τοίχου καθώς πλησιάζει το έδαφος, επιτυγχάνεται η αντιστάθμιση των θλιπτικών δυνάμεων που αναπτύσσονται στους θόλους.

Εικόνα 26

Εικόνα 27

Εικόνα 28

Διαφοροποίηση Λιθοσώματος

Εικόνα 29

Διαμόρφωση γωνίας

Πηγή: <http://5a.arch.ntua.gr/project/12817/13294>

A.02_ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

ΤΟΙΧΟΠΟΙΙΕΣ

Σε ό,τι αφορά τη διαδικασία κατασκευής υπόσκαφων, αρχικά γίνεται η επεξεργασία των τοιχωμάτων της σπηλιάς, όπου διαμορφώνεται η καμπύλη γεωμετρία της και στη συνέχεια οι παρειές και ο θόλος καλύπτονται εξολοκλήρου με πολύ καλής ποιότητας λιθοδομή. Επίσης, στις παρειές των τοίχων χρησιμοποιούνται επεξεργασμένα λιθοσώματα, σε τέτοιο βαθμό λάξευσης, που εσωτερικά δημιουργούν μία ομαλή επιφάνεια, χωρίς αποκλίσεις από την κατακόρυφο. Οι τοιχοποιίες διακρίνονται σε δύο είδη, στην απλή τοιχοποιία όπου το λιθόσωμα απλά επιχρίεται και στην τοιχοποιία η οποία ενισχύεται εξωτερικά με μία στρώση από λαξευτούς λίθους. Η δεύτερη περίπτωση εφαρμόζεται κυρίως στα αρχοντικά κτίσματα όπου υπάρχει πρόθεση για διακόσμηση και επίδειξη των όψεων. Τα λιθοσώματα των κατασκευών αυτών κατασκευάζονταν από λίθους ποικίλων πετρωμάτων, ηφαιστιογενών, ασβεστολιθικών και πωρόλιθων. Οι λίθοι δεν διασταυρώνονται μεταξύ τους χάρη στο ισχυρό συνδετικό ασβεστοθηροκονίαμα που χρησιμοποιείται. Στο εσωτερικό της τοιχοποιίας γίνεται ανάμειξη μικρών και μεγάλων λίθων. Λόγω των μικρών επιφανειών έδρασης των αργών λίθων είναι αναγκαία η παρεμβολή μικρών λίθων για καλύτερη συνάφεια λίθων και κονιάματος. Οι φέροντες τοίχοι μικρών κτισμάτων έχουν πάχος 30-65 εκ. συνήθως ενώ οι ελεύθεροι τοίχοι και τα στηθαία έχουν πάχος 20-25 εκ.

Η εμπιστοσύνη που ενέπνευσε η κατασκευαστική αυτή δομή, έδωσε τη δυνατότητα κατασκευής διώροφων και τριώροφων κτισμάτων, των οποίων τα κατακόρυφα στοιχεία δεν ήταν πάντα σε πλήρη αντιστοιχία. Έτσι ορισμένες τοιχοποιίες υπερκείμενου ορόφου πολλές φορές εδράζονταν πάνω σε υποκείμενους θόλους. Το γεγονός αυτό επέτρεψε τη διαφοροποίηση της οργάνωσης των χώρων και κατά συνέπεια της τυπολογίας μεταξύ των ορόφων του ίδιου κτιρίου.

ΤΟΙΧΟΠΟΙΙΑ ΜΕ ΛΑΞΕΥΤΟΥΣ ΛΙΘΟΥΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ
Εικόνα 30

ΑΠΛΗ ΤΟΙΧΟΠΟΙΙΑ

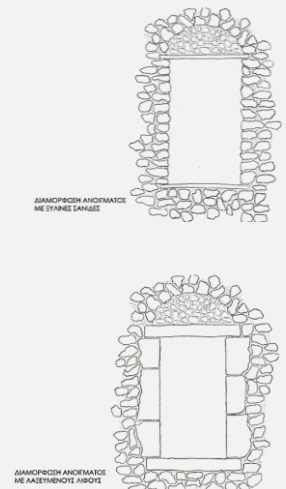
Εικόνα 31

Πηγή: <http://5a.arch.ntua.gr/project/12817/13294>

A.02_ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

ΚΟΥΦΩΜΑΤΑ

Τα ανοίγματα διαμορφωνόταν από το ίδιο υλικό με την τοιχοποιία, δηλαδή λίθους με συνδετικό κονίαμα, με την βοήθεια είτε ξυλείας για τα λαϊκά κτίσματα, είτε με λαξευτούς λίθους για τα αρχοντικά. Κατά το χτίσιμο της τοιχοποιίας τοποθετείται ταυτόχρονα και το πλαίσιο που χρησιμοποιείται ώστε να συνεχίσει η πλήρωση του τοίχου γύρω από το άνοιγμα. Τα οριζόντια στοιχεία των πλαισίων έχουν μεγαλύτερο μήκος από το άνοιγμα ώστε να εγκλωβίζονται στην τοιχοποιία και να εξασφαλίζεται η σταθερότητα του πλαισίου. Τα πλαίσια βρίσκονταν σε μικρή υποχώρηση από την πρόσοψη με τη δημιουργούμενη σκιά να αποτελεί αισθητικό ενδιαφέρον. Πάνω από το πρέκι των ανοιγμάτων δημιουργείται ένα ανακουφιστικό τόξο για την κατανομή των φορτίων περιμετρικά του ανοίγματος. Τα τόξα αυτά κατασκευάζονται με λίθους όμοιους με αυτούς της τοιχοποιίας και στην συνέχεια συμπληρώνονται με μικρότερες πέτρες και συνδετικό κονίαμα. Τα παραδοσιακά κουφώματα είναι ξύλινα και τις περισσότερες φορές δεν τοποθετούνται σανίδες στις κατακόρυφες παρειές του ανοίγματος και η κάσα του κουφώματος τοποθετείται απευθείας στον τοίχο.

Εικόνα 32

Πηγή: <http://5a.arch.ntua.gr/project/12817/13294>

Οι πόρτες χωρίζονται σε δύο κατηγορίες: σε αυτές των φτωχικών υπόσκαφων της καλντέρας και σε αυτές των αρχοντικών καπετανόσπιτων.

Στα πρώτα, οι πόρτες ήταν μονόφυλλες καρφωτές, ή ψευδοταμπλαδωτές. Μερικές φορές, πάνω από το πρέκι ανοίγεται μικρός ορθογώνιος φεγγίτης. Αντιθέτως, στα καπετανόσπιτα αποτελούσαν σημαντικό διακοσμητικό στοιχείο της εξωτερικής εμφάνισης του κτιρίου, λόγω της κύριας θέσης τους στον άξονα. Ήταν ταμπλαδωτές με εγχάρακτες διακοσμήσεις, ενώ ο επάνω ταμπλάς μπορούσε να αντικατασταθεί από τζάμι και περίτεχνη σιδεριά. Συνήθως πάνω από το πρέκι ανοίγεται ημικυκλικός φεγγίτης με τη στατική λειτουργία του ανακουφιστικού τόξου, ο οποίος κλείνει με σιδεριά (ενίοτε περίτεχνη) ή με ξύλινα καίτια σε ακτινωτή διάταξη.

A.03 Βιομηχανική Αρχιτεκτονική της Σαντορίνης

A.03_ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΣΤΗ ΣΑΝΤΟΡΙΝΗ

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η βιομηχανία εντάσσεται στον πρωτογενή οικονομικό τομέα, ο οποίος στη Σαντορίνη παρόλο που δέχτηκε έντονη πίεση από τη ραγδαία τουριστική ανάπτυξη, καθώς και η μη δυνατότητα άρδευσης των καλλιεργειών, δεν είναι τόσο περιορισμένος. Η Σαντορίνη πριν την άνθιση του τουρισμού δραστηριοποιούνταν έντονα κυρίως στη φυτική παραγωγή, με την οικονομία να στηρίζεται στον τομέα της γεωργίας. Το έδαφος είναι εύφορο και ευνοεί την καλλιέργεια των αμπελιών, της φάβας και της ντομάτας (ως μεγαλύτερης έκτασης καλλιέργειες), αλλά και της ελιάς, της πατάτας, της μελιζάνας, του κατσουνιού (είδος ξυλάγγουρου) και της κάπαρης, δίνοντας τους μάλιστα εξαιρετικά χημικά και οργανοληπτικά χαρακτηριστικά, κατατάσσοντας τα ως μοναδικά.

Η τομάτα είναι ένα από τα πιο χαρακτηριστικά προϊόντα της Σαντορίνης. Η παραγωγή τοματοπολτού, σε συνδυασμό με την παραγωγή κρασιού, αποτελούσε τη βάση της οικονομίας της Σαντορίνης από το 1925 έως τις αρχές της δεκαετίας του 1970. Η ποικιλία προέρχεται από την Αίγυπτο και βρήκε στη Σαντορίνη το ιδανικό άνυδρο περιβάλλον για να αναπτυχθεί. Το τοματάκι έφεραν οι καπετάνιοι της Σαντορίνης που μετέφεραν με τα πλοία τους Θηραϊκή γη για τις ανάγκες της διάνοιξης της δώρυγας του Σουέζ. Αρχικά η παραγωγή γινόταν σε οικογενειακές βιοτεχνίες, ενώ αργότερα δημιουργήθηκαν τα εργοστάσια τοματοπολτού τα οποία αποτελούν ένα πολύ ενδιαφέρον δείγμα βιομηχανικής αρχιτεκτονικής της εποχής. Συνεπώς τα εργοστάσια που δημιουργήθηκαν στη Σαντορίνη αφορούσαν το αμπέλι και τον οίνο και την επεξεργασία της τομάτας. Η βιομηχανική αρχιτεκτονική της Σαντορίνης είναι περιορισμένη σε πλήθος και συγκεκριμένα έχει 12 σε αριθμό εργοστάσια, τα οποία όμως ήταν ιδιαίτερος αξιόλογα, με κάποια από αυτά να διατηρούνται σε καλή κατάσταση, όπως στο Μονόλιθο και τη Βλυχάδα.

Εικόνα 33

Εικόνα 34

Εικόνα 35

Εικόνα 36

A.03_ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΣΤΗ ΣΑΝΤΟΡΙΝΗ ΤΥΠΟΛΟΓΙΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αρχιτεκτονικής βιομηχανικής τυπολογίας αποτελούν τα οινοποιεία ή αλλιώς κάναβες, που διατηρούνται σε καλή κατάσταση. Η οινοποίηση και η λειτουργία οινοποιητικών μονάδων στην Σαντορίνη συνδέεται με την παράδοση στο νησί και συνεχίζει να κατέχει σημαντική θέση στην εγχώρια και εξωτερική αγορά μέχρι και σήμερα. Στον τομέα της παραγωγής κρασιού στην Σαντορίνη δραστηριοποιούνται 13 επιχειρήσεις. Χαρακτηριστικό των οινοποιητικών μονάδων είναι ότι στην πλειοψηφία τους πρόκειται για παλιά οινοποιεία που εκσυγχρονίστηκαν και αναπτύχθηκαν με προσανατολισμό στην παραγωγή και εμφιάλωση ποιοτικού κρασιού.

Κάναβες είναι το μέρος όπου γίνεται η παραγωγή και η αποθήκευση του κρασιού. Η παραδοσιακή αρχιτεκτονική προσαρμόζεται στις ειδικές συνθήκες: η πυκνή δόμηση στους οικισμούς της Σαντορίνης υπαγορεύει ένα τύπο κάναβας. Αξιοπαρατήρητη επίσης είναι η συσχέτιση των τοπικών κατασκευαστικών – άρα και μορφολογικών – συστημάτων με την κλίματα των παραγωγικών μονάδων. Στον οικισμό οι κάναβες διακρίνονται μέσα στον πυκνό ιστό από τις δίφυλλες τοξωτές εξώπορτες τους, οι οποίες έπρεπε να είναι αρκετά πλατιές, για να επιτρέπουν την μετακίνηση των βαρελιών, που στην πιο συνηθισμένη τους μορφή έχουν διάμετρο περίπου 1,25 μ. Το σχετικά μεγάλο αυτό άνοιγμα έγινε αναγκαστικά τοξωτό, γιατί έτσι μπορούσε να γεφυρωθεί. Υπάρχουν βέβαια και κάναβες με ευθύγραμμο υπέρθυρα.

Κανένα άλλο εξωτερικό στοιχείο δεν ξεχωρίζει τις κάναβες από τα σπίτια γύρω τους: διαθέτουν όμοια με εκείνα αυλή, με τους ευδιάκριτους βοηθητικούς χώρους στην περιμέτρους, και ακολουθούν, με τις αλληλοδιδύσεις τους, τα τυπικά ακανόνιστα σχήματα των εκεί ιδιοκτησιών.

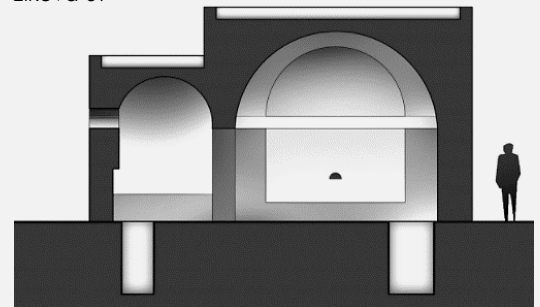
Εικόνα 37

Εικόνα 38

Εικόνα 39

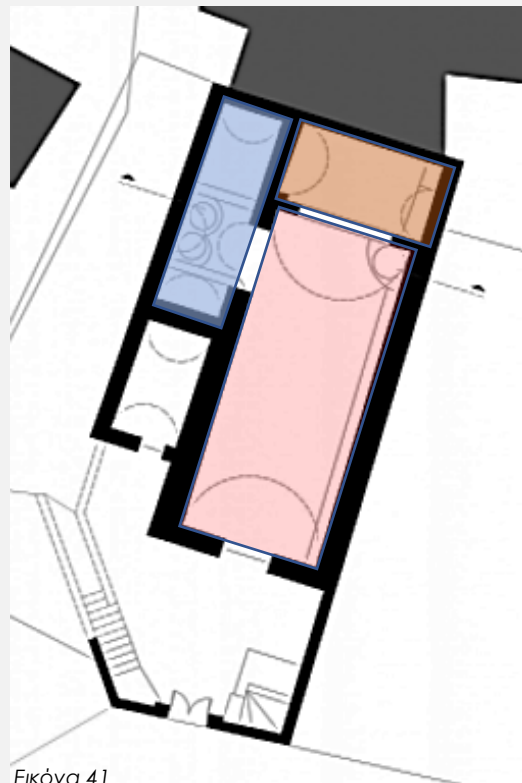
Εικόνα 40

Πηγή <https://www.greeka.com/cyclades/santorini/eat-drink/wineries/mesagonia/canava-roussos/>

Οι κάρναβες είναι συνήθως υπόσκαφες, γιατί μόνον έτσι θα μπορούσαν να ελεγχθούν οι τόσο κρίσιμες συνθήκες θερμοκρασίας και υγρασίας για την ωρίμανση του κρασιού. Η κάρναβα στεγάζεται μέσα σε ένα «θόλο» και αποτελείται από το «πατητήρι», το «λινό» και το χώρο για τα βαρέλια, τις «στιβες». Ο θολός μπορεί να είναι σχετικά περιορισμένων διαστάσεων, ώστε να χωράει μια σειρά βαρέλια στη μια πλευρά, αφήνοντας ένα διάδρομο προς το βάθος, ή να είναι περίπου διπλάσιος σε μέγεθος, φτάνοντας σε πλάτος τα 5 μ., ώστε μπορεί να έχει δυο σειρές βαρέλια με ενδιάμεσο διάδρομο.

Το «πατητήρι» (**πορτοκαλί**) είναι χτιστή λεκάνη, που χωρίζεται από τον υπόλοιπο χώρο της μονάδας παραγωγής με τοιχαλάκι ύψους 80-90 εκ. σε αυτό ρίχνουν τα σταφύλια για να πατηθούν. Η θέση του είναι πάντα στο βάθος του θόλου, είτε αξονικά είτε πλευρικά. Στην Σαντορίνη συναντάμε συχνά μονάδες με δυο (κάποτε και με τρία) πατητήρια, που εξυπηρετούν χωριστά το πάτημα των άσπρων και των μαύρων σταφυλιών.

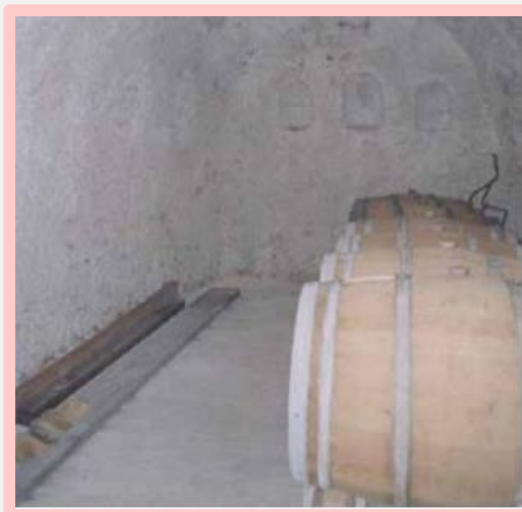
Ο «λινός» (**μπλε**) είναι υπόγεια δεξαμενή κυλινδρικού σχήματος, που ξεκινά από ένα στόμιο διαμέτρου 0,70-1,30 μ., στην ίδια στάθμη με το δάπεδο του οινοποιείου, και διευρύνεται προς τα κάτω. Εκεί συλλέγεται αρχικά ο μούστος, που τρέχει μέσα από ειδικό στόμιο στον πάτο του πατητηριού. Στην συνέχεια, ο μούστος μεταφέρεται στα βαρέλια με ξύλινο κάδο. Ο πιο διαδεδομένος τύπος βαρελιού έχει ύψος περίπου 1,55 μ., διάμετρο 1,10 μ., (στη βάση) και 1,25 μ. (στο μέσο). Τα βαρέλια παρατάσσονται κατά μήκος του θόλου, σε έναν ή δυο στοίχους, ανάλογα με το πλάτος του θόλου, τις «στιβες» (**ροζ**). Οι βάσεις αυτές είναι χτιστές προς τον τοίχο και χτιστές ή πρόχειρες (με ελεύθερες πέτρες ή δοκάρια ξύλινα) προς τον διάδρομο.

Εικόνα 41

Εικόνα 42

Εικόνα 43

Ένα άλλο είδος οινοποιείου είναι το ρακιδιό, το οποίο δεν διαθέτει πατητήρι, διότι δεν σχετίζεται με κάποιου είδους σύνθλιψη, βέβαια δύναται να έχει και έναν λίνο ή περισσότερους λίνους. Εξωτερικά ξεχωρίζει από την επιβλητική καμινάδα του και, ως προς το εσωτερικό του από την ιδιαίτερη διάταξη, με την χριστή βάση του καζανιού καθώς και τα σύνεργα της απόσταξης. Σε ένα τυπικό ρακιδιό κατασκευάζονται δυο συνεχόμενες γούρνες, βάθους περίπου 25-40 εκ. Σήμερα δεν υπάρχουν πια πλήρως εξοπλισμένα ρακιδιά. Εκτός από τα μεγάλα αυτά ρακοκάζανα – πάνω σε ειδικές χριστές βάσεις, με πλήρεις εστίες από κάτω τους – υπήρχαν και εγκαταστάσεις μικρότερες σε μέγεθος. Επιπροσθέτως, εφόσον έχουμε δύο διαφορετικές διαδικασίες παραγωγής, ο τρόπος συνδυασμού τους αποκτά ιδιαίτερο ενδιαφέρον: συναντώνται ρακιδιά και κánaβες είτε πλάι πλάι είτε με πρόσοψη σε κοινή αυλή. Μετά το 1890 ισχύει η νομικά επιβεβλημένη διάκριση ανάμεσα στις δύο κατηγορίες, οπότε τα ρακιδιά απομακρύνθηκαν τελείως από τις κánaβες και αποτέλεσαν αυτόνομες μονάδες.

Εικόνα 44

Εικόνα 45

Εικόνα 46

Εικόνα 47

Πηγή: <https://publishing.gr/2022/03/05/25-xronia-oinopoieio-xatzidaki-to-oinopoieio-tis-kardias-mas-kwnstantina-xrysoy-sevasmos-stin-prwti-yli/>

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ ΔΕΙΓΜΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΤΟΜΑΤΑΣ, «Δ. ΝΟΜΙΚΟΣ», ΜΟΝΟΛΙΘΟΣ

Το πρώτο εργοστάσιο επεξεργασίας και κονσερβοποίησης τομάτας κατασκευάστηκε μεταξύ 1925-1926 στον Μονόλιθο από τους Δ. Νομικό, Δ. Μανουδάκη και Κ. Νομικό και λειτούργησε μέχρι το πρώτο μισό του 20ου αιώνα. Το συγκρότημα του εργοστασίου αποτελείται από ένα κεντρικό κτίριο ορθογωνικής κάτοψης συμμετρικό σε δύο άξονες. Οι μεγάλες αντηρίδες στις μακριές πλευρές του κτιρίου που το υποστηρίζουν επιτρέπουν στο εσωτερικό να διαμορφώνεται από έναν μεγάλο ενιαίο χώρο που καλύπτεται από θολωτές κατασκευές. Επίσης, τόσο εσωτερικά όσο και εξωτερικά δεν συναντάται κανένα στοιχείο διακόσμου. Στο συγκρότημα, το κεντρικό κτίριο πλαισιώνουν κάποια αρκετά μικρότερα ορθογωνικά κτίσματα. Όπως στα τυπικά βιομηχανικά κτίρια, έτσι και σε αυτή την περίπτωση, χαρακτηριστικό του εργοστασίου αποτελεί η καμινάδα, η οποία είναι λιθόκτιστη και επιχρισμένη και υψώνεται τουλάχιστον 2.5μ. πάνω από τη φούσκα της εστίας. Η μορφή της είναι η τετραγωνική διατομή με έντονα καμπυλωμένες ακμές ενώ η απόληξή της είναι μια απλή πλάκα.

Εσωτερικά το εργοστάσιο αποτελείται από την αίθουσα διαλογής και επεξεργασίας, την αίθουσα συμπύκνωσης και την αίθουσα της γεμιστικής. Υπήρχαν επίσης αποθήκες, μηχανοστάσιο, η ζυγιστική και η μεγάλη αυλή. Σήμερα, οι χώροι είναι ανέγγιχτοι από τη δεκαετία του '60 που το εργοστάσιο έκλεισε.

Εικόνα 48

Εικόνα 49

Εικόνα 50

Εικόνα 51

Εικόνα 52

Πηγή: <https://www.kathimerini.gr/culture/athin-aike-plus/561158263/anakalyptontas-ta-mystika-kai-tin-aneggichti-mageia-tis-thirasias/>

A.04.CASE STUDY

Παραδείγματα επανάχρησης βιομηχανικών κτιρίων στην Ευρώπη

- Yorkton Workshops
- Harrow Arts Center
- Alte Malze Lauterhofen Renovation

Παραδείγματα επανάχρησης Βιομηχανικών κελυφών στη Σαντορίνη

- Οινοποιείο Βενετσάνου
- Ανακατασκευή Κάναβας
- Μουσείο Τομάτας Δ. Νομικού

Παραδείγματα επανάχρησης βιομηχανικών κτιρίων ως κατάλυμα στην Ευρώπη

- Drangar Renovation
- Montalvan Pottery Factory

Παραδείγματα επανάχρησης βιομηχανικών κτιρίων ως κατάλυμα στην Ελλάδα

- Foundry Hotel
- Dexamenes Seaside Hotel

Παραδείγματα επανάχρησης ως κατάλυμα στη Σαντορίνη

- Μετατροπή παλαιού αρχοντικού σε boutique hotel
- Demeter Cave House
- Επανάχρηση Καπετανόσπιτου

_Παραδείγματα επανάχρησης βιομηχανικών κτιρίων στην Ευρώπη

YORKTON WORKSHOPS

Αρχιτέκτονες-Μελετητές: Cassion Castle Architects

Τοποθεσία: Λονδίνο, Αγγλία

Χρονολογία: 2020

Μέγεθος: 550 τ.μ.

Σε ένα βικτοριανό μπλοκ του ανατολικού Λονδίνου, πέντε πρώην στάβλοι μετατράπηκαν σε εργαστήρια για να στεγάσουν τα νέα γραφεία των Person Lloyd, σε μια περιοχή βαθιά συσχετισμένη με την κατασκευή και την βιομηχανία.

Η αποκατάσταση του Yorkton Workshop είναι μια πράξη συντήρησης και αναζωογόνησης της κληρονομιάς της περιοχής. Ένα ιστορικό κτίριο εργαστηρίου και μια πιο πρόσφατη δομή των αποθηκών, τα νέα γραφεία που αναπτύσσονται σε δύο ορόφους και δύο πτέρυγες περιλαμβάνουν ποικίλους χώρους όπως ευέλικτα στούντιο, εργαστήρια, αίθουσα συσκέψεων και ειδική περιοχή για εκθέσεις και εκδηλώσεις.

Στην κατάσταση που βρέθηκε το κτίριο, η ευκολότερη προσέγγιση θα ήταν να κατεδαφιστεί και να επανασχεδιαστεί, παρ' όλα αυτά οι αρχιτέκτονες υποστήριξαν πως αν και η αποκατάσταση και η συντήρηση του κτιρίου θα ήταν πολύ πιο απαιτητική και σύνθετη αρχιτεκτονικά, ταυτόχρονα με την επιθυμία τους να σεβαστούν το υπάρχον κέλυφος, θα ήταν μια πολύ πιο βιώσιμη προσέγγιση δεδομένου ότι θα διατηρηθεί ο ενσωματωμένος άνθρακας στην υπάρχουσα δομή, καθώς κατά μέσο όρο το μεγαλύτερο ποσοστό εκπομπών άνθρακα συγκεντρώνονται στη φάση κατασκευής.

Εικόνα 53

Εικόνα 54

Εικόνα 55

Εικόνα 56

Η αποφασιστικότητα για την ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων επηρέασε την προσέγγιση του σχεδιασμού από την αρχή. Για να ελαχιστοποιήσουν την απαιτούμενη κατεδάφιση διατήρησαν τα υπάρχοντα υλικά ή τα επαναχρησιμοποίησαν όπου είναι δυνατόν. Έτσι από την φάση κατεδάφισης επαναχρησιμοποίησαν το τούβλο, τον χάλυβα την δομική ξυλεία, καθώς συμπλήρωσαν με υλικά από χώρους ανακύκλωσης υλικών.

Η αλληλεπίδραση του υφιστάμενου ιστού και των νέων υλικών οδηγεί σε εκατοντάδες λεπτομέρειες. Το υπάρχον τούβλο σε συνδυασμό με το σύγχρονο σκυρόδεμα δημιουργούν μια αρμονική συνάντηση παλιού και νέου. Η προσέγγιση τους ήταν να προσπαθήσουν να συμπεριλάβουν όσο το δυνατόν περισσότερα υπάρχοντα χαρακτηριστικά και η ιστορία του κτιρίου να είναι πάντα παρούσα.

Εικόνα 57

Εικόνα 58

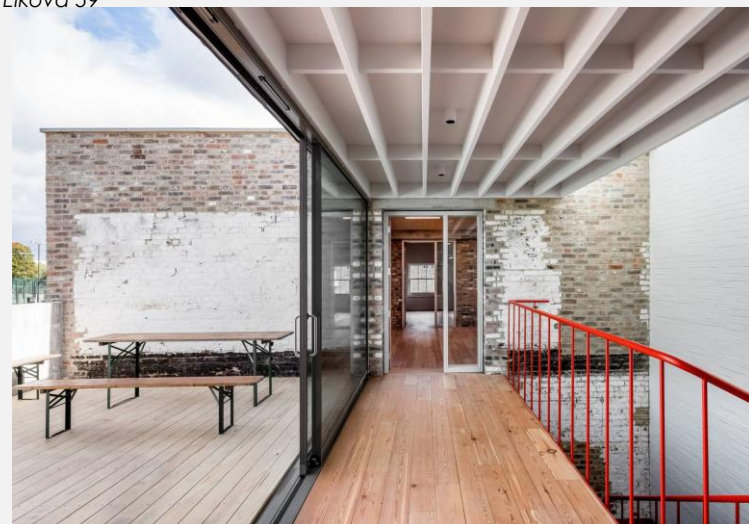
Εικόνα 59

Εικόνα 60

Εικόνα 61

Εικόνα 62

HARROW ARTS CENTRE

Αρχιτέκτονες-Μελετητές: DK-CM

Τοποθεσία: Hatch End, Αγγλία

Χρονολογία: 2021

Μέγεθος: 410 τ.μ.

Μια νέα σχολή χορού, ένας χώρος εκδηλώσεων και ένα στούντιο καλλιτεχνών δημιουργήθηκαν από τα ερειπωμένα και αχρησιμοποίητα ιστορικά κτίρια που βρίσκονται στο Hatch End του Λονδίνου, για τις εγκαταστάσεις του Harrow Arts Centre. Το έργο ξεκίνησε το 2018 για να επανεξετάσει την βιωσιμότητα της πανεπιστημιούπολης, η οποία περιλαμβάνει την Elliot Hall που πλαισιώνεται από μια σειρά από μικρότερα βοηθητικά κτίρια, στα οποία υπήρχε υψηλή απαίτηση για μια μεγάλη ποικιλία δραστηριοτήτων. Για την ανακατασκευή των κτιρίων πραγματοποιήθηκε μια εκτεταμένη μελέτη της ιστορίας και της σημαντικότητας του τόπου, των κτιρίων και του περιβάλλοντος.

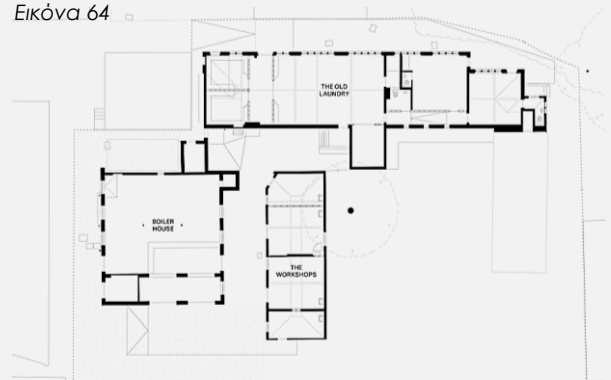
Το masterplan που δημιουργήθηκε μέσω της συνεργασίας των τοπικών αρχών και του Κέντρου Τεχνών, διατηρούσε και αναβάθμιζε τα υπάρχοντα κτίρια, εξοικονομώντας σημαντικό κόστος και ταυτόχρονα διατηρώντας τον ενσωματωμένο άνθρακα και διατηρώντας την τοπική κληρονομιά. Με την πάροδο του χρόνου, τέσσερα νέα κτίρια θα προστεθούν στο οικόπεδο ως μέρος μεταγενέστερης προσθήκης, αντικαθιστώντας τα προσωρινά καταλύματα κακής ποιότητας. Ένας καλά συνδεδεμένος δημόσιος χώρος είναι κεντρικό στοιχείο στην πρόταση, ενισχύοντας το υπάρχον μοτίβο του να υπάρχουν ζωντανές δραστηριότητες στον υπαίθριο χώρο και στο να συνδεθεί το κτίριο με το τοπίο και στην περιβάλλουσα πράσινη ζώνη.

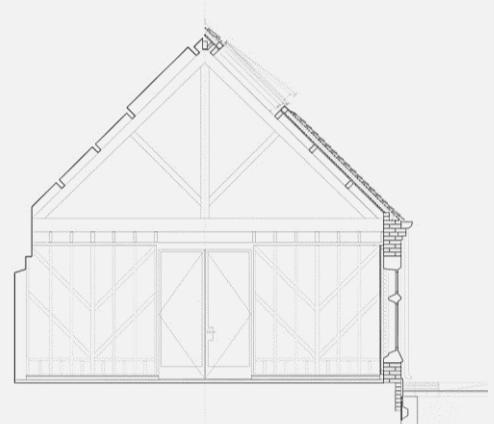
Εικόνα 63

Εικόνα 64

Εικόνα 65

Εικόνα 66

Από τις βασικές σχεδιαστικές αρχές της μελέτης ήταν η δέσμευση για την ευαίσθητη επαναχρησιμοποίηση του υπάρχοντος κελύφους, βλέποντας την αξία στην ανακατασκευή και στην αναπροσαρμογή των κτιρίων, καθώς και την αποτελεσματικότητα με την οποία οι χώροι θα μπορούσαν να ανοίξουν ξανά στην κοινότητα.

Το πλυντήριο ήταν σε χρήση από το κέντρο, παρ' όλα αυτά η κακή του κατάσταση δεν ικανοποιούσε το μέγιστο των δυνατοτήτων του. Μετατράπηκε σε έναν φωτεινό, ευάερο και ζεστό χώρο και το «σπίτι» για μια αναπτυσσόμενη τοπική ακαδημία χορού. Η μεθοδική διαδικασία που αναπτύχθηκε από τους αρχιτέκτονες, αποκάλυψε όμορφα και μέχρι σήμερα κρυφά χαρακτηριστικά, όπως η δομική ξυλεία στην οροφή. Αυτές οι μορφές αντικατοπτρίζονται σε μια σειρά από πολυανθρακικά χωρίσματα, τα οποία χρησιμοποιούνται για να σχηματίσουν τους εσωτερικούς χώρους, συμπεριλαμβανομένου ενός κύριου στούντιο, αποδυτήρια και αίθουσα διδασκαλίας. Τα χωρίσματα είναι ελαφριά και είναι εύκολα αποσπώμενα ώστε να επιτρέπουν μελλοντικές αλλαγές στο κτίριο, διατηρώντας παράλληλα τα ανακαινισμένα αρχικά στοιχεία. Τα ημιδιαφανή πάνελ προσφέρουν μια αμυδρή εικόνα των δυναμικών κινήσεων των χορευτών ανάμεσα στα δωμάτια. Οι κινητές μπάρες μπαλέτου τοποθετούνται ώστε το στούντιο να μπορεί να χρησιμοποιηθεί για διαφορετικές μορφές χορού, διαφορετικές κουλτούρες και πολιτισμούς.

Το boiler house ήταν περιπτώ πολλά χρόνια, χρησιμοποιώντας το μόνο για αποθήκευση. Μια ήσυχη και ελαφριά προσέγγιση χρειάστηκε για να δημιουργηθεί ένας ενιαίος και αναλογικά εντυπωσιακός χώρος. Τα υπάρχοντα παράθυρα Crittal, πέρα από την επισκευή τους, επαναλήφθηκαν προσεκτικά από ειδικούς συντήρησης, συμπεριλαμβανομένης της εισαγωγής διπλών υαλοπινάκων και διπλού ύψους πόρτες προς το νότο, ανοίγοντας τη θέα προς το τοπίο. Τα εργαστήρια μετατράπηκαν σε ξεχωριστά στούντιο καλλιτεχνών, παρέχοντας χώρο εργασίας σε τοπικούς καλλιτέχνες και τεχνίτες.

Εικόνα 67

Πηγή: <https://www.archdaily.com/957503/harrow-arts-centre-dk-cm>

Εικόνα 68

Εικόνα 69

ALTE MALZE LAUTERHOFEN RENOVATION

Αρχιτέκτονες-Μελετητές:

Berschneider + Berschneider

Τοποθεσία: Lauterhofen, Γερμανία

Χρονολογία: 2020

Μέγεθος: 160 τ.μ.

Το κτίριο βρίσκεται στη μικρή βαυαρική πόλη Lauterhofen στην περιοχή Upper Palatine και χτίστηκε τον 16ο με 17ο αιώνα. Ενώ χρησιμοποιήθηκε προσωρινά ως εργαστήριο παραγωγής μπύρας, ήταν εγκαταλελειμμένο για μεγάλο χρονικό διάστημα. Τα σχέδια να κατεδαφιστεί με σκοπό τη δημιουργία χώρου στάθμευσης, απορρίφθηκαν την τελευταία στιγμή, όταν η πόλη του Lauterhofen αποφάσισε να αγοράσει το εργαστήριο και να το επαναφέρει στη ζωή.

Κατά τη διάρκεια της ανακατασκευής του, η οποία διάρκεσε δύο χρόνια, το παλιό εργαστήριο ανακαινίστηκε σύμφωνα με τα σχέδια που εκπονήθηκαν από τους αρχιτέκτονες Berschneider και Berschneider. Ενώ το εξωτερικό του κτιρίου μεταμορφώθηκε πλήρως, ο ακατέργαστος χαρακτήρας του εσωτερικού διατηρήθηκε και μάλιστα τονίστηκε ακόμα περισσότερο : τα ξύλινα δοκάρια αποκαλύφθηκαν, οι μεταγενέστεροι σοβάδες αφαιρέθηκαν, οι τοίχοι παρέμειναν ακατέργαστοι. Όλα τα ενσωματωμένα στοιχεία, όπως το ελεύθερα κρεμασμένο κουτί τουαλέτας, οι σκάλες και τα κιγκλιδώματα, είναι κατασκευασμένα από μαύρο χάλυβα θερμής έλασης και τονίζουν ακόμη περισσότερο τον μοναδικό χαρακτήρα και την ιστορική γοητεία του παλιού βυνοποιείου.

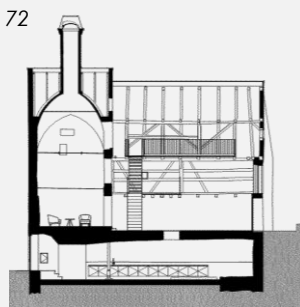
Εικόνα 70

Εικόνα 71

Εικόνα 72

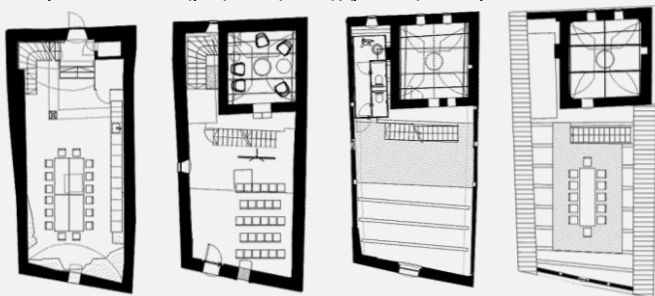
Εικόνα 73

Εικόνα 74

Το θολωτό κελάρι, το οποίο προορίζεται για τη φιλοξενία εργαστηρίων και ομάδων χειροτεχνίας, έχει ολοκληρωθεί με ανθεκτικά πλακάκια και τριμμένη τσιμεντοκονία. Το πάτωμα του ισογείου έχει χαμηλωθεί έτσι ώστε να υπάρξει επαρκές ύψος οροφής για προσωρινή χρήση. Τμήματα της οροφής του επάνω ορόφου έχουν αφαιρεθεί, ενώ η οροφή της σοφίτας έχει αφαιρεθεί πλήρως. Κάπι τέτοιο επιτρέπει ελεύθερη θέαση από το έδαφος μέχρι το εντυπωσιακό ζευκτό της οροφής. Ο πρώην πύργος ζυθοποιίας έχει μετατραπεί σε σαλόνι, στο οποίο το φως της ημέρας εισέρχεται από τον ενσωματωμένο φεγγίτη της τροποποιημένης καμινάδας.

Σήμερα το παλιό βυνοποιείο λειτουργεί ως χώρος πολλών χρήσεων για την κοινότητα του Lauterhofen, ορισμένες από τις οποίες είναι εκδηλώσεις ή συναντήσεις πολιτισμικού χαρακτήρα, ή ακόμα και συνεργατικοί σκοπτοί. Όλες οι εγκαταστάσεις είναι εύκολα μετακινούμενες. Αυτό εξασφαλίζει ότι ολόκληρος ο χώρος μπορεί να προσαρμοστεί και να χρησιμοποιηθεί για ένα μελλοντικό νέο σκοπτό. Η αποκατάσταση του κτιρίου αποτελεί εμβληματικό έργο στην περιοχή και αποδεικνύει με επιτυχία το πώς μπορεί να διατηρηθεί η σύγχρονη ιστορία.

Εικόνα 78

Πηγή: https://www.archdaily.com/971261/alte-malze-lauterhofen-renovation-berschneider-plus-berschneider?ad_source=search&ad_medium=projects_tab

Εικόνα 75

Εικόνα 76

Εικόνα 77

Εικόνα 79

_Παραδείγματα επανάχρησης Βιομηχανικών κελυφών στη Σαντορίνη

ΟΙΝΟΠΟΙΕΙΟ ΒΕΝΕΤΣΑΝΟΥ, ΦΗΡΑ, ΣΑΝΤΟΡΙΝΗ

Το οινοποιείο Venetsanos βρίσκεται πάνω από το λιμάνι του Αθηνιού, με θέα στην καλντέρα της Σαντορίνης. Σχεδιάστηκε από τον εφευρετικό χημικό Γιώργο Βενετσάνο. Οι εργασίες ξεκίνησαν το 1947 και την υλοποίηση τους ανέλαβε ο μάστορας Τζώρτζης Σαλίβερους ή Μπατζάνης. Λειτουργήσε το 1949 ως το πρώτο βιομηχανικό και υπερσύγχρονο οινοποιείο του νησιού.

Το πιο ξεχωριστό χαρακτηριστικό του είναι ο δομικός σχεδιασμός, ο οποίος χρησιμοποίησε ουσιαστικά τη βαρύτητα, διευκολύνοντας την ενεργειακή απόδοση, σε μια εποχή που η πρόσβαση σε ηλεκτρική ενέργεια και άλλες πηγές ενέργειας ήταν πολύ περιορισμένη. Ξεχωρίζει για την ιδιομορφία ανέγερσης του από την οροφή προς τα θεμέλια, καθώς χτίστηκε με έναν μη συμβατικό τρόπο κατασκευασμένο από ψηλά και κινούμενο προς τα κάτω. Σχεδιάστηκε με τέτοιο τρόπο ώστε να αξιοποιήσει το νόμο της βαρύτητας, προκειμένου να μεταφέρονται όλα τα προϊόντα με ευκολία, χωρίς να καταπονείται το τελικό προϊόν και χωρίς σπατάλη ενέργειας και ανθρώπινου κόπου. Λόγω της κλίσης του εδάφους κατασκευάστηκε σε 4 ορόφους, που ο καθένας στοχεύει σε διαφορετικό στάδιο οινοποίησης και η μεταφορά του οίνου γινόταν με τη φυσική ροή. Στον πρώτο όροφο, τη λεγόμενη ταράτσα υπήρχε το ζυγιστήριο και οι σταφυλοδόχοι. Στον αμέσως από κάτω, τα μηχανήματα αποστράγισης και η ηλεκτρική γεννήτρια και πιο κάτω οι δεξαμενές και τα πιεστήρια. Το τέταρτο και τελευταίο επίπεδο ήταν το υπόγειο με τους κρουνούς των δεξαμενών. Από εκεί το κρασί κατρακυλούσε με σωλήνες στο λιμάνι και τα καράβια.

Εικόνα 80

Εικόνα 81

Εικόνα 82

Εικόνα 83

Πηγή: <https://www.greekgastronomyguide.gr/item/oinopoiio-venetsanou-santorini/>

ΑΝΑΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΑΝΑΒΑΣ

Αρχιτέκτονες-Μελετητές: A2 Architects-Ανυφαντής,
Ζιώγα

Τοποθεσία: Φοινικιά, Σαντορίνη

Το οίκημα βρίσκεται στη Φοινικιά, έναν παραδοσιακό οικισμό στα βόρεια της Σαντορίνης, δίπλα στην Οία. Στην περιοχή της Φοινικιάς βρίσκονταν οι κνάβες των κατοίκων της Οίας, οι οποίες πρόκειται για μεγάλα και εντυπωσιακά υπόσκαφα κτίσματα, όπου έφτιαχναν κρασί και αποθήκευαν τα βαρέλια. Το παρών κτίριο τοποθετείται ανάμεσα σε άλλα υπόσκαφα κτίσματα και στις δυο μικρές εκκλησίες του χωριού, έχοντας θέα στους αμπελώνες της πλαγιάς και στη θάλασσα. Η ιστορία του κτιρίου εκκινεί με την κατασκευή του το 1870 από έναν έμπορο της Οίας και η αρχική του χρήση συνδύαζε την κνάβα και την κατοικία των εργατών του πατητηριού. Εκκινώντας τις διαδικασίες ανακατασκευής, εντός του διαστήματος των 5 μηνών, το παλιό κτίσμα μετατράπηκε σε μια λειτουργική κατοικία, έχοντας ως βασικό στόχο το σεβασμό στην ιστορία του, αλλά και στην παραδοσιακή τυπολογία και αρχιτεκτονική του νησιού.

Η παλιά ξύλινη θύρα, η οποία διατηρήθηκε, οδηγεί από ένα μικρό σοκάκι στην πλακόστρωση αυλή και από εκεί στην κύρια κατοικία. Η αυλή, έχει την ιδιαιτερότητα ότι βρίσκεται ψηλότερα από το επίπεδο του δρόμου και της εισόδου, επομένως έχει άπλετη θέα τόσο στον υπόλοιπο παραδοσιακό οικισμό και όσο και στη θάλασσα.

Εικόνα 84

Εικόνα 85

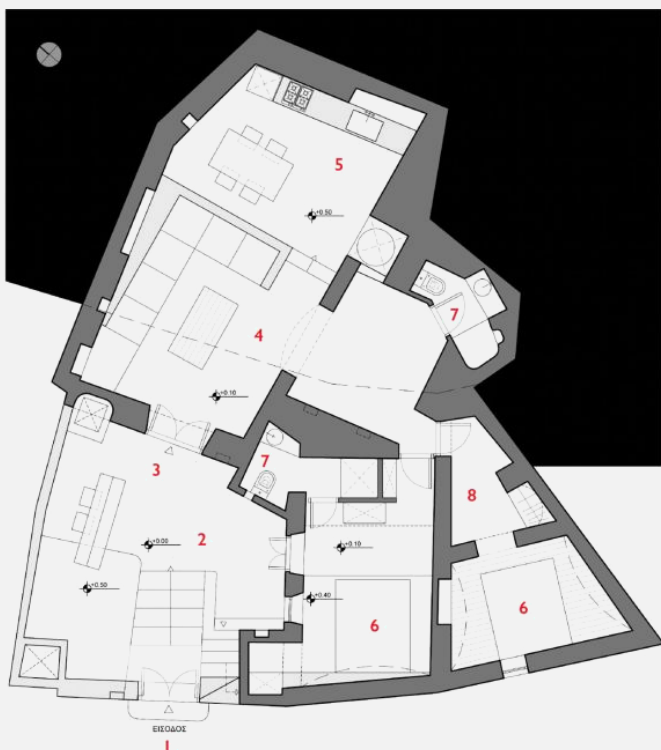
Εικόνα 86

Εικόνα 87

Πηγή: <https://www.ktirio.gr/>

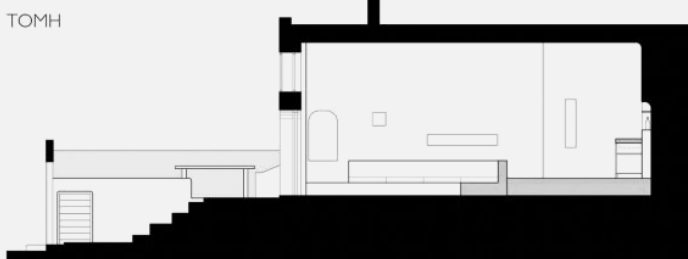
Η μορφολογία και οι αναλογίες των χώρων διατηρήθηκαν με σεβασμό και δόθηκε ιδιαίτερη σημασία στη συντήρηση των επί μέρους στοιχείων του, όπως οι θολωτές κατασκευές, τα μικρά ανοίγματα, οι εσοχές, τα "λινά" και η εστία. Κάποιες μικρές παρεμβάσεις, όσο αφορά σε νέα ανοίγματα, έγιναν με σκοπό τον επαρκή αερισμό και φωτισμό των χώρων. Ειδικότερα, η παλιά κάναβα, που βρίσκεται στο επίπεδο της κατοικίας, ενώθηκε με ήπιο τρόπο με τους παλιούς χώρους διημέρευσης. Η κάναβα μετατράπηκε σε έναν ενιαίο χώρο καθιστικού, τραπεζαρίας και κουζίνας, όπου οι αρχιτέκτονες υπερέψωσαν το πίσω τμήμα της με βασικό στόχο τον διαχωρισμό των ενιαίων αυτών χρήσεων καθώς και στην καλύτερη εκμετάλλευση του φωτός, ειδικά στο υπόσκαφο τμήμα. Δίπλα στο χώρο της κάναβας, δημιουργήθηκε ένας προθάλαμος, ο οποίος οδηγεί στο λουτρό και στα δύο υπνοδωμάτια, τα οποία διαμορφώθηκαν στη θέση των παλαιών χώρων διημέρευσης. Στη θέση του παλαιού κεντρικού υπνοδωματίου, συνενώθηκε το παλιό καθιστικό με μία μικρή αποθήκη και το εξωτερικό λουτρό, δημιουργώντας έτσι ένα νέο ευρύχωρο υπνοδωμάτιο με δικό του λουτρό και πρόσβαση στην αυλή. Το δεύτερο μικρότερο δωμάτιο δημιουργήθηκε από τη συνένωση της παλιάς κάμαρας και του μαγειρείου, αποκτώντας έναν ιδιαίτερο χαρακτήρα που του προσδίδεται από το μεγάλο ύψος, την ύπαρξη της παλιάς εστίας που χρησιμεύει σήμερα ως ερμάριο, και τον ατμοσφαιρικό φωτισμό από τα παράθυρα - φεγγίτες. Στο χαμηλότερο επίπεδο, στη θέση του "ρακιδιού" και της "στέρνας", διαμορφώθηκε ένας ανεξάρτητος ξενώνας με καθιστικό, υπνοδωμάτιο, λουτρό και δική του πρόσβαση για λόγους ιδιωτικότητας.

ΚΑΤΟΨΗ
Εικόνα 89

Εικόνα 88

Εικόνα 90

ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΟΜΑΤΑΣ, «Δ. ΝΟΜΙΚΟΣ»

Στην παραλία της Βλυχάδας στη Σαντορίνη, με τους εντυπωσιακούς σχηματισμούς των βράχων, το Βιομηχανικό Μουσείο Τομάτας «Δ. Νομικός» με το χαρακτηριστικό του φουγάρο να κυριαρχεί στο σχεδόν απόκοσμο, σεληνιακό τοπίο, έρχεται να αφηγηθεί ιστορίες, όχι μόνο για την επιχειρηματική διαδρομή της οικογένειας Νομικού, αλλά και για το νησί και τους ανθρώπους του, το χρόνο και τη μνήμη. Το παλιό εργοστάσιο τομάτας Δ. Νομικός στη Βλυχάδα μετατράπηκε το 2014 σε σύγχρονο Βιομηχανικό Μουσείο για να προσφέρει στους επισκέπτες μία αναδρομή στο παρελθόν, ακολουθώντας την πορεία καλλιέργειας, επεξεργασίας και παραγωγής της μικρόκαρπης τομάτας. Η μικρόκαρπη σαντορινιά τομάτα, προϊόν προστατευόμενης ονομασίας προέλευσης (ΠΟΠ) από το 2006, αποτελεί ένα από τα πιο διάσημα και παραδοσιακά προϊόντα της Σαντορίνης.

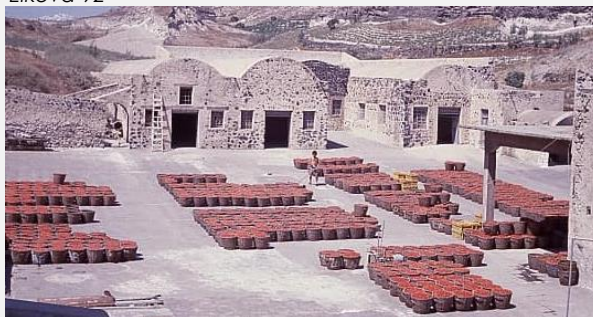
Στο Μουσείο ο επισκέπτης έρχεται σε επαφή με τις παραδοσιακές μεθόδους που ακολουθούνταν από τους ντοματοποιούς της Σαντορίνης, γνωρίζοντας παράλληλα την ιστορία του τόπου, των κατοίκων και των παραδόσεών τους. Τα εκθέματα του Μουσείου περιλαμβάνουν μηχανές επεξεργασίας από το 1890, παλιά χειρόγραφα βιβλία του εργοστασίου, παλιά εργαλεία, τις πρώτες επικέτες, καθώς και οπτικοακουστικό υλικό με μαγνητοσκοπημένες αφηγήσεις ανθρώπων που εργάστηκαν στο εργοστάσιο.

Εικόνα 91

Εικόνα 92

Εικόνα 93

Εικόνα 94

Πηγή: <https://www.culturenow.gr/santorini-arts-factory-programma-gia-kalokairi-2017/>

Εικόνα 95

Εικόνα 96

Εσωτερικά του εργοστασίου υπάρχουν αίθουσες που στεγάζουν τον παλαιότερο εξοπλισμό του εργοστασίου. Οι στοίβες έχουν μετατραπεί σε ελεύθερους εκθεσιακούς χώρους εικαστικών τεχνών, όπως ζωγραφική, φωτογραφία, γλυπτική. Οι αίθουσες αυτές στεγάζονται με το στατικό σύστημα των σταυροθολίων. Η κατασκευή του εργοστασίου πρόκειται για τυπικό δείγμα της Σαντορίνης, με θόλους, τοιχοποιίες από μαυρόλιθο, ανεπίχριστες εξωτερικά, επιχρισμένες εσωτερικά. Οι όψεις διαμορφώνονται με μικρά κουφώματα εκτός των θυρών που αποτελούν χαρακτηριστικό δείγμα της χρήσης του κτίσματος. Τέλος, το φουγάρο αποτελεί σήμερα εικαστικό αρχιτεκτονικό μέλος, σύμβολο τοποσήμου και αναφοράς, καθώς και μνήμη της παλαιότερης χρήσης του χώρου.

Εικόνα 97

Εικόνα 98

Πηγή: <https://www.culturenow.gr/santorini-arts-factory-programma-gia-kalokairi-2017/>

Παραδείγματα επανάχρησης βιομηχανικών κτιρίων ως κατάλυμα στην Ευρώπη

DRANGAR RENOVATION, ICELAND

Αρχιτέκτονες: Studio Granda

Τετραγωνικά: 1056τμ

Χρονολογία: 2019

Χώρα: Ισλανδία

Το Drangar είναι ένα μεγάλο κτήριο στη βόρεια ακτή της χερσονήσου Snæfellsnes στην Ισλανδία. Μέχρι πρόσφατα ήταν ένα αγρόκτημα εργασίας με μια συλλογή γενικών κτιρίων που χτίστηκαν στις αρχές της δεκαετίας του 80' για να εξυπηρετήσουν την αγροτική παραγωγή και τα ζώα τους. Ωστόσο, όταν οι φάρμες άρχισαν να αυξάνουν το εισόδημα τους με την τροποποίηση τους σε τουριστικά καταλύματα, ο τοπικός χαρακτήρας και η γοητεία των κτιρίων χανόταν συχνά σε αυτήν την διαδικασία. Αυτή η παρατήρηση ήταν μία από τις βασικές ιδέες για το έργο Drangar, καθώς οι αρχιτέκτονες είχαν ως σκοπό τη διατήρηση των χαρακτηριστικών του βιομηχανικού κτιρίου. Μέχρι στιγμής έχουν αναδιαμορφωθεί δύο από τα κτίρια.

Η αποθήκη του ελκυστήρα ήταν ιδανικό για τέσσερα δωμάτια, δύο από τα οποία ήταν εξοπλισμένα με μικρο-κουζίνες και κοινόχρηστο καθιστικό/τραπεζαρία. Μια πόρτα στον κεντρικό διάδρομο επιτρέπει το κτήριο να χωριστεί σε δύο μονάδες ή να χρησιμοποιηθεί ως ένα. Τα υλικά του εσωτερικού χώρου είναι το τραχύ σκυρόδεμα που υπήρχε ήδη και ένα νέο δάπεδο Terrazzo. Τα εσωτερικά τοιχώματα των κοινόχρηστων χώρων είναι λευκά και οι οροφές και τα φινιρίσματα από ξύλο βελανιδιάς. Τα δωμάτια διαθέτουν φόρο τιμής στην προηγούμενη χρήση.

Εικόνα 99

Εικόνα 100

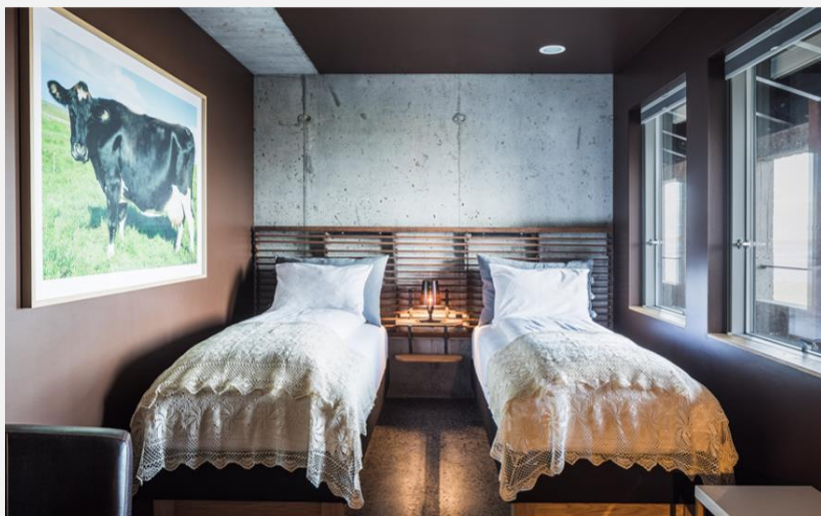
Εικόνα 101

Εικόνα 102

Τα ανοίγματα μιμούνται την πρωτότυπη αποθήκη αλλά η πόρτα έχει αντικατασταθεί από ένα μεγάλο παράθυρο που συνδέει την κοινόχρηστη περιοχή σε μια ευρεία βεράντα.

Σχεδιάστηκαν τρεις βασικές λειτουργίες. Στο κελάρι η κοινόχρηστη κουζίνα και οι τουαλέτες για τους κατασκηνωτές. Στον σταύλο, οκτώ χρωματιστά δωμάτια μαζί με κοινόχρηστο χώρο, κουζίνα και υποδοχή στο βόρειο άκρο. Η οροφή του αχυρώνα ανυψώθηκε με σκοπό να φιλοξενήσει το σπίτι του ιδιοκτήτη με έναν μεγάλο νότιο ημιυπαίθριο χώρο και μια γέφυρα που ενώνει την κατοικία με τα καταλύματα.

Εικόνα 103

Εικόνα 104

Εικόνα 105

Εικόνα 106

Πηγή: https://www.archdaily.com/925031/drangar-renovation-studio-granda?ad_source=search&ad_medium=search_result_projects

HOTEL AND RESTAURANT MONTALVAN POTTERY FACTORY

Αρχιτέκτονες: AF6 Arquitectos

Τετραγωνικά: 1937 τμ

Χρονολογία: 2018

Το εργοστάσιο Pottery Montalván ολοκλήρωσε την λειτουργία του ως εργοστάσιο κεραμικής το 2012. Μετά το κλείσιμο του, ανακατασκευάστηκε για να εξυπηρετήσει την νέα του χρήση: Ξενοδοχείο και εστιατόριο. Το κτίριο έχει χτιστεί στην τοποθεσία του αρχαίου εργοστασίου αγγειοπλαστικής Montalván στη Σεβίλλη, στην γειτονιά της Triana. Αυτό το εργοστάσιο ήταν ένα από τα τρία που είχαν απομείνει στη Σεβίλλη. Το έργο της ανακαίνισης ξεκίνησε με μια λεπτομερή έρευνα του κτιρίου και της περιοχής. Ως αποτέλεσμα αυτού ήταν, όλα τα κεραμικά που είχαν απομείνει στα ράφια του εργοστασίου, να ανακυκλωθούν για να δημιουργήσουν μια ξεχωριστή αρχιτεκτονική όπου κανείς μπορεί να απολαύσει το βιομηχανικό και πολύχρωμο παρελθόν των κεραμικών Triana, από μια σύγχρονη οπτική.

Το έργο έχει μια βιώσιμη περιβαλλοντική κατεύθυνση, καθώς όλα όσα υλικά και προϊόντα είχαν μείνει αχρησιμοποίητα, αξιοποιήθηκαν στις όψεις του κτιρίου, στο εσωτερικό του, στις επενδύσεις επίπλων, μέχρι και ως στοιχείο διακοσμητικό-μουσειακό για να μπορέσει κανείς να αναβιώσει την ιστορία και τη μνήμη του κτιρίου και της περιοχής. Οι αρχιτέκτονες, εκτός από την σχέση του παλιού με το νέο, αντιμετώπισαν την κληρονομιά και ως μια μοναδική έρευνα για το συγκεκριμένο μέρος της Σεβίλλης και ως έναν τρόπο να σχεδιάζουν χρησιμοποιώντας σύγχρονες πρακτικές βασισμένοι στη λεπτομερή γνώση για την περιοχή, την πολιτιστική και την ανθρωπιστική κατάσταση της.

Εικόνα 107

Εικόνα 108

Εικόνα 109

Εικόνα 110

Εικόνα 111

Εικόνα 112

Εικόνα 113

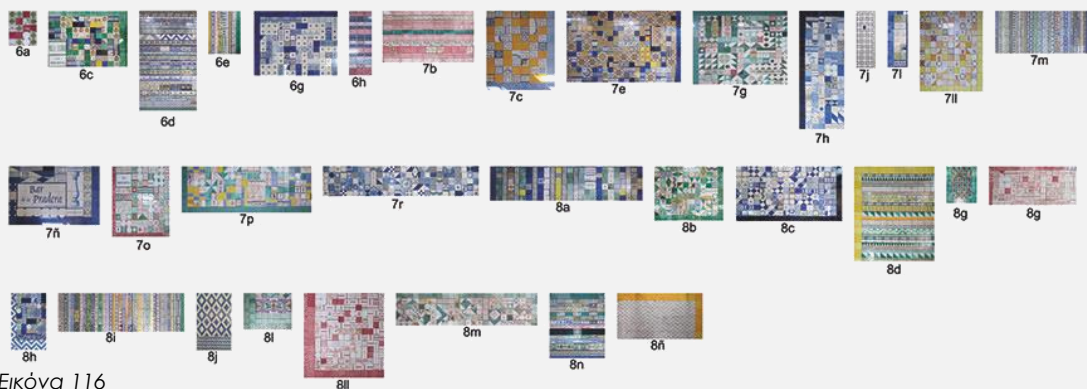

Εικόνα 114

CERAMIC FACADE

Εικόνα 115

Εικόνα 116

Πηγή: https://www.archdaily.com/916166/hotel-and-restaurant-in-the-ancient-montalvan-pottery-factory-of-6-arquitectos?ad_source=myarchdaily&ad_medium=bookmark-show&ad_content=current-user

_Παραδείγματα επανάχρησης βιομηχανικών κτιρίων ως κατάλυμα στην Ελλάδα

THE FOUNDRY HOTEL

Αρχιτέκτονες-Μελετητές:

Έφη Μαλανδράκη, Μιλτιάδης Πορτοκάλης

Τοποθεσία: Αθήνα, Ελλάδα

Χρονολογία: 2018

Μέγεθος: 860 τ.μ.

Το εν λόγω κτίσμα, κατασκευάστηκε το 1930. Το κτήριο που ανήκε στην οικογένεια Καρπαθάκη – Αναγνωστόπουλου, από παλιό στοιχειοχυτήριο μεταμορφώθηκε σε ξενοδοχείο-boutique που αποτελείται από 12 διαμερίσματα, ύστερα από την ολική ανακατασκευή του. Το νέο δημιούργημα, κατασκευάστηκε μεταξύ άλλων με υλικά όπως το μωσαϊκό, το μάρμαρο και η πέτρα, στοιχεία που αναδεικνύουν τον χαρακτήρα του ελληνικού σκηνικού, της ιστορίας της Αθήνας, όπως και τη βιοτεχνική χροιά της περιοχής του Ψυρρή.

Πέντε είναι οι στάθμες στις οποίες διαχωρίζονται τα 860 τ.μ. έκτασης του κτίσματος. Το ισόγειο και υπόγειο, αποτελείται από την αίθουσα υποδοχής και τους βοηθητικούς χώρους αντίστοιχα. Οι υπόλοιποι όροφοι αποτελούνται από τα δώδεκα ξεχωριστά διαμερίσματα όπως και από το φυτευτό με θέα στο Αθηναϊκό κέντρο δώμα, στο οποίο παρατηρούνται κατά κύριο λόγο ελληνικά φυτά όπως ελιές κ.ο.κ..

Εικόνα 117

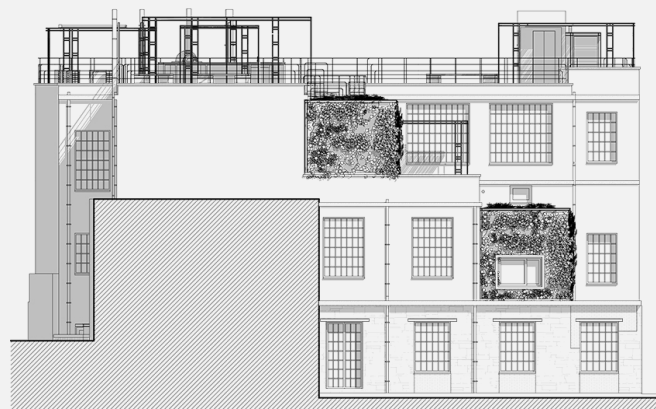
Εικόνα 118

Εικόνα 119

Καθοριστικό σημείο αναφοράς των αρχιτεκτονικών επιλογών κατά την περίοδο των σχετικών μελετών σχετικά με τη διεξαγωγή του έργου, αποτέλεσε η εξολοκλήρου και από την αρχή ένταξη σημαντικών χαρακτηριστικών σηματοδότησης της συνέχειας της αρχιτεκτονικής ταυτότητας. Ακόμα, λήφθηκαν υπόψιν και αντιμετωπίστηκαν με σεβασμό η ογκοπλαστική ιδιαιτερότητα και το δομικό κέλυφος του ακινήτου. Η νέα χρήση του κτίσματος ως ξενοδοχείο-boutique, απαιτήσε την ενδυνάμωση της στατικής ισχύος του, με σκοπό την επιτυχή εφαρμογή του φορτίου του δώματος. Επιπλέον, κατασκευάστηκαν νέα ενισχυμένα κουφώματα με διπλό υαλοπίνακα, από σίδηρο, τα οποία υπάκουσαν στον ήδη υπάρχοντα σχεδιασμό των παλαιών κουφωμάτων. Ταυτοχρόνως, βασικός στόχος ήταν η προβολή και συντήρηση των στοιχείων από πέτρα στις τοιχοποιίες του κτηρίου.

Στην ομάδα των κατασκευαστικών στοιχείων του έργου, λαμβάνουν κύριο μέρος οι δύο πράσινοι κύβοι, οι οποίοι κοσμούνται με διάφορα ελληνικά φυτά. Τα αυθαίρετα αυτά κατασκευάσματα, προστέθηκαν κάπου στο 1990, και αναδείχθηκαν με την διαφοροποίηση των υλικών κατασκευής τους, καθώς τα νέα ορθογώνια ανοίγματα αποτελούνται από corten steel λεπτομέρειες και κουφώματα αλουμινίου. Πρόθεση αποτέλεσε το καθάρισμα του βλέμματος προς τις οπτικές φυγές.

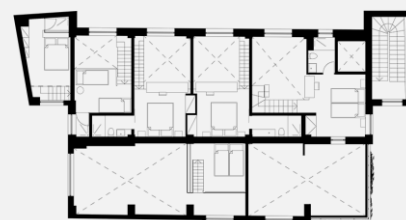
Εικόνα 120

Εικόνα 121

Εικόνα 122

Εικόνα 123

Εικόνα 124

Σε ότι αφορά το σχεδιασμό τους, τα δώδεκα διαμερίσματα παρουσιάζουν εντελώς διαφορετικά χαρακτηριστικά. Είναι φανερό πως δεν ακολουθείται μια συγκεκριμένη σχεδιαστική πορεία κατά την οποία παρουσιάζεται ομοιογένεια μεταξύ των τυπικών χώρων φιλοξενίας. Ακόμα, φανερή είναι η έντονη μεσοπολεμική μοντερνιστική πορεία του διακοσμητικού σχεδιασμού, που εφαρμόζεται μέσω της χρήσης του φυσικού φωτισμού και των διακοσμητικών στοιχείων. Τα παραπάνω στοιχεία συνδυάζονται ισορροπημένα με τα επιλεγμένα υλικά κατασκευής και αναδεικνύουν την πολιτισμική ταυτότητα της ιστορικής Αθήνας, όπως και το αξιοσημείωτο παρελθόν του υπάρχοντος κτηρίου. Άκρως σημαντική ήταν η επιλογή συντήρησης στοιχείων του κτίσματος όπως οι λιθοδομές, τα ταβάνια με βυζαντινά τούβλα και οι τοιχοποιίες, με απώτερο στόχο την ανάδειξη της ομορφιάς και αξίας τους.

Άξιο αναφοράς αποτελεί ο γριναζωτός μηχανισμός ο οποίος δημιουργήθηκε αποκλειστικά για την υποβοήθηση των κουφωμάτων του κτηρίου. Το παραπάνω στοιχείο κρίθηκε απαραίτητο καθώς τα κουφώματα κλήθηκαν να στηρίξουν μεγάλο βάρος, προερχόμενο από το βιομηχανικό μέταλλο που διατηρήθηκε στα ανοίγματα του ακινήτου, όπως και λόγω της ανάγκης για διπλό υαλοπίνακα στα σημεία που ήταν αναγκαία η μόνωση και η ηχοπροστασία.

Τα παράθυρα του κτηρίου προσκαλούν τον επισκέπτη να αφουγκραστεί την ιστορική χροιά του, παρουσιάζοντας μια φανερή ανάμειξη του up to date luxury lifestyle με το industrial χαρακτηριστικό, οδηγώντας τον στην ανακάλυψη της σχέσης όλων των παραπάνω με τον χαρακτήρα του περιβάλλοντος πόλεως.

Εικόνα 125

Εικόνα 126

Εικόνα 127

Πηγή: <https://www.archisearch.gr/architecture/the-foundry-hotel-athens-efi-malandraki-miltiadis-portokalis/>

DEXAMENES SEASIDE HOTEL

Αρχιτέκτονες-Μελετητές: K-Studio

Τοποθεσία: Κουρούτα, Πελοπόννησος, Ελλάδα

Χρονολογία: 2018

Μέγεθος: 2060 τ.μ.

Οι πρώτες δεξαμενές έκαναν την εμφάνισή τους στην Ελλάδα κατά την «Εποχή της Σταφίδας». Η καλλιέργεια της σταφίδας γνώρισε μεγάλη άνθιση από το 1830 και έπειτα, αποτελώντας ένα από τα βασικά προς εξαγωγή ελληνικά προϊόντα. Από το 1912 και ύστερα – την περίοδο της κρίσης της κορινθιακής σταφίδας, η κατάρρευση του εμπορίου, έκανε απαραίτητη την εύρεση μιας εναλλακτικής επεξεργασίας του υπάρχοντος προϊόντος. Εκείνη ήταν και η εποχή που δημιουργήθηκαν τα πρώτα οινοποιεία και οινοπνευματοποιεία, μιας και η λύση στο πρόβλημα ήταν η παραγωγή κρασιού. Με σκοπό την μαζική προώθηση του οίνου στο εξωτερικό, με μέσο μεταφοράς τα πλοία, δημιουργήθηκαν πολλές δεξαμενές κρασιού πάνω στη θάλασσα, έτσι ώστε να διευκολύνεται η μετάγγιση του προϊόντος που πραγματοποιούνταν με τη χρήση σωλήνων.

Ο χώρος δεν γνώρισε σημαντικές αλλαγές σε ότι αφορά το βιομηχανικό τοπίο από το 1920 και μετά. Ο σχεδιασμός βασίστηκε στην ανάδειξη του έντονα ιστορικά φορτισμένου χαρακτήρα των κτηρίων, όπως και στην ωμή ομορφιά του ακατέργαστου που τα διέπει. Στόχος, να αποδοθεί καινούρια ενέργεια με τη όμορφη σχεδιαστική επέμβαση, για να επιτευχθεί η αλλαγή του χαρακτήρα του κτηρίου, από αμιγώς λειτουργικό, σε χαλαρωτικό, κομψό και άνετο.

Εικόνα 128

Εικόνα 129

Εικόνα 130

Εικόνα 131

Με βασικό στόχο την ανάδειξη της ιστορίας και αισθητικής του χώρου και την αποφυγή χρήσης παράταιρων στοιχείων και υλικών, ο αρχιτεκτονικός σχεδιασμός συμπεριλάμβανε την ενσωμάτωση γυαλιού, χάλυβα και σκυροδέματος, όπως και ξύλου σε μια προσπάθεια σύνδεσης του θαλάσσιου ναυτικού στοιχείου. Η επιλογή για την αποφυγή μιας ολικής αλλαγής συνδυαστικά με την εκμοντερνοποίηση διαφόρων στοιχείων, πηγάζει από την διάθεση δημιουργίας ισορροπημένου διαλόγου μεταξύ του καινούριου και του παλαιού.

Όλοι οι χώροι των δωματίων του ξενοδοχείου, ακολουθούν την ίδια σχεδιαστική πορεία. Με θέα προς τη θάλασσα, τα δωμάτια με χωρητικότητα 5 με 6 μέτρα το καθένα, αποτελούν μέρη των δύο μπλοκ από σκυρόδεμα, τα οποία χωρίστηκαν σε δύο σειρές των δέκα ίσων μερών. Κατά την πρώτη αναπτυξιακή φάση, πραγματοποιήθηκε η δημιουργία μιας ακόμα δομής συνδεδεμένης στη μια άκρη του κτηρίου. Οι δομές συνδέονται μεταξύ τους μέσω ενός διαδρόμου διάβασης κατασκευασμένου πάνω στην παραλία με κλίση προς τη θάλασσα.

Για να εισέλθει κανείς στο ξενοδοχείο, πρέπει να περάσει μέσα από το εισαγωγικό περίπτερο που βρίσκεται στην αρχή της παραλίας. Στον χώρο υποδοχής, υπάρχει μια κομψή πλάκα από σκυρόδεμα η οποία δεσπάζει ανάμεσα από το άνοιγμα των γυάλινων χωρισμάτων.

Εικόνα 132

Εικόνα 133

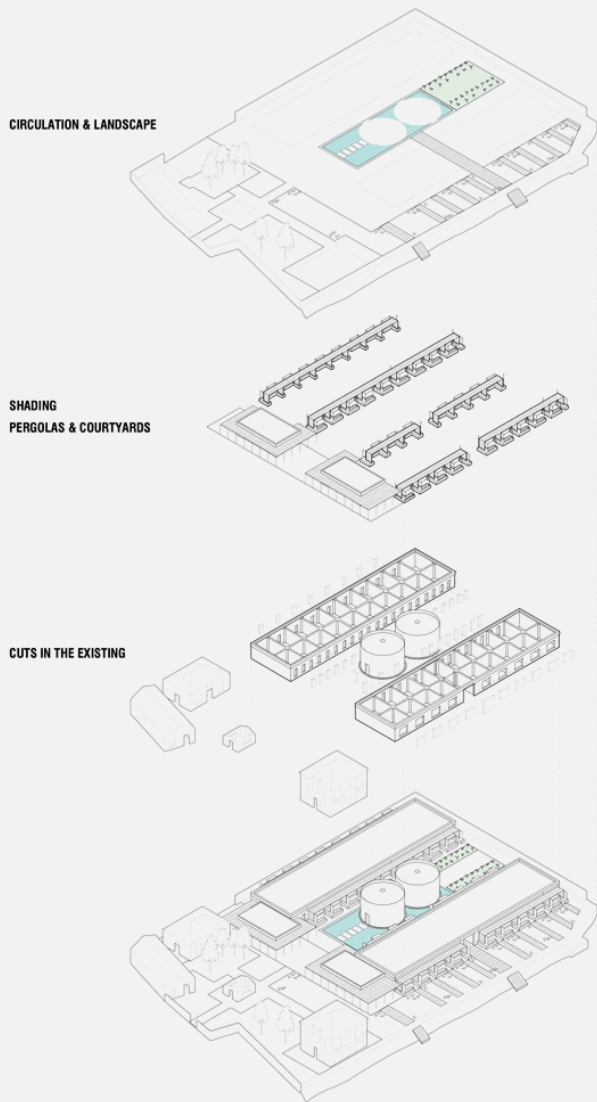
Εικόνα 134

Εικόνα 135

Εικόνα 136

Εικόνα 141

Εικόνα 137

Εικόνα 138

Εικόνα 139

Εικόνα 140

Πηγή: <https://www.archdaily.com/939385/dexamenes-seaside-hotel-k-studio>

_Παραδείγματα επανάχρησης ως κατάλυμα στη Σαντορίνη

ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΠΑΛΙΟΥ ΑΡΧΟΝΤΙΚΟΥ ΣΕ BOUTIQUE HOTEL ΣΤΗ ΣΑΝΤΟΡΙΝΗ

Αρχιτέκτονες-Μελετητές: Αρχιτεκτονικό γραφείο 3 / Δρίτσα Νικολέττα, Πλαϊνή Χριστίνα

Τοποθεσία: Φηρά, Σαντορίνη

Χρονολογία: 2016-2017

Μέγεθος: 150 τ.μ.

Το κτίριο προς μετατροπή ήταν ένα αρχοντικό του 19ου αιώνα, που υπέστη σοβαρές ζημιές κατά τον καταστροφικό σεισμό του 1956, που έπληξε τη Σαντορίνη και λόγω αυτού κατά την πάροδο του χρόνου δέχτηκε αρκετές επισκευές και παρεμβάσεις. Η διαρρύθμιση του κτιρίου αντανάκλασε τον τρόπο ζωής της εποχής, όπου το νοικοκυριό επεκτεινόταν σε ένα σύμπλεγμα εξωτερικών και υπόσκαφων χώρων & δεξαμενών, οργανικά συνδεδεμένο με τις γειτονικές ιδιοκτησίες, διαμορφώνοντας ένα οργανικό σύνολο, που αποτυπώνει και το τυπικό χαρακτηριστικό της Σαντορίνης. Σε όλες τις επεμβάσεις που δέχτηκε ανά τα χρόνια, τα βασικά χαρακτηριστικά του διατηρήθηκαν, όπως η τοιχοποιία πάχους 50 εκατοστών από μαύρη ηφαιστειακή λάβα, η μονολιθική όψη με το μαρμάρινο διάκοσμο και οι ψηλές θολωτές οροφές. Το έργο μετατροπής αφορούσε το διαχωρισμό του κτιρίου σε 3 διαφορετικές κατοικίες, με στόχο τη συνολική μετατροπή του σε boutique hotel.

Η προσέγγιση αφορούσε ήπιες και διακριτικές παρεμβάσεις μέσα από το συνδυασμό της «αριστοκρατικής» ταυτότητας του κτιρίου, με μια σύγχρονη αισθητική

Εικόνα 142

Εικόνα 143

Εικόνα 144

Εικόνα 145

Πηγή: <https://www.mononeews.gr/city->

[stories/santorini-metatropi-paliou-archontikou-se-boutique-hotel-dite-14-entiposiakes-ikones](https://www.mononeews.gr/city-stories/santorini-metatropi-paliou-archontikou-se-boutique-hotel-dite-14-entiposiakes-ikones)

Ύστερα από το διαχωρισμό σε κατοικίες, προέκυψαν 3 αυτόνομες ζώνες και κυκλοφορίες σε αυτές, οι οποίες ενώ έπρεπε και να ξεχωρίζουν μεταξύ τους, αλλά ταυτόχρονα να διέπονται από κοινή λογική για να αποτελούν την ενότητα του κτιρίου. Οι αρχιτέκτονες και στις 3 ζώνες εισήγαγαν καμπύλους διαχωριστικούς τοίχους, ως ένδειξη ροικότητας, κτιστά πατάρια, κρεβάτια, καθιστικά και πάγκους, ενσωματώνοντας τα στο υφιστάμενο κέλυφος. Παράλληλα στο σχεδιασμό του εσωτερικού χώρου και στις 3 ζώνες ακολουθείται η ώσμωση του αριστοκρατικού χαρακτήρα με τη σύγχρονη αισθητική, καθώς επιλέχθηκε εξοπλισμός με "παλιομοδίτικο" ύφος, όπως πορτάκια ντουλαπιών με ψάθα, βρύσες, φωτιστικά, ράγες και πόμολα από μπρούτζο, σε συνδυασμό με φωτιστικά από τσιμέντο και σύγχρονη επίπλωση, ενώ στα δάπεδα επιλέχθηκαν πλακίδια με παραδοσιακά μοτίβα σε συνδυασμό με πατητή τσιμεντοκονίαμα.

Η διαφορετικότητα των ζωνών εκφράστηκε με πολύ ενδιαφέροντα τρόπο μέσω χρωματικών παλετών. Με αφορμή το χρώμα των τοπικών υλικών, την κοκκινόπετρα, την κίσηρη και την ηφαιστειακή λάβα, σχεδιάστηκαν αντίστοιχα "το κόκκινο, το λευκό και το μπλε δωμάτιο" μέχρι την τελευταία λεπτομέρεια.

Εικόνα 146

ΜΠΛΕ ΔΩΜΑΤΙΟ

Εικόνα 147

Εικόνα 148

Εικόνα 149

ΚΟΚΚΙΝΟ ΔΩΜΑΤΙΟ

Εικόνα 150

Εικόνα 151

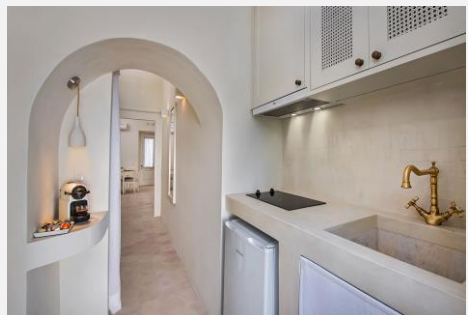

Εικόνα 152

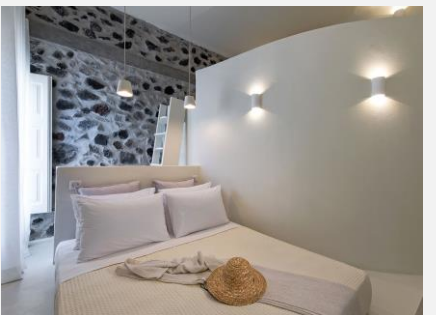
ΛΕΥΚΟ ΔΩΜΑΤΙΟ

Εικόνα 153

Εικόνα 154

Εικόνα 155

Πηγή: <https://www.mononews.gr/city-stories/santorini-metatropi-paliou-archontikou-se-boutique-hotel-dite-14-entiposiakes-ikones>

DEMETER CAVE HOUSE

Αρχιτέκτονες-Μελετητές: LKMK ARCHITECTS -
Μιχαλόπουλος Κυριάκος, Κατσιβέλη Λίλα
Τοποθεσία: Πύργος Καλλίστης, Σαντορίνη

Το παρών κτίριο πρόκειται για ένα εγκαταλελειμμένο υπόσκαφο σπίτι της Σαντορίνης, ακατοίκητο για περισσότερα από 50 χρόνια μετά από τον καταστροφικό σεισμό του 1956 χωρίς δίκτυο αποχέτευσης, ηλεκτρισμό και νερό. Η ιστορία του κτιρίου ξεκινάει στις αρχές του 1900 όπου αποτελούσε το σπίτι του Δημήτρη Νομικού, ο οποίος είχε κατάστημα – παντοπωλείο κάτω από την ταράτσα της εκκλησίας του Αγίου Δημητρίου. Το κτίριο είχε 2 δωμάτια: έναν χώρο διημέρευσης και έναν χώρο διανυκτέρευσης καθώς και μια μικρή αποθήκη στο άκρο του σπηλαιίου. Ο αερισμός και το φως περνούσαν από έναν φεγγίτη και από την πόρτα και τα παράθυρα στο μπροστινό μέρος του σπιτιού. Έξω στην αυλή βρισκόταν ένα μικρό κτήριο που χρησιμοποιήθηκε ως κουζίνα και τουαλέτα/μπάνιο. Η εξωτερική πρόσοψη έχει το βέλτιστο προσανατολισμό καθώς στρέφεται νότια για να τραβήξει το φως του ήλιου και ταυτόχρονα να παρέχει προστασία από τους ισχυρούς βόρειους ανέμους. Με αυτόν τον τρόπο δημιουργείται μια τέλεια βιοκλιματική κατοικία, η οποία είναι δροσερή το καλοκαίρι και ζεστή το χειμώνα με φυσικό τρόπο.

Η μελέτη επανάχρησης στόχευε στη μετατροπή του σε ένα πολυτελές κατάλυμα για 2 άτομα.

Εικόνα 156

Εικόνα 157

Εικόνα 158

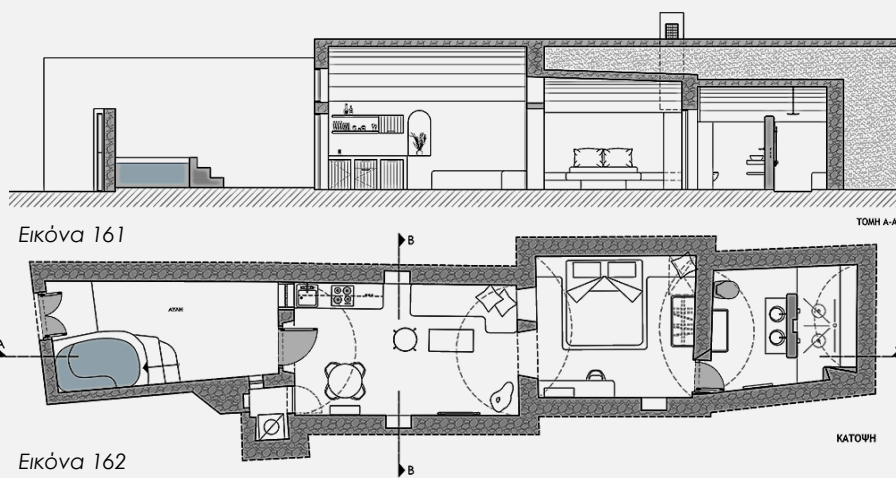
Εικόνα 159

Εικόνα 160

Πηγή: <https://www.lkmk.gr/projects/commercial/demeter-cave-house-santorini>

Στόχος των μελετητών ήταν η ανακαίνιση του σπιτιού διατηρώντας τα αυθεντικά χαρακτηριστικά, χρησιμοποιώντας τοπικά υλικά και τεχνικές και η ένταξη του σε ένα ενεργειακά αποδοτικό και όσο το δυνατόν πιο βιώσιμο μοντέλο. Το "Demeter Cave House" παρομοιάζεται με ένα σπηλαιώδες καταφύγιο, και έχει ως στόχο την άνεση, την ιδιωτικότητα, τη χαλάρωση και την πρόσληψη της υπέροχης θέας προς τον οικισμό του Πύργου της Σαντορίνης. Η αποκατάσταση ενός ερειπωμένου παραδοσιακού κτίσματος και η επανάχρησή του ως boutique κατοικία είχαν ως σχεδιαστικό άξονα τις αξίες της κυκλαδίτικης αρχιτεκτονικής με ένα άγγιγμα πολυτέλειας. Η κάτοψη αναπτύσσεται γραμμικά, ακολουθώντας τα όρια του υπάρχοντος υπόσκαφου κτίσματος, δημιουργώντας μία νοητή διαδρομή, που εκκινεί από το φωτεινό, ανοιχτό υπαίθριο χώρο και καταλήγει στο μυστηριώδες, κλειστό, υπόσκαφο κτίσμα. Κατά την είσοδο του, ο επισκέπτης συναντά την ιδιωτική αυλή με jacuzzi, ενώ μπορεί να δει και τη μοναδική όψη του κτιρίου, στην οποία διατηρήθηκαν τα αρχικά της ανοίγματα. Ο ενιαίος, θολωτός εσωτερικός χώρος οργανώνεται με το χώρο της κουζίνας και το καθιστικό, ενώ στο βάθος διαμορφώνεται το υπνοδωμάτιο και το μπάνιο. Το καθιστικό και το υπνοδωμάτιο διαχωρίζονται από έναν τοίχο με ανοίγματα, τα οποία επιτρέπουν την είσοδο του φυσικού φωτός, ακόμα και στα πιο σκοτεινά σημεία του χώρου. Τέλος, η εμπειρία του επισκέπτη ολοκληρώνεται από τον πρόσθετο υπαίθριο χώρο χαλάρωσης που βρίσκεται στην οροφή του κτίσματος, και προσφέρεται για την απόλαυση της θέας του κυκλαδίτικου τοπίου, αλλά και του ηλιοβασιλέματος.

Εικόνα 163

Εικόνα 164

Εικόνα 165

Πηγή: <https://www.lkkm.gr/projects/commercial/demeter-cave-house-santorini>

ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΗ ΚΑΠΕΤΑΝΟΣΠΙΤΟΥ

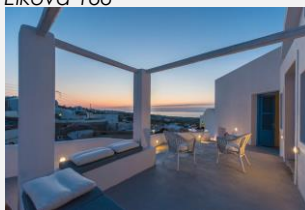
Αρχιτέκτονες-Μελετητές: Gavalas architects,
Γαβαλάς Αντώνης, Γαβαλάς Θωμάς
Τοποθεσία: Φοινικιά, Σαντορίνη
Χρονολογία: 2016-2017

Το συγκεκριμένο συγκρότημα κατοικιών βρίσκεται στο υψηλότερο μέρος του παραδοσιακού οικισμού Φοινικιάς της Σαντορίνης και αποτελείται από καπετανόσπιτα, που κτίστηκαν κατά το δεύτερο μισό του 19ου αιώνα, σχεδόν εξ ολοκλήρου υπόσκαφα. Στην αρχική τους κατάσταση αποτελούνταν από έξι κάναβες με βοηθητικούς υγρούς χώρους, ρακιδιό και έναν χώρο παρασκευής του κρασιού. Στο υψηλότερο επίπεδο βρισκόταν η κατοικία του καπετάνιου, η οποία ήταν εποχικής χρήσης κυρίως της θερινής περιόδου για την εποπτεία των εργασιών στα χωράφια της οικογένειας και στα οινοποιεία, καθότι η μόνιμη κατοικία βρισκόταν στην Οία.

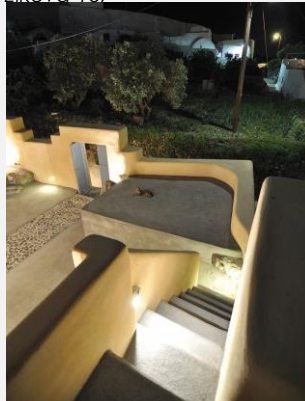
Τα κτίσματα ακολουθούν τη χαρακτηριστική εξωτερική εμφάνιση της μεικτής χρήσης, με τις κάναβες να διακρίνονται χάρη στις δίφυλλες τοξωτές εξώπορτες τους στη μία και μοναδική πρόσοψη με τα συνήθως συμμετρικά παράθυρα εκατέρωθεν, πλαισιωμένα με "ποριά".

Εικόνα 166

Εικόνα 167

Εικόνα 168

Εικόνα 169

Εικόνα 170

Πηγή: <https://www.ktirio.gr/>

Την περίοδο 2013-2015 αναβαθμίστηκε συνολικά το συγκρότημα και μετατράπηκε σε συγκρότημα παραδοσιακών τουριστικών αυτοεξυπηρετούμενων κατοικιών. Η επανάχρηση δεν αφορούσε μόνο τη μετατροπή των υπάρχοντων κελυφών αλλά και την προσθήκη ακόμη 3 νέων χώρων σε επαφή με τους υπάρχοντες. Η αρχιτεκτονική σύνθεση των νέων κτιρίων χαρακτηρίζεται από σαφή και ήρεμη διάταξη των κτιριακών όγκων, με τρόπο που να επιτρέπει τις οπτικές φυγές προς τον οικισμό και τη θάλασσα, με τους υπαίθριους χώρους και τα δώματα να αποτελούν μια φυσική συνέχεια του εσωτερικού προς τον εξωτερικό χώρο. Η σύνθεση κατακερματίζεται σε επί μέρους ενότητες με στόχο την ανθρώπινη κλίμακα αλλά και την κλίμακα του παραδοσιακού οικισμού.

ΤΟΨΗ ΚΑΤΩ ΣΤΑΘΜΗΣ ΥΠΟΣΚΑΦΩΝ

Εικόνα 171

ΚΑΤΟΨΗ ΜΕΣΑΙΑΣ ΣΤΑΘΜΗΣ ΥΠΟΣΚΑΦΩΝ

Εικόνα 172

ΚΑΤΟΨΗ ΑΝΩ ΣΤΑΘΜΗΣ

Εικόνα 173

Θεμελιώδη επιλογή των αρχιτεκτόνων αποτέλεσε η αποκατάσταση της εξωτερικής μορφής του κτιρίου χωρίς αλλοιώσεις και η επιλεκτική παρέμβαση στο εσωτερικό. Αρχή της παρέμβασης υπήρξε η διατήρηση όσο το δυνατόν των χαρακτηριστικών του παραδοσιακού κτιρίου, που αποτελεί αξιόλογο στοιχείο ενός σημαντικού οικιστικού συνόλου, της Φοινικιάς, το οποίο ακόμη και σήμερα διατηρείται παρά την πολύ μεγάλη κλίμακα της τουριστικής ανάπτυξης που έχει γνωρίσει το νησί τις τελευταίες δεκαετίες.

Ο νότιος προσανατολισμός του κτιρίου σε συνδυασμό με τη διάταξη των αυλών προς αυτόν βοηθούν τον παθητικό ηλιασμό και τη μείωση των θερμικών αναγκών κατά τους θερινούς μήνες. Η χωροθέτηση των ανοιγμάτων αντιδιαμετρικά στο νότο και κάποια επιλεκτικά κουφώματα στο βορρά, βοηθά στον φυσικό αερισμό.

Το εσωτερικό διαμορφώθηκε αποκλειστικά με επισκευασμένα έπιπλα αντίκες, πίνακες οι οποίοι σχετίζονται με τη ναυτική ιστορία και γκραβούρες που απεικονίζουν το νησί ως έρεισμα των ιστορικών καταβολών των ιδιοκτητών του κτίσματος. Τα λιτά και απολύτως απαραίτητα στοιχεία διακόσμησης επιλέχθηκαν να έχουν αναφορές στη θάλασσα, αναβιώνοντας και μεταφέροντας στο σήμερα το ύφος από το ναυτικό παρελθόν του οικισμού της Οίας και των πρώτων ιδιοκτητών του. Τέλος, παραμένει κυρίαρχη η παρουσία του λευκού χρώματος στα δομικά στοιχεία, που χαρακτηρίζει τις Κυκλάδες, σε συνδυασμό με την παρουσία μπλε εξωτερικών και εσωτερικών κουφωμάτων.

Εικόνα 174

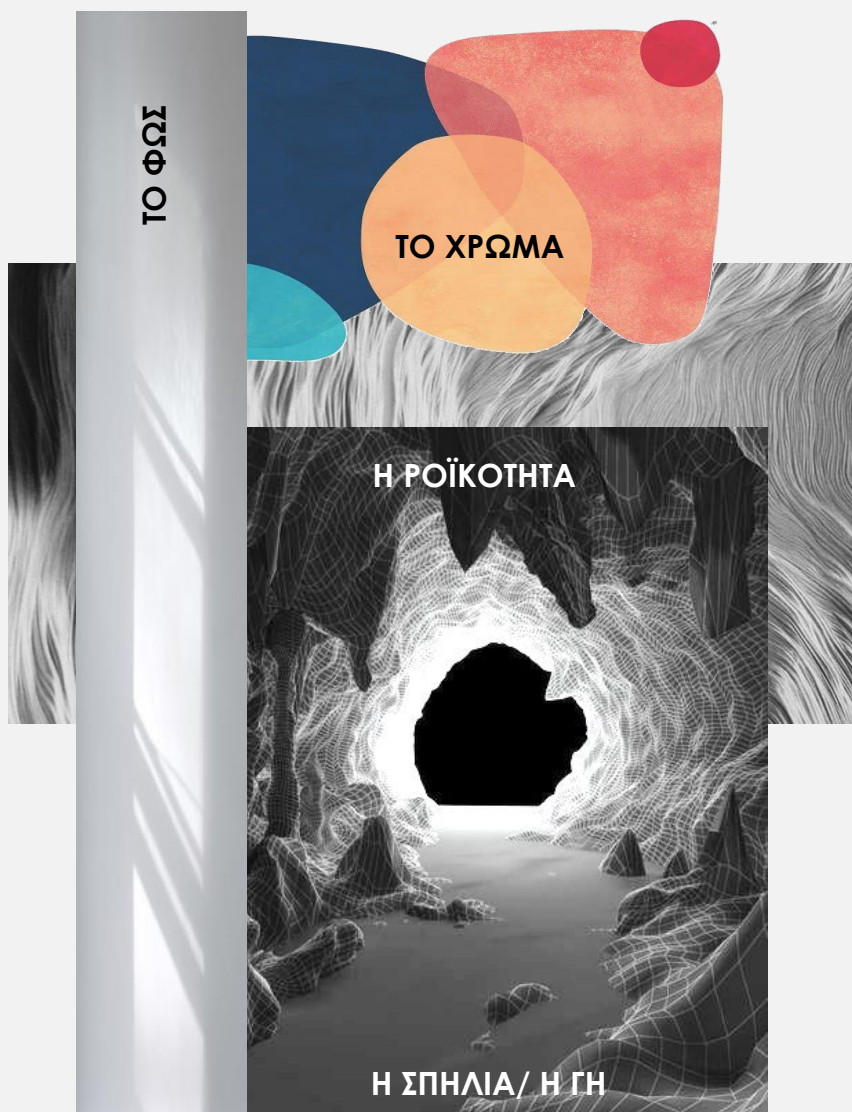
Εικόνα 175

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΩΝ ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΗΣ ΣΤΗ ΣΑΝΤΟΡΙΝΗ

Τα παραδείγματα που μελετήθηκαν αποτελούν μια απόπειρα στοιχειοθέτησης των ζητημάτων, με τα οποία θα ασχοληθεί η πρόταση επανάχρησης της παρούσας πτυχιακής εργασίας. Τα κυριότερα σημεία παρατίθενται ως εξής:

- Τρόπος διαχωρισμού: να ανήκει σε ένα σύνολο αλλά να διαφοροποιείται έντονα από τα υπόλοιπα μέρη του συνόλου
- Διαδρομή σε διαφορετικές χωρικές ποιότητες: ιδιαίτερο αισθητικό βίωμα
- Η εσωτερική διαρρύθμιση ως φορέας μνήμης και ταυτότητας
- Βιοκλιματική αξιοποίηση κελύφους
- Οργανικές συνενώσεις επιμέρους χώρων

Ενώ ταυτόχρονα συνθέτουν μια συνολική αισθητική της σύγχρονης αρχιτεκτονικής του νησιού σε επίπεδο εσωτερικών χώρων και αποτελούν μια πρωταρχική έρευνα στο αρχιτεκτονικό λεξιλόγιο που θα εφαρμοστεί στην πρόταση επανάχρησης. Έτσι, καταλήγουμε σε ένα θεματικό εννοιολογικό κολλάζ με κύριες έννοιες: *το χρώμα, το φως, τη ροϊκότητα και τη σπηλιά.*

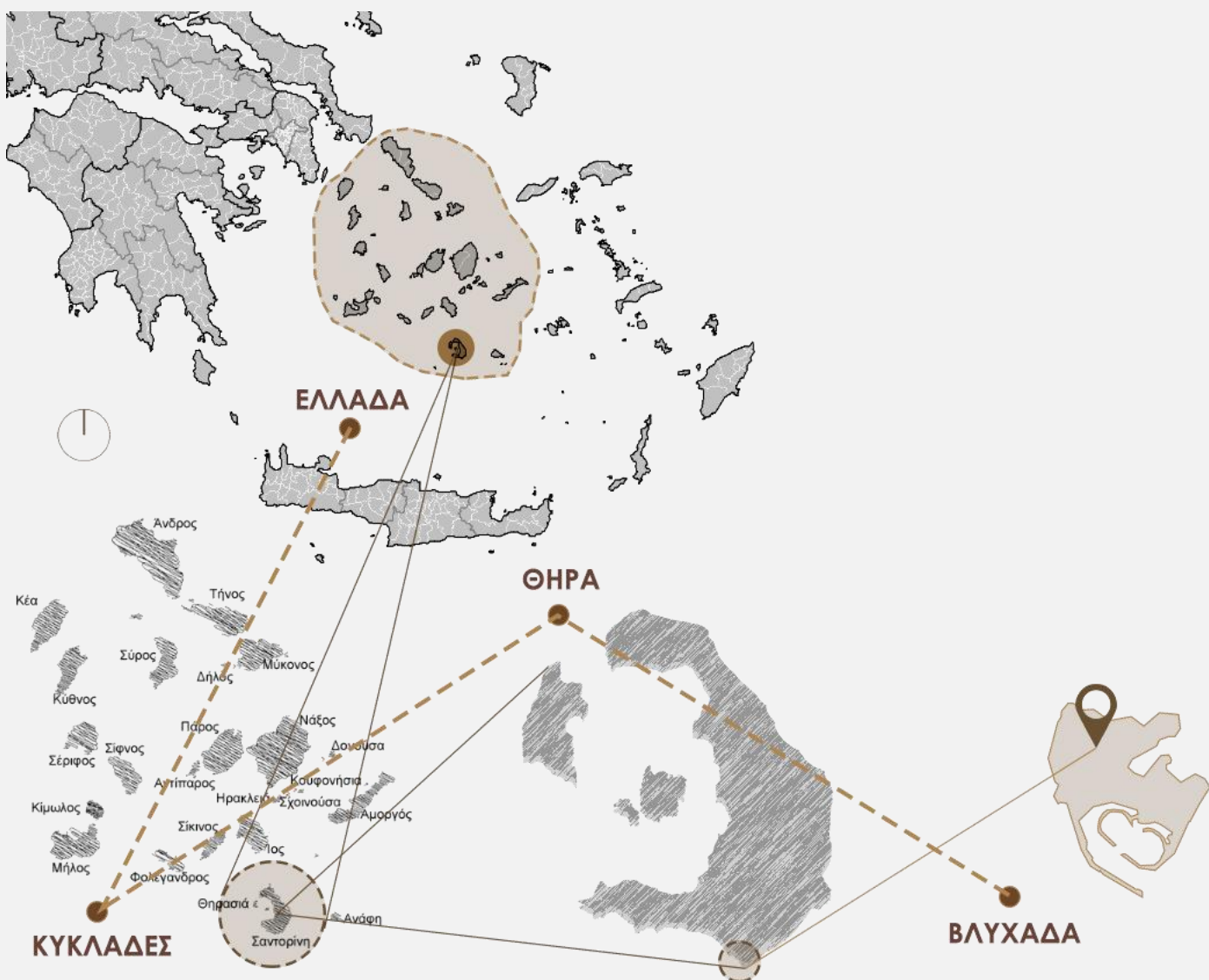

ΜΕΡΟΣ Β | ΚΤΙΡΙΟ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

B.01 Περιοχή Μελέτης

ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ | ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΘΕΣΗ

Η περιοχή μελέτης της παρούσας πτυχιακής εργασίας είναι η Σαντορίνη και συγκεκριμένα η περιοχή της Βλυχάδας. Η Σαντορίνη είναι ένα νησί που βρίσκεται στο νότιο Αιγαίο πέλαγος και ανήκει στο νησιωτικό σύμπλεγμα των Κυκλάδων. Το γεωγραφικό πλάτος της Σαντορίνης είναι από 36ο 19' 56'' έως 36ο 28' 40'' Βόρειο και το γεωγραφικό μήκος από 25ο 19' 22'' έως 25ο 29' 13'' Ανατολικό. Συνορεύει στα νότια με την Ίο και στα δυτικά με την Ανάφη και έχει έκταση 76,19 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Απέχει από τον Πειραιά 128 ναυτικά μίλια και 63 ναυτικά μίλια από την Κρήτη. Πρωτεύουσά της είναι τα Φηρά και επίγειο είναι ο Αθηνιός. Η πρόσβαση στη Σαντορίνη πραγματοποιείται τόσο ακτοπλοϊκώς όσο και αεροπορικώς.

Πηγή: google maps σε επεξεργασία της ομάδας

Ο Δήμος Θήρας είναι δήμος της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου που περιλαμβάνει τα νησιά Θήρα και Θηρασιά, καθώς και τις γειτονικές τους νησίδες. Η έκταση του δήμου είναι 90,69 τετραγωνικά χιλιόμετρα και ο πληθυσμός του ανέρχεται σε 15.550 κατοίκους, σύμφωνα με την απογραφή του 2011. Έδρα του δήμου και πρωτεύουσα του νησιού είναι ο οικισμός της Θήρας, που προσάρτησε το 1940 τους οικισμούς Θήρας (Φηρά), Φηροστεφάνι, Κοντοχώρι.

Η Σαντορίνη ανήκει στο ηφαιστειακό τόξο του Αιγαίου και χαρακτηρίζεται ενεργό ηφαίστειο μαζί με τα Μέθανα, τη Μήλο και τη Νίσυρο. Η Σαντορίνη καθώς και τα νησιά Θηρασιά και Ασπρονήσι είναι απομεινάρια του ηφαιστειογενούς νησιού Στρογγύλη, του οποίου το ηφαίστειο ανατινάχθηκε τη μινωική περίοδο, δημιουργώντας το θαλάσσιο χάσμα μεταξύ Θήρας και Θηρασίας με βάθος 1.500 μέτρων. Εκεί, κατά την πάροδο του χρόνου, βγήκαν στην επιφάνεια ηφαιστειακοί κώνοι που σχημάτισαν τα εξής νησιά: την Παλαιά, τη Μικρή και τη Νέα Καμένη, την Καμένη Γεωργίου του Α', την Καμένη του Φουκέ, την Αφρόσσα και τη Δάφνη. Αυτά τα νησιά σήμερα έχουν ενωθεί σε ένα, εκτός από την Παλαιά Καμένη.

Εικόνα 176

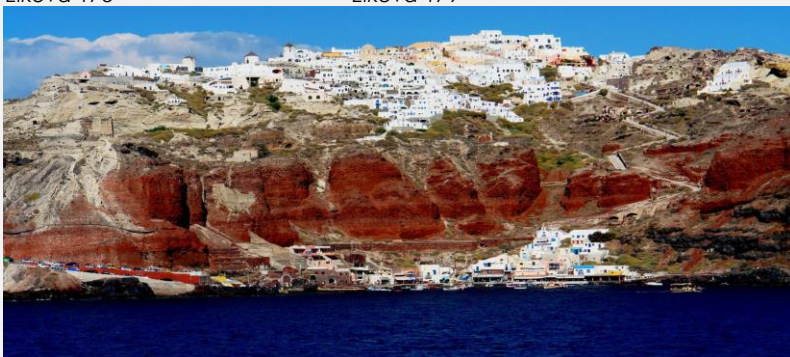
Εικόνα 177

Εικόνα 178

Εικόνα 179

Εικόνα 180

ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ | ΒΛΥΧΑΔΑ

Την περιοχή της μελέτης αποτελεί η περιοχή της Βλυχάδας η οποία βρίσκεται στις νότιες ακτές της Σαντορίνης, σε απόσταση 11 χιλιομέτρων από την Θήρα.

Οριοθετείται βόρεια από την επαρχιακή οδό που συνδέει το χωριό Μεγαλοχώρι με το Εμπορείο, δυτικά από το οδικό τμήμα προς το χωριό Ακρωτήρι, στην ανατολική μεριά από το Βουνό Γαβρίλος που καταλήγει στο ακρωτήριο Εξωμύτη και νότια από την ακτογραμμή του νησιού όπου και συναντάμε την χαρακτηριστική παραλία της Βλυχάδας.

Η περιοχή μελέτης πρόκειται για ένα αλιευτικό καταφύγιο και υπάρχει μόνο ένας οικισμός -του Εξωμύτη- που ανήκει στο δημοτικό διαμέρισμα του Εμπορείου με 150 κατοίκους κατά την απογραφή του 2011. Τα περισσότερα από τα σπίτια του οικισμού βρίσκονται ανατολικά από το αλιευτικό καταφύγιο της Βλυχάδας.

Η περιοχή εκτός από το φυσικό κάλλος της, συγκεντρώνει κάποια δυσπρόσιτα χαρακτηριστικά, όπως είναι το εμπόδιο από το βουνό Γαβρίλος, το ιδιαίτερο ανάγλυφο της, η έλλειψη προσπέλασης, η απόσταση της από το επαρχιακό οδικό δίκτυο και από τους γύρω οικισμούς. Ταυτόχρονα υπάρχει μικρό ενδιαφέρον αξιοποίησης τουριστικών επενδύσεων.

Πηγή: <https://exploringgreece.tv/destinations/nisia-notio-aegeou/cyclades/vlychada-santorini-i-exopragmatiki-paralia-ton-2-5-chiliometronparalia-vlychada-ifaisteiaki-kai-apokosmi/48120/>

Εικόνα 181

Εικόνα 182

Εικόνα 183

ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ | ΠΡΟΣΒΑΣΕΙΣ

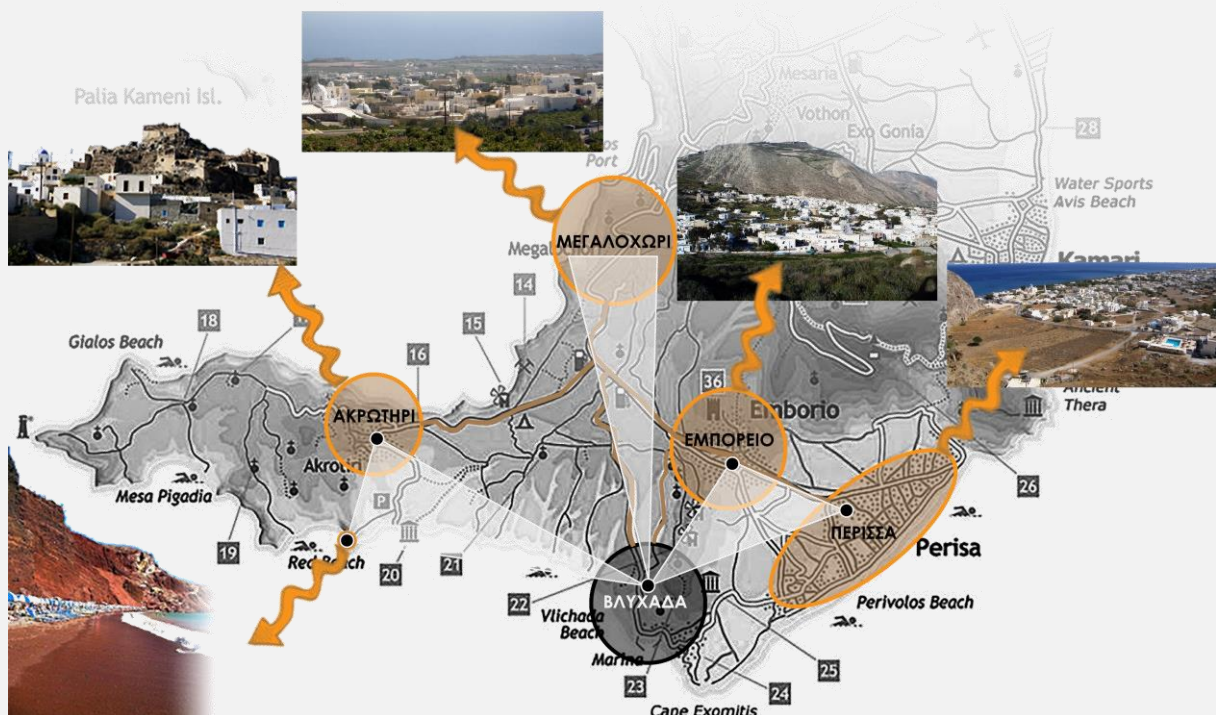
Κύρια χαρακτηριστικά της περιοχής είναι η παραλία της Βλυχάδας, που αποτελείται από μαύρη άμμο και σκούρο βότσαλο με ιδιαίτερα λευκά ηφαιστειακά πετρώματα στο πίσω μέρος της, στα οποία με την πάροδο του χρόνου ο άνεμος και τα κύματα δημιούργησαν ένα φυσικό γλυπτό. Στην περιοχή της Βλυχάδας υπάρχει το Santorini Arts Factory, ένας χώρος ο οποίος κάποτε φιλοξενούσε το εργοστάσιο ντομάτας, και σήμερα είναι πολιτιστικό κέντρο που πραγματοποιούνται διάφορες εκδηλώσεις. Επιπλέον υπάρχει και το μουσείο της γνωστής Σαντορινιάς ντομάτας. Στην περιοχή, επίσης, συναντάμε ψαροταβέρνες, ένα μικρό beach bar, τουριστικά καταλύματα και κατοικίες. Στο ανατολικό άκρο της παραλίας βρίσκεται ένα μικρό λιμανάκι- το αλιευτικό καταφύγιο της Βλυχάδας- στο οποίο δένουν τα παραδοσιακά καΐκια καθώς και τα σκάφη αναψυχής που επισκέπτονται την περιοχή. Η πρόσβαση στην περιοχή πραγματοποιείται από το λιμάνι του Αθινιού και από το αεροδρόμιο μέσω της επαρχιακής οδού Φηρών-Όρμου Περίσσης. Προς την παραλία δεν εκτελούνται δρομολόγια τοπικών λεωφορείων, καθιστώντας την έλευση δύσκολη και περιοριστική. Το λιμανάκι που βρίσκεται στο ανατολικό άκρο της παραλίας παρέχει τη δυνατότητα πρόσβασης από θάλασσης.

Πηγή: google maps σε επεξεργασία της ομάδας

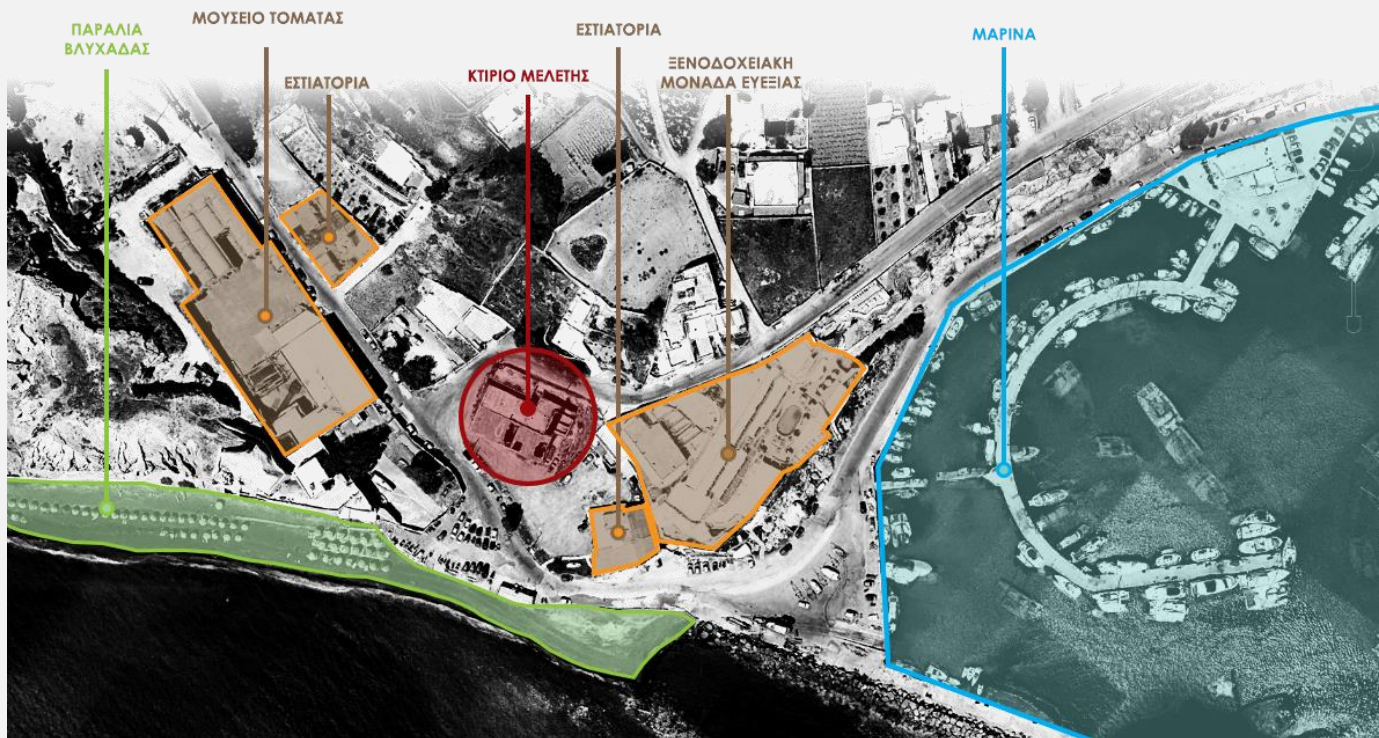
ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΓΥΡΩ ΟΙΚΙΣΜΟΥΣ

Η Βλυχάδα σχετίζεται με τους οικισμούς Ακρωτήρι στα δυτικά, Εμπορείο και Περίσσα στα βορειοανατολικά και Μεγαλοχώρι στα βόρεια. Απέχει από το Ακρωτήρι 7 χλμ, από το Εμπορείο 5 χλμ, από το Μεγαλοχώρι 6 χλμ. και από την Περίσσα 6 χλμ. Το **Ακρωτήρι** είναι χωριό με πληθυσμό 355 κατοίκους στο νοτιοδυτικό άκρο του νησιού, σε απόσταση 15 χιλιομέτρων από τα Φηρά και 7 χλμ από τη Βλυχάδα. Κατά τους μεσαιωνικούς χρόνους (ενετική κατάκτηση), αποτελούσε ένα από τα καστέλια του νησιού. Σήμερα, στην κορυφή του υψώματος πάνω στο οποίο βρίσκεται κτισμένο το σύγχρονο χωριό, στέκει ακόμη ο Ενετικός πύργος (Γουλάς), το παλιό καστέλο. Έγινε παγκοσμίως γνωστό χάρη στον προϊστορικό οικισμό, που ανακαλύφθηκε στις ανασκαφές. Εκτός του αρχαιολογικού χώρου, έχει και την γνωστή Κόκκινη Παραλία που προσελκύει πλήθος τουριστών. Το **Μεγαλοχώρι** είναι χωριό, το οποίο βρίσκεται στο νοτιοδυτικό τμήμα, περίπου 9 χλμ από τα Φηρά και 6 χλμ από τη Βλυχάδα . Κατά την απογραφή του 2001 είχε 460 κατοίκους. Αποτελεί ξεχωριστό τοπικό διαμέρισμα του δήμου Θήρας και είναι ένα από τα πιο γραφικά χωριά του νησιού και η ύπαρξη του καταγράφεται από τα μέσα του 17ου αιώνα. Το **Εμπορείο** είναι το μεγαλύτερο χωριό, με πληθυσμό 1.938 κατοίκους, βάσει της Απογραφής του 2011. Υπάγεται διοικητικά στο Τοπικό διαμέρισμα Εμπορείου του Δήμου Θήρας και βρίσκεται στη νότια πλευρά του νησιού σε απόσταση 12 χλμ από τα Φηρά και 5 χλμ. από τη Βλυχάδα, στους πρόποδες του βουνού του Προφήτη Ηλία. Ο παραδοσιακός οικισμός του αποτελούσε ένα από τα καστέλια του νησιού. Η **Περίσσα** είναι ένα παραθαλάσσιο χωριό της Σαντορίνης, το οποίο βρίσκεται στο νοτιοανατολικό άκρο της, σε απόσταση 13 χλμ από τα Φηρά και 6 χλμ. από τη Βλυχάδα. Με βάση την απογραφή του 2001 έχει 473 κατοίκους και ανήκει διοικητικά στο τοπικό διαμέρισμα Εμπορείου . Είναι γνωστή για την μαύρη παραλία.

Πηγή: google maps σε επεξεργασία της ομάδας

Στον παρακάτω χάρτη αναπαρίστανται οι σημαντικότερες γειτνιάζουσες χρήσεις του κτιρίου μελέτης που δύναται να δημιουργούν δυναμικές ως προς τις δράσεις και την προσέλκυση ανθρώπων με βάση τα ενδιαφέροντα.

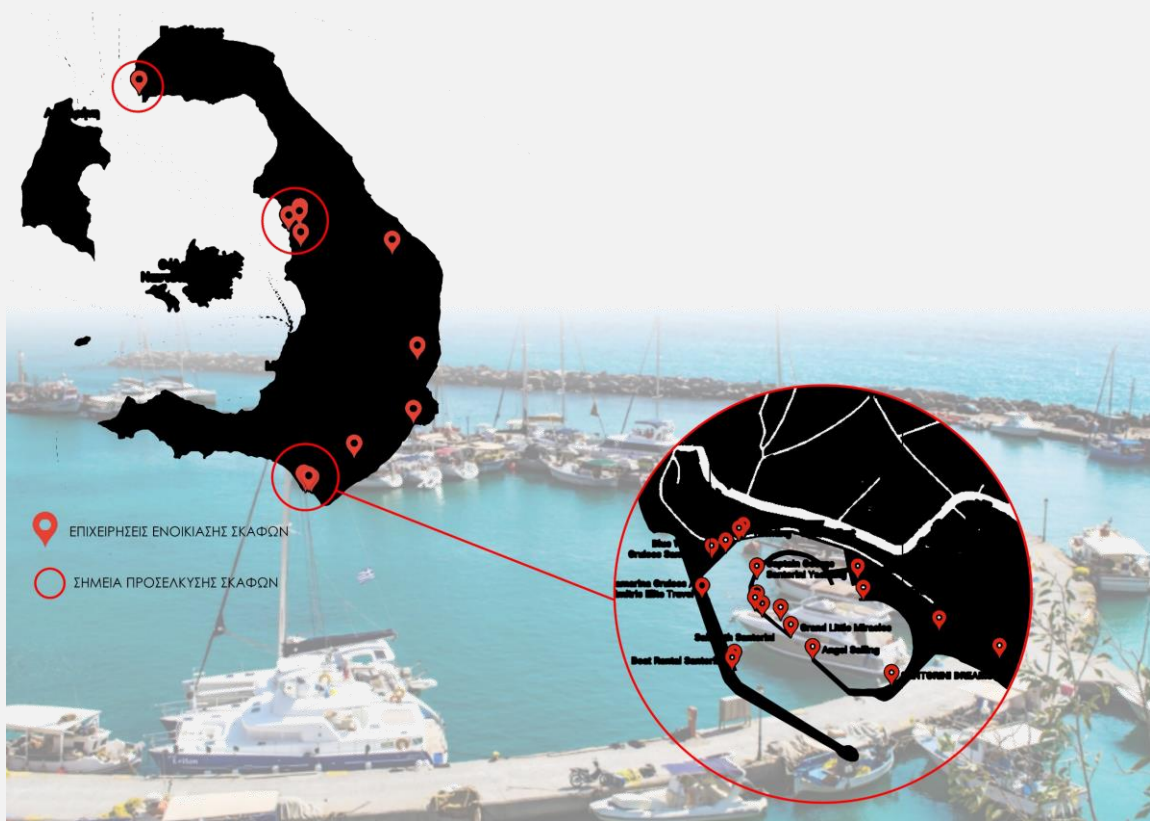
Πηγή: google maps σε επεξεργασία της ομάδας

Η μαρίνα της Βλυχάδας αποτελεί το μοναδικό μέρος προσάραξης σκαφών στο νησί και προσφέρει τη δυνατότητα θαλάσσιας πρόσβασης στα πιο σημαντικά σημεία ενδιαφέροντος του νησιού. Επίσης, εκτός από σημαντικό πόλο έλξης τουριστικών δραστηριοτήτων, που λόγω αυτού παρατηρείται πύκνωση επιχειρηματικότητας, αποτελεί και αλιευτικό καταφύγιο.

Η παραλία της Βλυχάδας αποτελεί μια από τις ιδιαίτερες παραλίες της Σαντορίνης και πόλο έλξης τουριστών. Το ιδιαίτερο τοπιακό ενδιαφέρον που παρουσιάζει έγκειται στο σεληνιακό τοπίο και τα ηφαιστειακά βράχια που προσδίδουν μια εξωτική ατμόσφαιρα.

Η παραλία της Βλυχάδας έχει πολύ επιμήκης έκταση και σε διάφορα σημεία υπάρχουν χρήσεις τουριστικής δραστηριότητας όπως καφέ-μπαρ, εστιατόριο, οργανωμένη παραλία. Ταυτόχρονα, ιδιαίτερο ενδιαφέρον προσδίδουν οι οργανωμένες δράσεις εξερεύνησης του τοπίου με άλογα.

ΓΕΙΤΝΙΑΖΟΥΣΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ | ΜΑΡΙΝΑ

Πηγή: google maps σε επεξεργασία της ομάδας

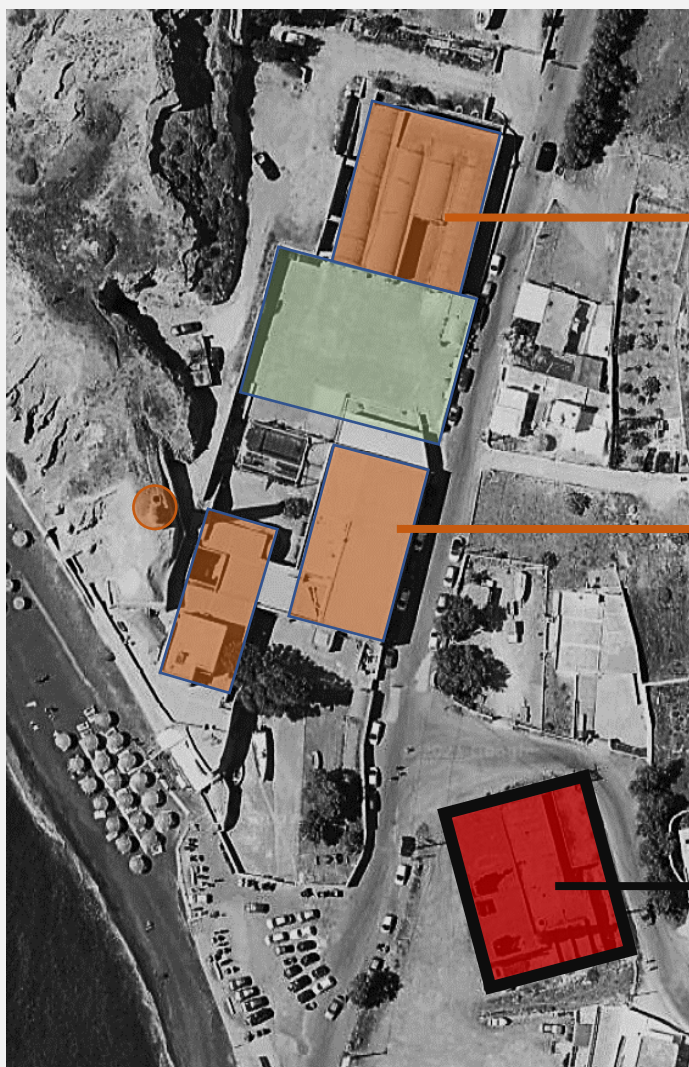
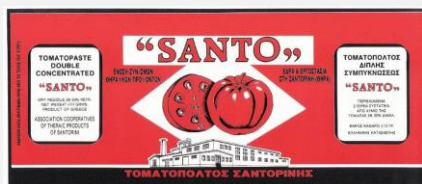
ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ

B.02 Κτίριο Μελέτης

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ | ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΤΟΜΑΤΑΣ, «Δ. ΝΟΜΙΚΟΣ»

Το όλο εργοστασιακό συγκρότημα παρατηρούμε ότι αποτελείται από 3 κτιριακά σύνολα. Στο βορρά βρίσκεται η κτιριακή μονάδα 1, ένα κτίριο στενού Π με επάλληλους θόλους. Η είσοδος επιτυγχάνεται μέσω μιας υποχώρησης σε κάτοψη του όγκου του κτιρίου δημιουργώντας 2 πτέρυγες εκατέρωθεν. Η αρχιτεκτονική μορφολογία στη συγκεκριμένη μονάδα ακολουθεί πλήρως την παραδοσιακή αρχιτεκτονική της Σαντορίνης. Στα νότια βρίσκεται η κτιριακή μονάδα 2, που αποτελείται από επιμέρους χώρους τετραγωνικής και ορθογωνικής κάτοψης μαζί με έναν ιδιαίτερο υπόσκαφο χώρο, από τον οποίο φαίνονται μικρά ανοίγματα στο βράχο και το ψηλό φουγάρο. Η αρχιτεκτονική της κτιριακής μονάδας 2 παραπέμπει περισσότερο στο λειτουργικό χαρακτήρα, χωρίς όμως να απομακρύνεται αρκετά από την παραδοσιακή αρχιτεκτονική της Σαντορίνης. Ανάμεσα σε αυτές τις κτιριακές μονάδες εκτείνεται ο αύλιος χώρος, σε μια ενδιαφέρουσα και ιδιαίτερη σχέση ένωσης και αντίστιξης των δύο κτιριακών όγκων. Τέλος, στα βορειοανατολικά βρίσκεται μια κτιριακή μονάδα συμπληρωματικής χρήσης, η οποία και αποτελεί το κτίριο μελέτης της παρούσας πτυχιακής εργασίας.

ΚΤΙΡΙΑΚΗ ΜΟΝΑΔΑ 1

ΚΤΙΡΙΑΚΗ ΜΟΝΑΔΑ 2

ΚΤΙΡΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΤΙΡΙΑΚΗ ΜΟΝΑΔΑ 3

19^{ος} αιώνας: Η επαγγελματική ιστορία της οικογένειας ξεκινάει στα μέσα του 19ου αιώνα από τον Δημήτρη Νομικό με τη δημιουργία της «Φάμπρικας», του πρώτου μηχανοκίνητου αλευρόμυλου στα Φηρά, όπου γινόταν η επεξεργασία του αλευριού που εισαγόταν από την Θεσσαλία και μεταπωλούταν στα υπόλοιπα νησιά των Κυκλάδων. Αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα κατάλοιπα της ιστορίας των Φηρών. Στη συνέχεια, στην ίδια περιοχή, δημιούργησε αποστακτήριο, μακαρονοποιείο, καθώς και αρτοποιείο.

1915: Ο Δημήτριος Νομικός ξεκινά να παράγει τοματοπολτός στη βιοτεχνία προβιομηχανικής τεχνολογίας στη Μεσαριά, Σαντορίνης.

1922: Χτίζεται στον Μονόλιθο ένα από τα πρώτα εργοστάσια παραγωγής κονσερβοποιημένων προϊόντων τομάτας, το πρώτο «στα Βαλκάνια».

1945: Ο Γιώργος Νομικός, γιος του Δημητρίου, χτίζει το εργοστάσιο στη Βλυχάδα, στο κέντρο της πιο παραγωγικής περιοχής τομάτας στη Σαντορίνη, δυναμικότητας 3,500 κοφινιών την ημέρα, και λειτουργεί την πρώτη σεζόν χωρίς καν οροφή. Μέσα στο εργοστάσιο δημιουργείται και μια μικρή μονάδα κυτιοποιείου που κατασκευάζει τις κονσέρβες από φύλλα λευκοσιδήρου, ενώ η καύσιμη ύλη του ατμολέβητα είναι αρχικά κάρβουνο από την Κύμη και αργότερα μαζούτ.

1952: Τον χειμώνα του 1952, κατά τη διάρκεια μιας νεροποντής, ο χειμαρρος από το δρόμο σπάει την πόρτα της μεγάλης αυλής, μπαίνει στο εργοστάσιο και παρασύρει στη θάλασσα προϊόντα και μηχανήματα, προσχώνοντας το εργοστάσιο με λάσπη σε ύψος 2,30 μέτρων. Τη επόμενη χρονιά κτίζονται οι αποθήκες στην πάνω πλευρά της αυλής για να φυλάσσονται τα προϊόντα και να συγκρατείται ο χειμαρρος.

1956: Το εργοστάσιο επιβιώνει, χωρίς απώλειες, του μεγάλου σεισμού που έπληξε τη Σαντορίνη, ενώ ο Γιώργος Νομικός επεκτείνει τη δραστηριότητα του και στο νησί της Κω με ένα ακόμα εργοστάσιο. Την εποχή εκείνη λειτουργούν στο νησί 9 εργοστάσια, η παραγωγή βρίσκεται στο απόγειό της και τα προϊόντα φορτώνονται σε καΐκια από την παραλία και πωλούνται σε όλη την Ελλάδα.

1981: Ο τουρισμός αναπτύσσεται ραγδαία ενώ η καλλιέργεια της τομάτας συρρικνώνεται δραματικά, αναγκάζοντας το εργοστάσιο να παύσει οριστικά τη λειτουργία του μετά την τελευταία καλοκαιρινή παραγωγή του 1981.

2014: Το εργοστάσιο μετατρέπεται σε Βιομηχανικό Μουσείο Τομάτας, “Δ. Νομικός” και σε ένα ευρύτερο πολιτιστικό χώρο με την επωνυμία Εργοστάσιο Τεχνών Σαντορίνης (Saf).

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

ΚΤΙΡΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ (ΟΡΙΟ ΟΙΚΟΠΕΔΟΥ ΚΑΙ ΚΤΙΡΙΟΥ)

Σχέση με το Μουσείο Τομάτας

Σχέση με τη θάλασσα

Κεντρική αίθουσα

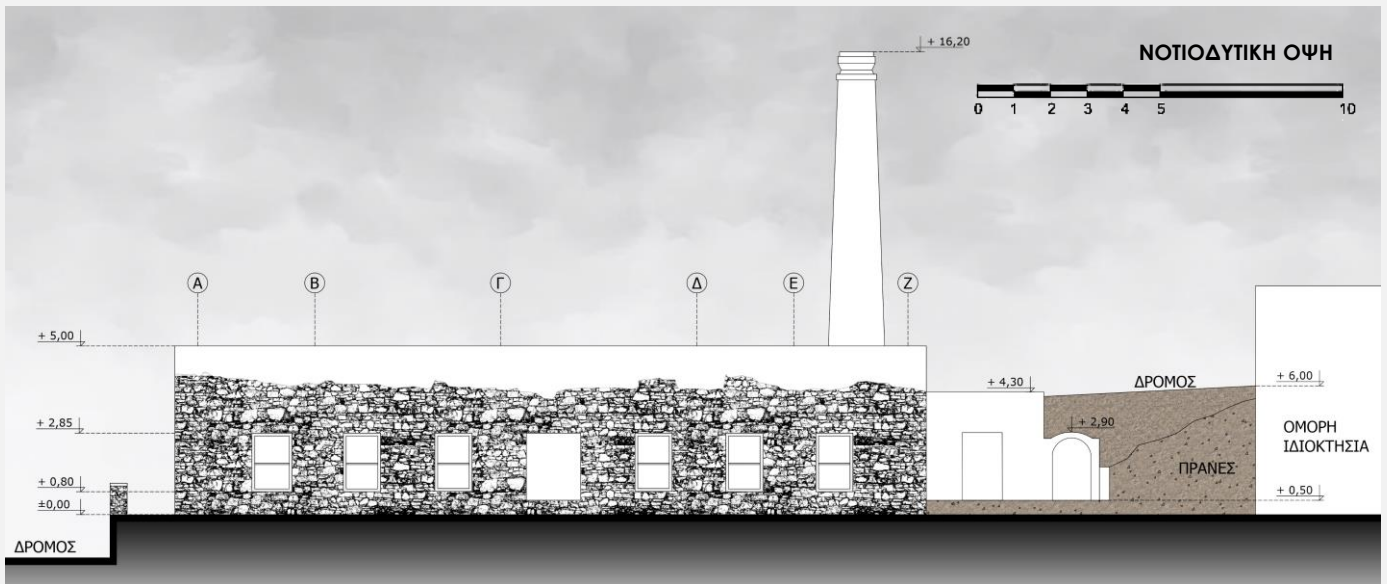
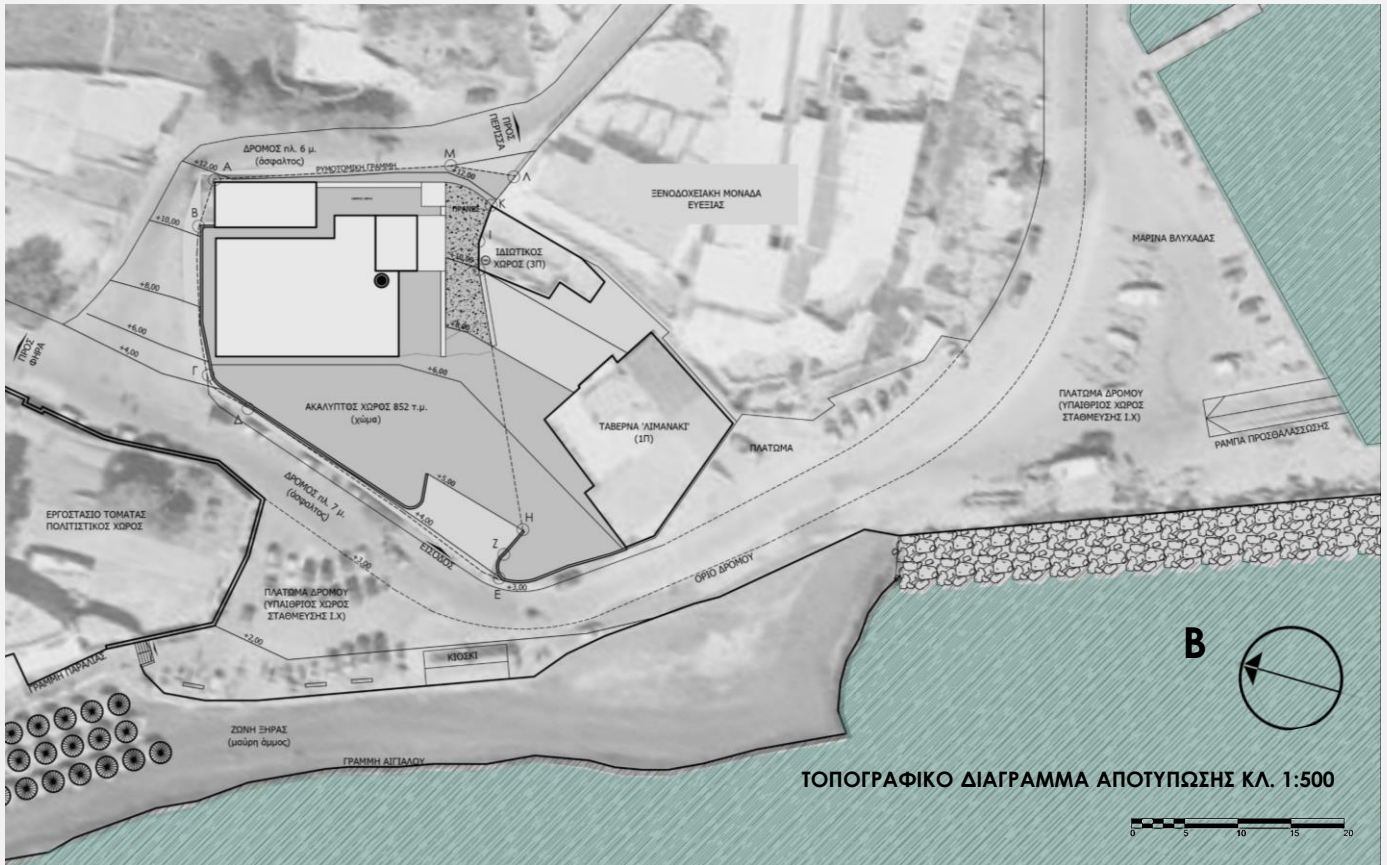
Λήψη από αίθριο

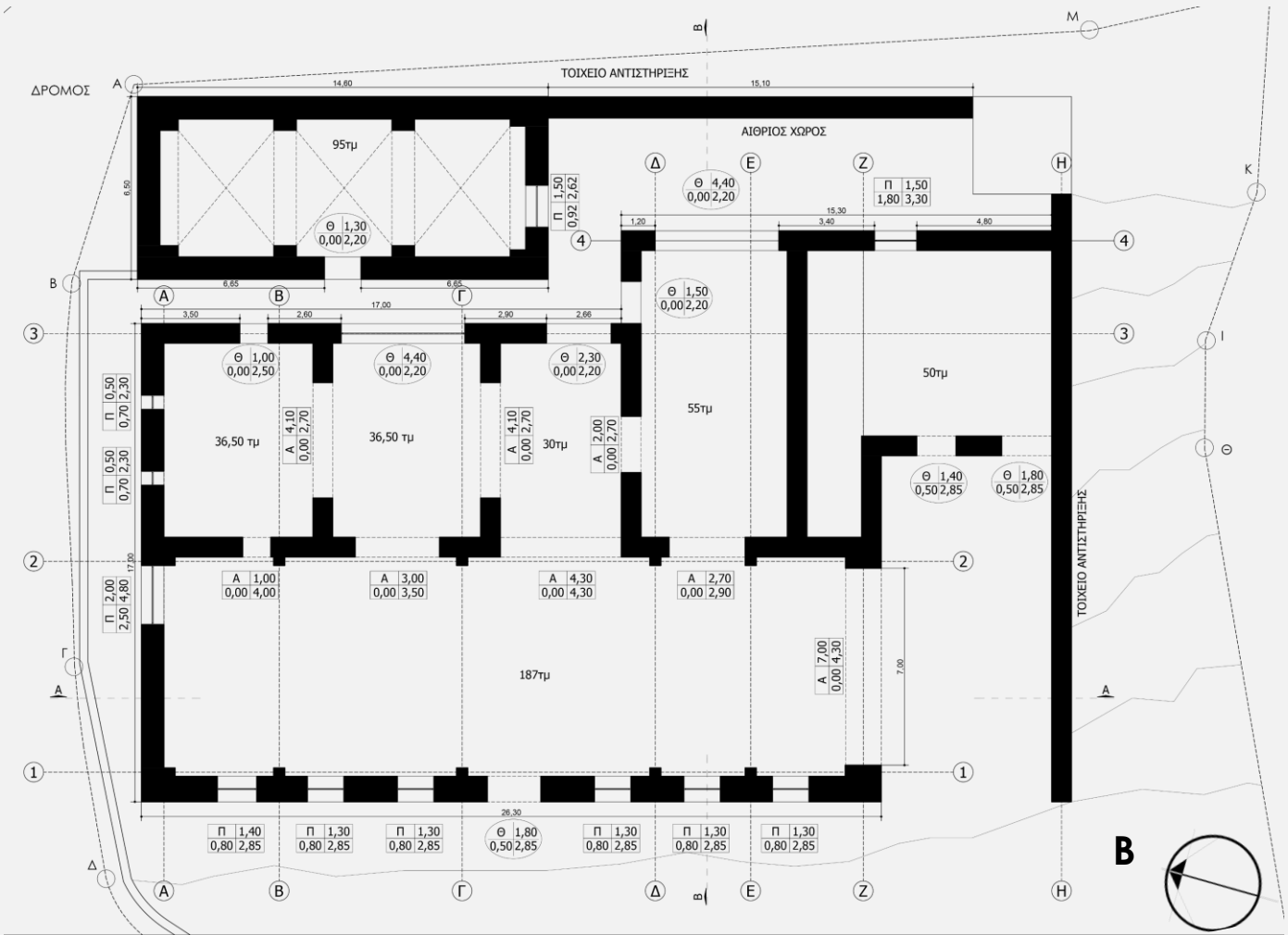

Περιβάλλον χώρος

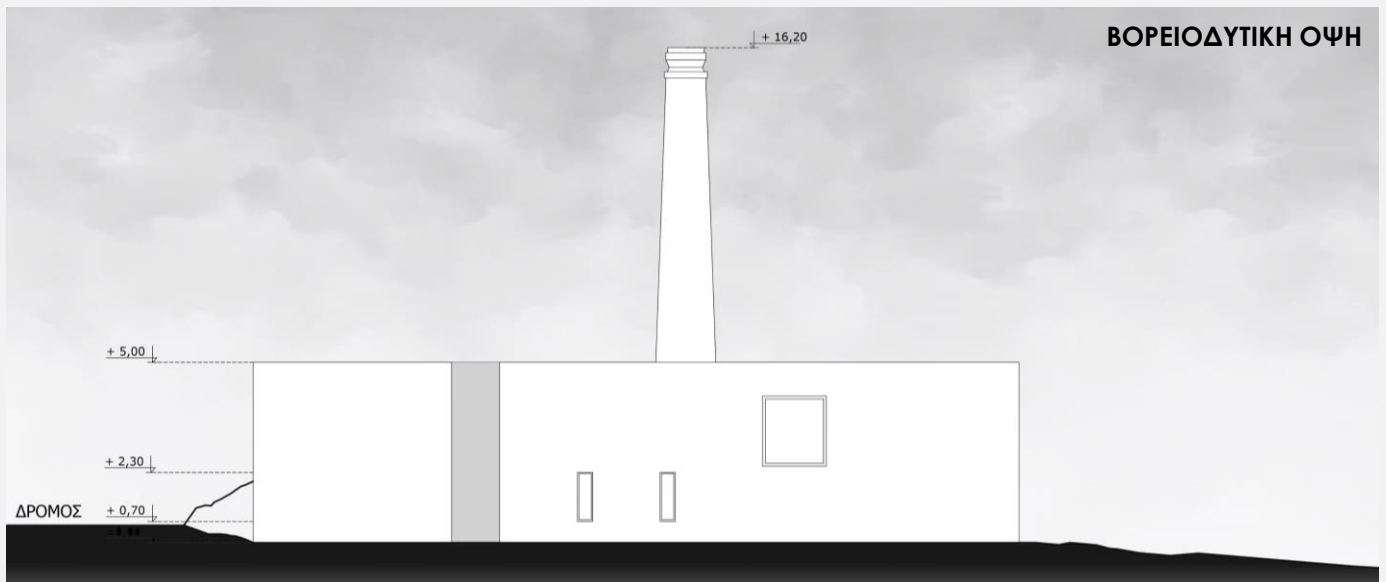
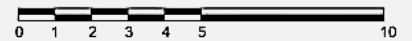

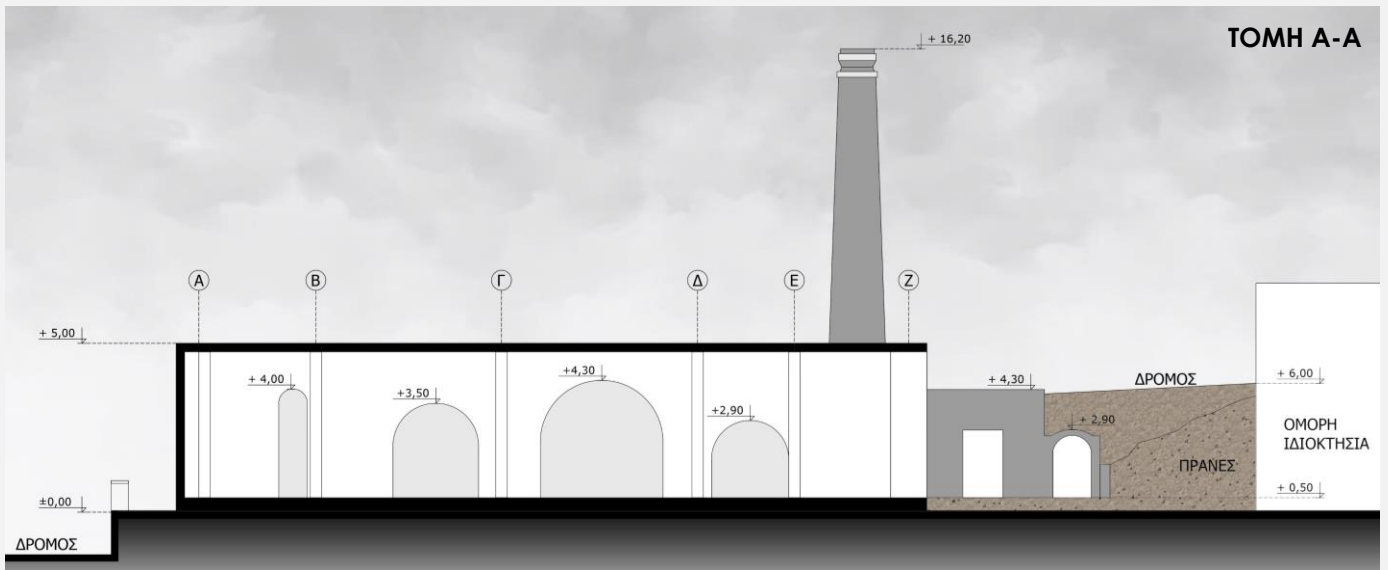
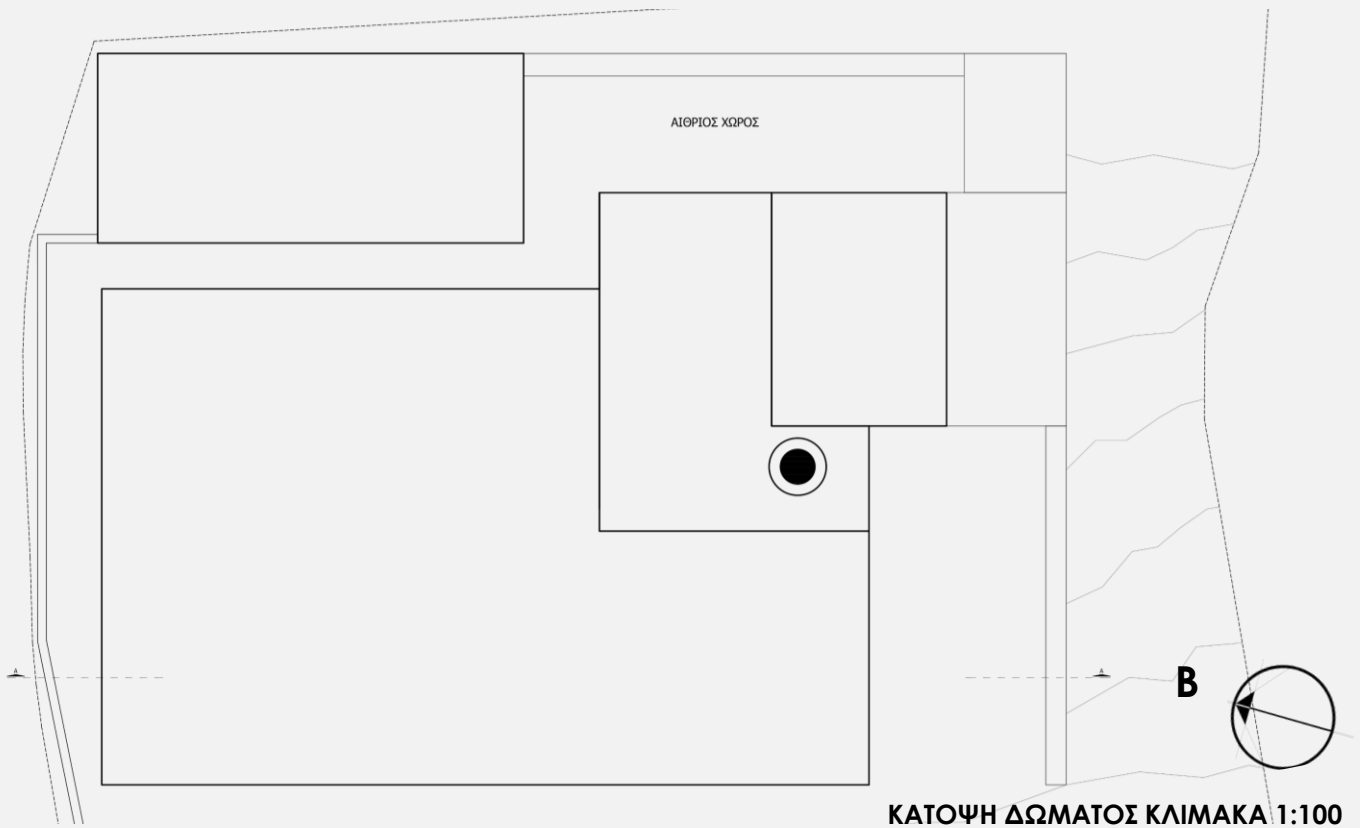
ΣΧΕΔΙΑ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ

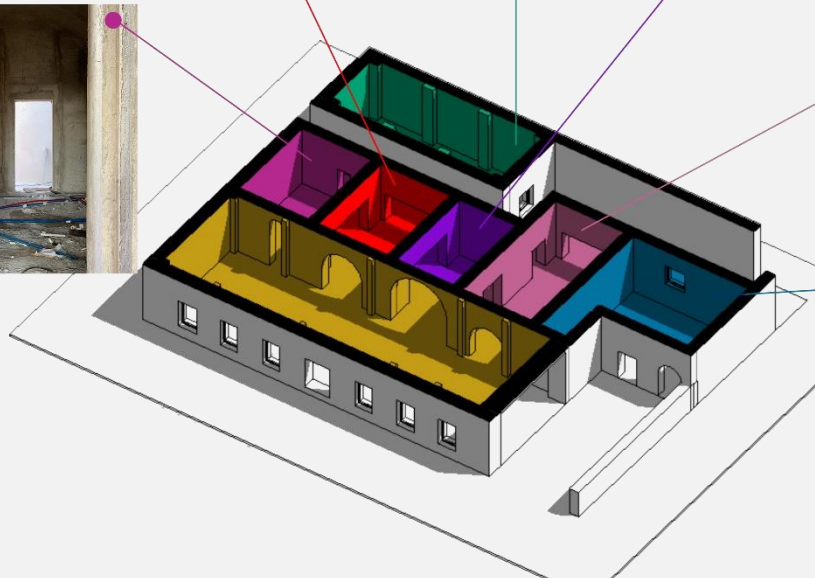
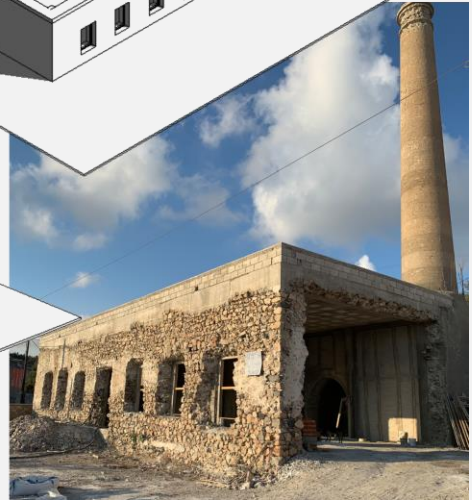
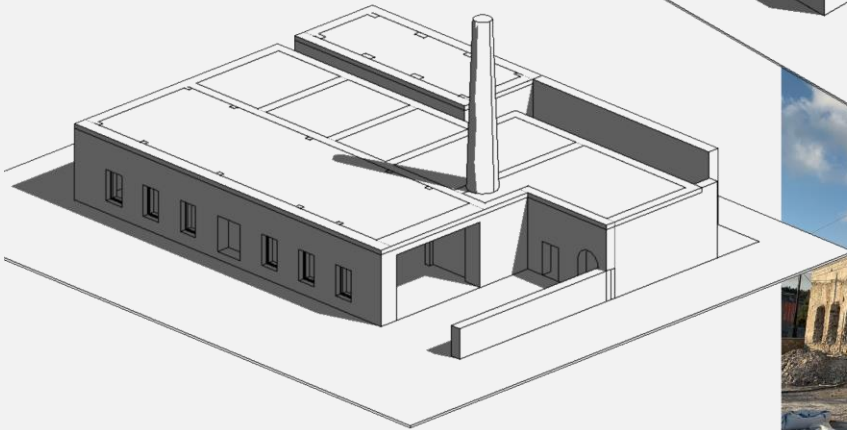
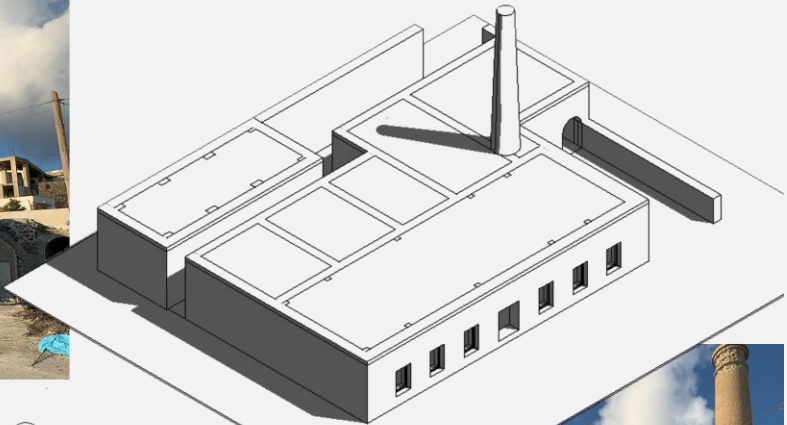

ΚΑΤΟΦΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ ΚΛΙΜΑΚΑ 1:100

ΑΞΟΝΟΜΕΤΡΙΚΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

ΜΕΡΟΣ Γ: ΠΡΟΤΑΣΗ ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΗΣ

Γ.01 Αρχές Σχεδιασμού

ΕΠΙΠΕΔΑ ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΗΣ

Η πρόταση επανάχρησης αφορά την εξυπηρέτηση στόχων που εντάσσονται σε 3 επίπεδα.

ΕΠΙΠΕΔΟ 1: ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ, ΒΛΥΧΑΔΑ

- Ανάδειξη και αναβάθμιση της ευρύτερης περιοχής Βλυχάδας ως τουριστική περιοχή. Παρόλο που η περιοχή διαθέτει τη μαρίνα ως **υπερτοπικό πόλο** τουριστικής έλξης δεν διαθέτει περαιτέρω υποδομές και αφορμές τουριστικής δραστηριότητας.

ΕΠΙΠΕΔΟ 2: ΚΤΙΡΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ ΤΟΜΑΤΑΣ

- Σύνδεση και ανάδειξη του Μουσείου Τομάτας και υποστήριξη της καλλιτεχνικής δραστηριότητας μέσω της δημιουργίας καταλύματος υποστήριξης τουριστικής δραστηριότητας του μουσείου. Επίσης, συνήθως, τα εργοστάσια στη Σαντορίνη έχουν και κατοικία, στο κτίριο μελέτης θα επιχειρήσουμε να αναβιώσουμε τις συμπληρωματικές λειτουργίες: βιομηχανική χρήση – κατοικία και θα εντάξουμε το ξενοδοχειακό κατάλυμα ως υποστήριξη του Μουσείου Τομάτας με βασικούς **χρήστες** καλλιτέχνες, ομιλητές, κοινό.

ΕΠΙΠΕΔΟ 3: ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΕΛΥΦΟΥΣ

- Λόγω του μικρού μεγέθους και της ιδιαίτερης ταυτότητας του κτιρίου μελέτης που χρήζει ανάδειξη επιλέγουμε το είδος του καταλύματος το **boutique hotel**, που πρόκειται για μια συνήθη πρακτική επανάχρησης παραδοσιακών κελυφών στη Σαντορίνη.

BOUQTQUE HOTELS

Τα boutique hotels είναι ξενοδοχεία με μικρό αριθμό δωματίων που σπάνια ξεπερνάει τα 100, αλλά δεν είναι χαμηλότερος από 10. Το πλεονέκτημα των συγκεκριμένων καταλυμάτων είναι ότι μεγιστοποιούν την εμπειρία του ταξιδιώτη, διαθέτουν ξεχωριστό αρχιτεκτονικό χαρακτήρα και εξατομικευμένες υπηρεσίες. Το μικρό μέγεθός τους, ενθαρρύνει την αξιοποίηση ήδη υπαρχόντων κελυφών. Αποτελούν ισχυρό εργαλείο προσέλκυσης επισκεπτών που αναζητούν «φιλοξενία με προσωπικότητα». Σύμφωνα με διεθνή έρευνα, οι επισκέπτες αναζητούν τέσσερα στοιχεία: ξενοδοχεία που θα τους εντυπωσιάσουν, θα τους παρέχουν ασφαλές περιβάλλον, θα τους προσφέρουν πλήθος υπηρεσιών μέσα στο ξενοδοχείο καθώς κι ένα χώρο κοινωνικότητας με την οικογένεια και τους φίλους.

Το Boutique Hotel είναι το πρώτο είδος ξενοδοχείου που έδειξε πόσο σημαντική και καθοριστική είναι η διακόσμηση στη συνολική εμπειρία του επισκέπτη. Το είδος αυτό χαρακτηρίζεται από πνευματικότητα που διέπει και το πιο μικρό διακοσμητικό κομμάτι, εντός και εκτός του χώρου του ξενοδοχείου. Κάθε Boutique hotel είναι στην πραγματικότητα ένα θεματικό ξενοδοχείο, στο οποίο είτε ένα θέμα και στυλ αντικατοπτρίζεται σε όλους τους χώρους του, είτε κάθε χώρος αντιπροσωπεύει και ένα διαφορετικό θέμα, ύψος και κουλτούρα.

Πηγή: <https://www.contemporist.com/a-modern-interior-was-built-inside-this-historic-building-in-italy/>

BOUQTQUE HOTELS | ΚΡΙΤΗΡΙΑ & ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ

Τα κριτήρια για να χαρακτηριστεί ένα ξενοδοχείο boutique hotel είναι το μικρό μέγεθος του καταλύματος, οι αναβαθμισμένες παροχές και υπηρεσίες σε καταλύματα κατηγορίας 3, 4 και 5 αστέρων καθώς κι ένα ιδιαίτερο concept σχεδιασμού, που υποστηρίζεται από την αρχιτεκτονική του κτιρίου, τη διακόσμηση και όλες τις πτυχές της λειτουργίας του καταλύματος. Τα κύρια και αμετάβλητα χαρακτηριστικά της κατηγορίας αφορούν τη διακόσμηση και τα συναισθήματα, που αυτή δημιουργεί και διαθέτουν τις εξής προδιαγραφές:

- **Concept:** να έχει ένα όραμα, που να αντικατοπτρίζεται στο concept του σχεδιασμού του ξενοδοχείου και να διαπερνά όλες τις πτυχές της λειτουργίας του, δηλαδή τα δωμάτια και τους χώρους εστίασης και αναψυχής.
- **Συναισθημα:** ο χώρος, οι παροχές και οι υπηρεσίες, πρέπει να είναι ικανές, να διεγείρουν τις αισθήσεις του επισκέπτη, και να τον παρασύρουν σε ένα ταξίδι άκρως συναισθηματικό.
- **Μικρή Δυναμικότητα:** επιτρέπει στον επισκέπτη να εξοικειωθεί γρήγορα με το περιβάλλον και να απολαύσει τη φιλοξενία.
- **Πολυτέλεια:** να ανήκει σε κατηγορία 3, 4 ή 5 αστέρων

Συνήθως συνδυάζεται με το πρόγραμμα «Ελληνικό Πρωινό», μια πρωτοβουλία στον τομέα της γαστρονομίας, για τη διασύνδεση του πρωτογενούς με τον τριτογενή τομέα, μέσα από παραδοσιακά προϊόντα.

Πηγή: <https://www.boutique-homes.com/small-hotels/europe/italy/the-white-hotel-ostuni-italy/>

Οι προϋποθέσεις του συστήματος ένταξης στο σήμα boutique hotel για όλα τα κύρια ξενοδοχειακά καταλύματα, σύμφωνα με το Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος, είναι να φέρει το ειδικό σήμα λειτουργίας ή γνωστοποίηση του Ν.4442/2016 (ΦΕΚ Α'230) για κύριο ξενοδοχειακό κατάλυμα, να ανήκει σε κατηγορία τουλάχιστον 3 αστεριών και να αποτελείται από λιγότερα από 60 δωμάτια.

Ταυτόχρονα πρέπει να πληρείται τουλάχιστον 1 προδιαγραφή από την κατηγορία 1. Concept Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού του Ξενοδοχείου, 1 προδιαγραφή από την κατηγορία 2. Concept Εσωτερικής Διακόσμησης του Ξενοδοχείου και να πληρούνται οι προδιαγραφές της κατηγορίας 3. Λοιπές προδιαγραφές Concept. Για τα κτίρια εντός αρχιτεκτονικής κληρονομιάς αρκεί να πληρείται η κατηγορία 1 και 3.

Αναφορικά με τις προδιαγραφές του concept σχεδιασμού αναλυτικά οι κατηγορίες περιλαμβάνουν:

1. Concept Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού του Ξενοδοχείου

1.1. Το κτίριο είναι χαρακτηρισμένο διατηρητέο ή παραδοσιακό.

1.2. Το κτίριο είναι αναγνωρισμένης αρχιτεκτονικής αξίας.

1.3. Το κτίριο εναρμονίζεται με το περιβάλλον και την τοπική αρχιτεκτονική.

1.4. Ο αρχιτεκτονικός σχεδιασμός του κτιρίου στηρίζεται σε ένα σαφές και ιδιαίτερο θέμα (concept).

2. Concept Εσωτερικής Διακόσμησης του Ξενοδοχείου.

2.1 Η διακόσμηση του ξενοδοχείου στηρίζεται στα τοπικά πρότυπα διακόσμησης.

2.2 Η διακόσμηση του ξενοδοχείου στηρίζεται σε ένα ή και περισσότερα design styles (American colonial, Arabian, Art deco, Art Nouveau, Bohemian, Chinese, English Country, French Colonial, French Country, Gothic, Indian, Industrial, Japanese, Mid-century Modern, Minimalist, Modern, Moroccan, Rustic, Scandinavian Country, Scandinavian Modern, Shabby Chic, Southwestern, Spanish, Tuscan, Victorian, Vintage, κ.α.) .

2.3. Η διακόσμηση του ξενοδοχείου στηρίζεται σε ένα σαφές και ιδιαίτερο θέμα.

3. Λοιπές προδιαγραφές Concept

3.1. Η ενδυμασία του προσωπικού αναδεικνύει το concept σχεδιασμού ή/και διακόσμησης του ξενοδοχείου .

3.2. Ο εταιρικός σχεδιασμός (λογότυπο, website, κλπ.) βασίζεται στο concept σχεδιασμού ή/και διακόσμησης του ξενοδοχείου.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

1

Ανάδειξη και αναβάθμιση της ευρύτερης περιοχής ως υπερτοπικό πόλο τουριστικής έλξης.

Περιοχή
Βλυχάδας

Αφορμές
Σχεδιασμού

Σεληνιακό
Τοπίο
παραλίας

Μουσείο
Τομάτας

2

Αφορμές
σχεδιασμού,
υλικότητες,
αίσθηση.

3

Σύνδεση,
ανάδειξη,
υποστήριξη

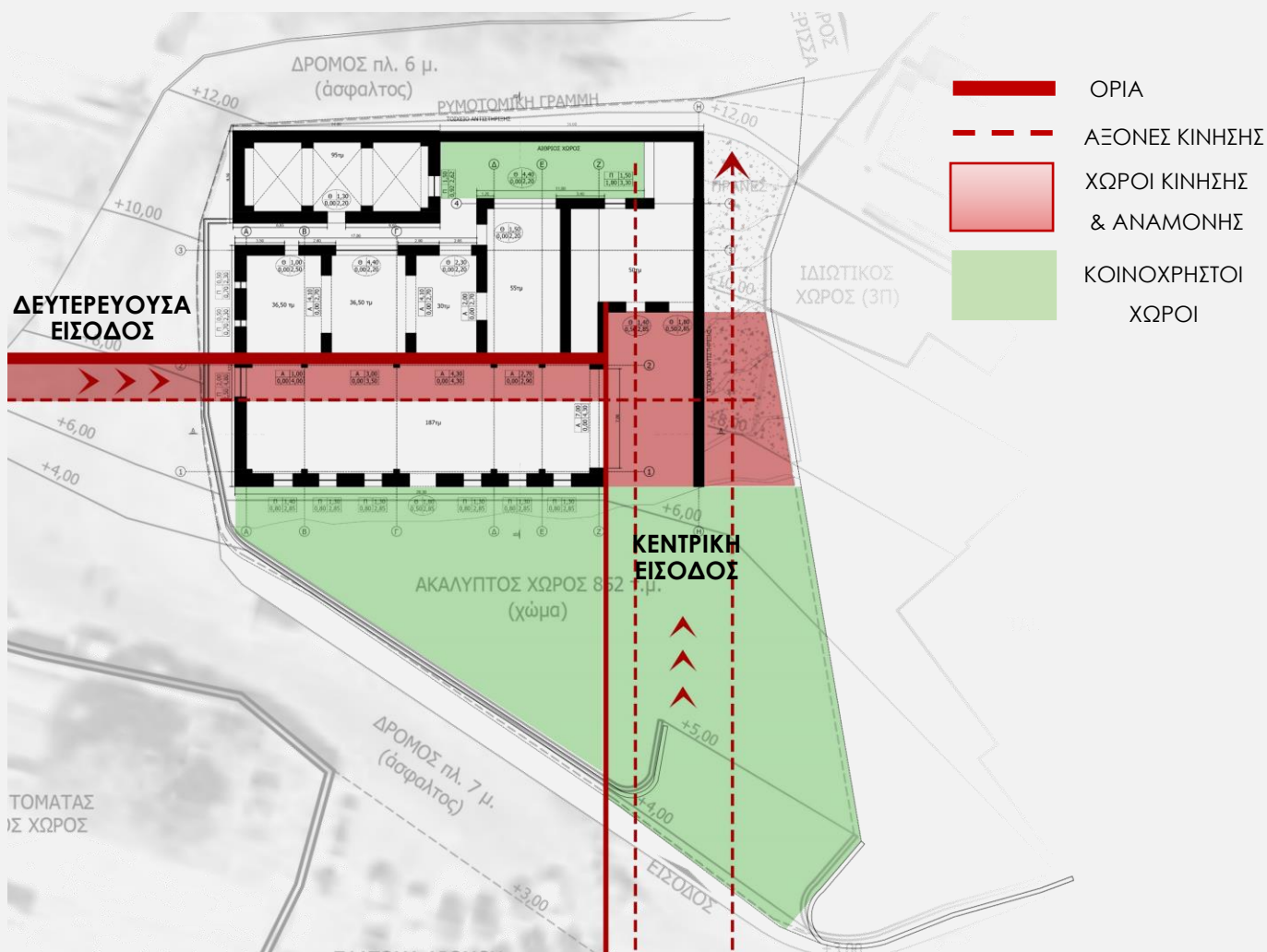
**Σενάριο
Χρηστών:**
ομιλητές,
επισκέπτες,
καλλιτέχνες

boutique hotel

Λειτουργική αξιοποίηση κελύφους
Μικρό μέγεθος
Ιδιαίτερης ταυτότητα
boutique hotel

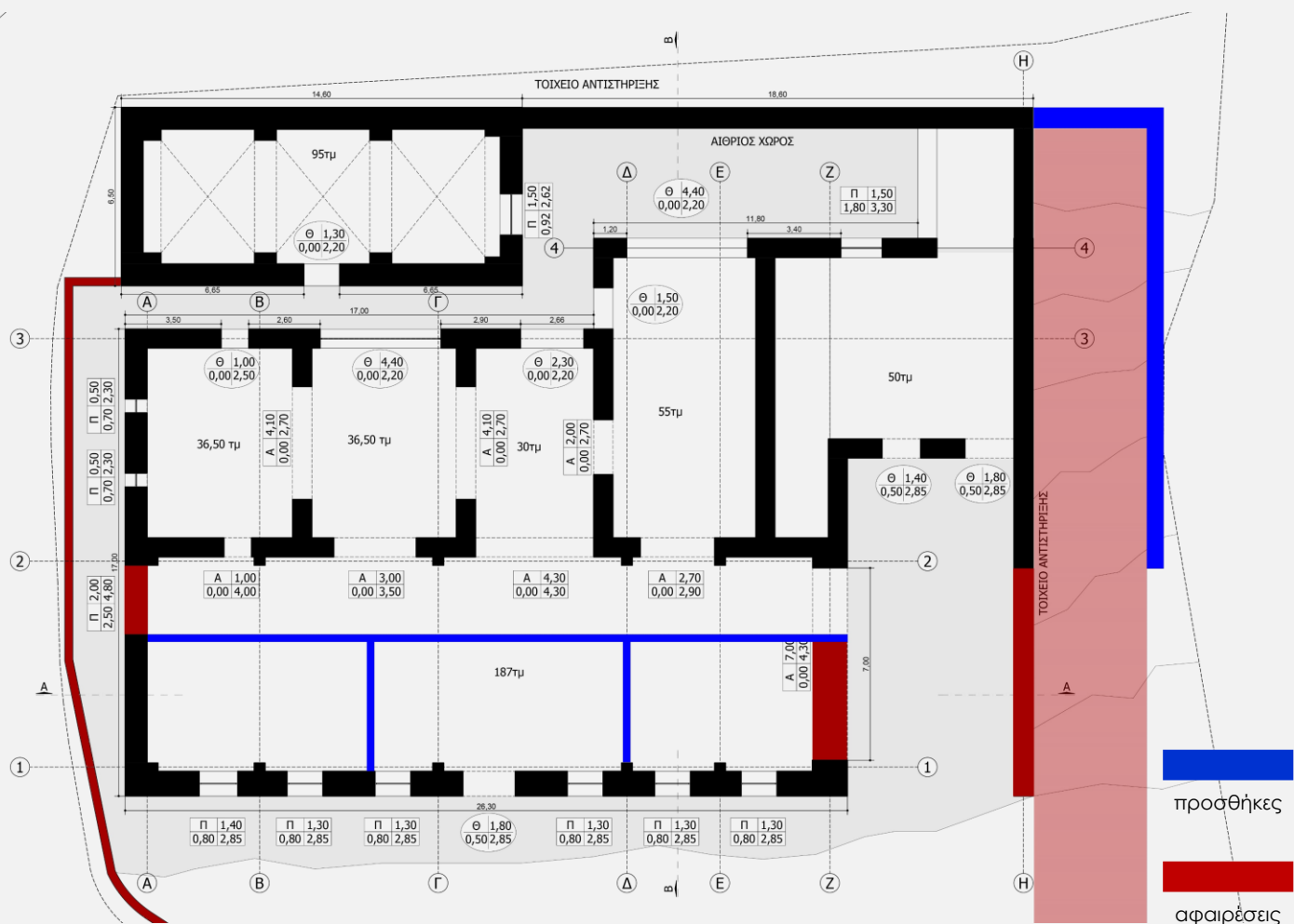
ΑΕΟΝΕΣ & ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ ΧΩΡΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΧΡΗΣΕΩΝ

ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΟ ΚΕΛΥΦΟΣ

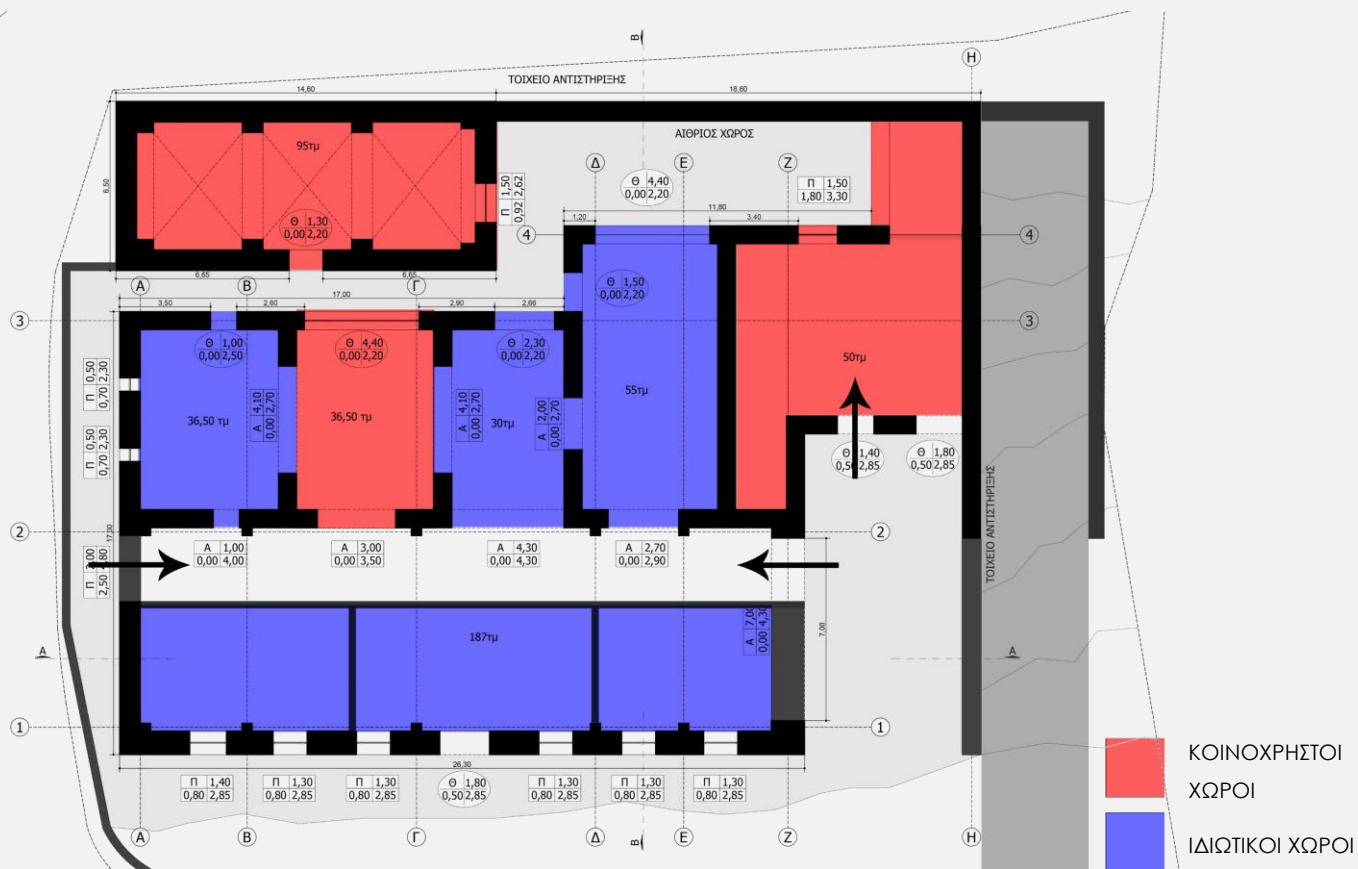
Οι επεμβάσεις στο διατηρητέο κελύφος είναι μικρής κλίμακας, αφενός για τη διατήρηση της στατικής επάρκειας, αφετέρου για το σεβασμό στην αρχιτεκτονική και την ταυτότητα του κελύφους. Στόχο έχουν να αναδείξουν την αρχιτεκτονική ιδιαιτερότητα του κτιρίου, αναδεικνύοντας ιδιαίτερα σημεία του, όπως η εσωτερική όψη με τις καμάρες, σε συνδυασμό με την βέλτιστη λειτουργία του ως boutique hotel.

ΠΡΟΣΘΗΚΕΣ:

ΑΦΑΙΡΕΣΕΙΣ:

- Προσθήκη εσωτερικού επιμήκη τοίχου στον κεντρικό χώρο για τη δημιουργία διαδρόμου και την ανάδειξη της εσωτερικής όψης με τις καμάρες
- Προσθήκη εσωτερικών εγκάρσιων τοίχων στον κεντρικό χώρο για το διαχωρισμό του χώρου και τη δημιουργία δωματίων
- Προσθήκη κλίμακας πρόσβασης στο δώμα στη θέση του πρανούς στην όμορη ιδιοκτησία.
- Αφαίρεση περιμετρικής εξωτερικής τοιχοποιίας οριοθέτησης οικοπέδου (μάντρα)
- Αφαίρεση μέρους του τοιχείου αντιστήριξης στην όμορη ιδιοκτησία
- Εκσκαφή του πρανούς στην όμορη ιδιοκτησία για τη δημιουργία κλίμακας πρόσβασης στο δώμα του κτιρίου

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΟΨΗ ΧΩΡΩΝ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΟΨΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ

ΣΥΝΘΕΤΙΚΑ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

Δημιουργία ορίου – μετώπου στην όμορη ιδιοκτησία και στροφή προς τη θάλασσα

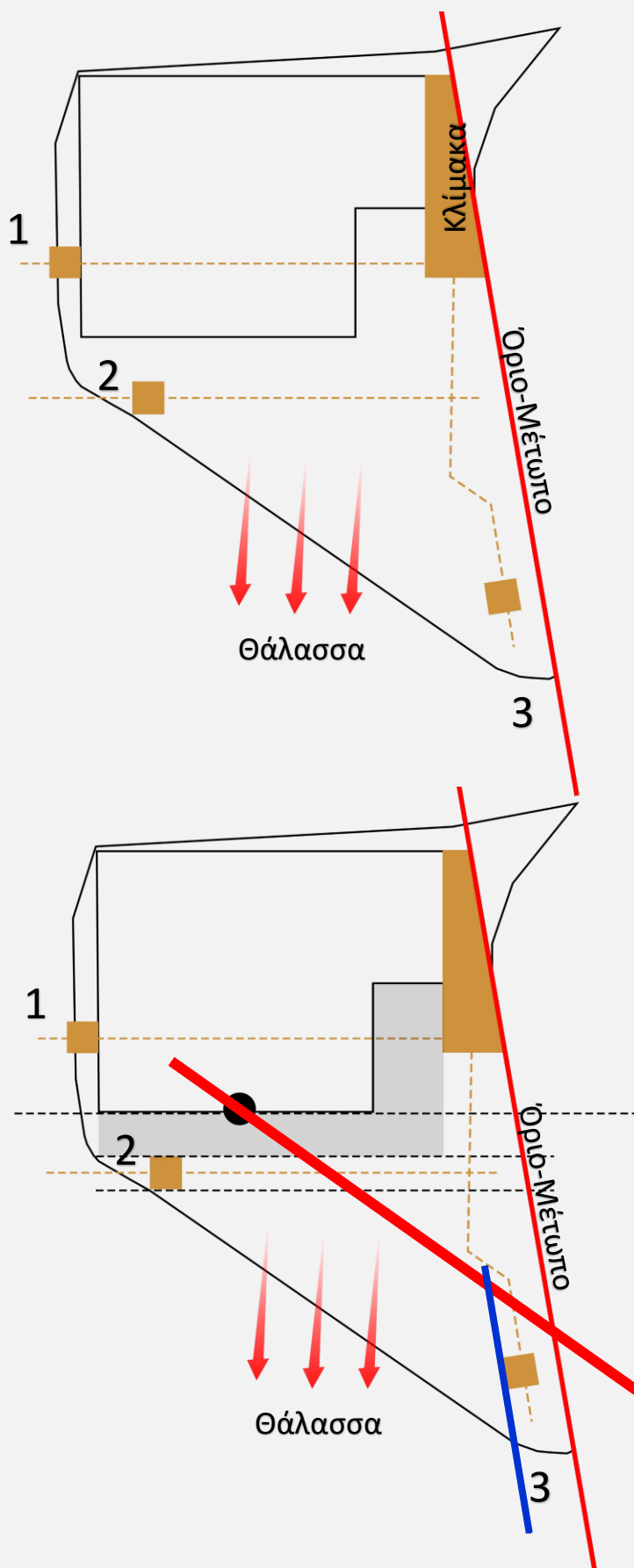
[κόκκινο]

Δημιουργία 3 εισόδων με στόχο την παραλαβή ροών που πηγάζουν από 3 ιδιαίτερα σημεία της περιοχής: το Μουσείο Τομάτας (είσοδος 1), τη μαρίνα (είσοδος 3) και την παραλία της Βλυχάδας (είσοδος 2).

Δημιουργία άξονα εισόδου από το εσωτερικό του κελύφους **[1]**. Δημιουργία άξονα εισόδου παράλληλα στην πρόσοψη του κτιρίου **[2]**. Δημιουργία κλίμακας πρόσβασης στο δώμα του κτιρίου και δημιουργία άξονα εισόδου αντιδιαμετρικά. **[3]**

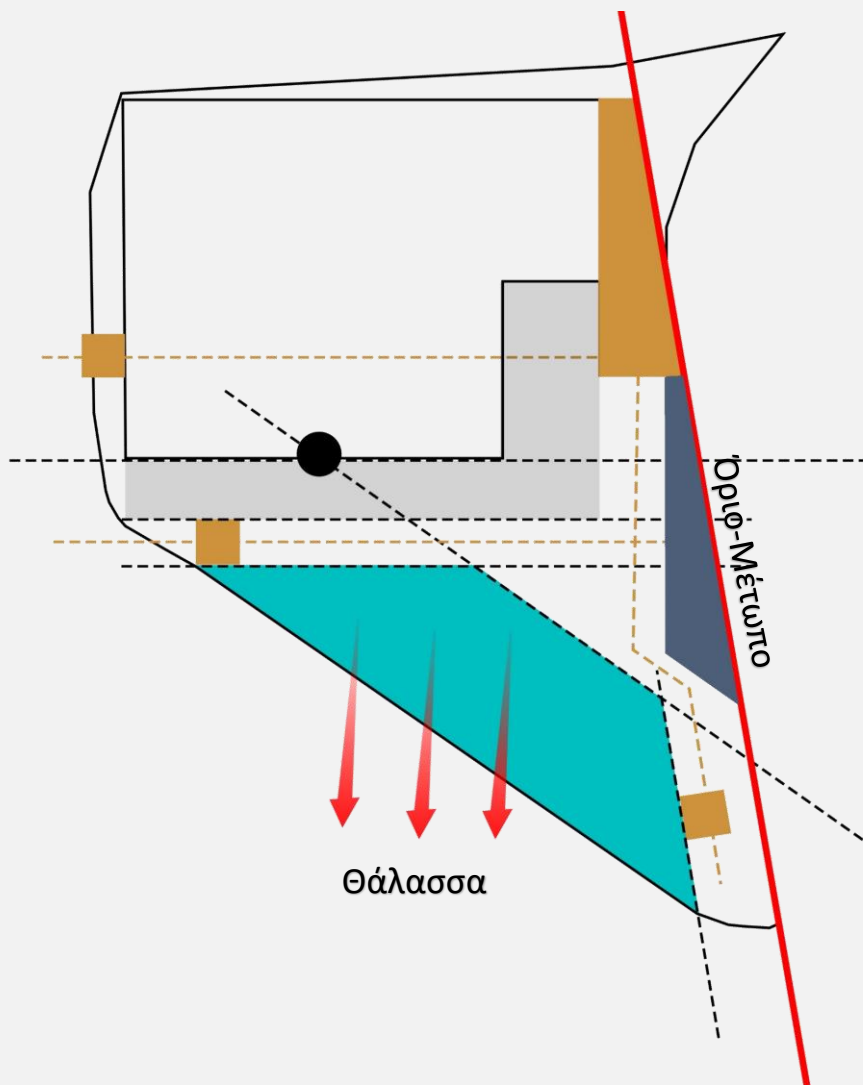
[ΧΑΡΑΞΕΙΣ]

Δημιουργία μιας μεταβατικής ζώνης περιμετρικά της πρόσοψης του κτιρίου (ομαλή μετάβαση από τον ιδιωτικό στον κοινόχρηστο χώρο) **[γκρι]**. Δημιουργία χαραξών παράλληλα της πρόσοψης του κτιρίου που οριοθετούν και τον χώρο κίνησης της εισόδου 2 **[κόκκινο]**. Δημιουργία χάραξης παράλληλης του ορίου της όμορης ιδιοκτησίας που οριοθετεί την είσοδο 3. **[μπλε]**. Δημιουργία χάραξης παράλληλα με την ρυμοτομική γραμμή του οικοπέδου που εκκινεί από την υπάρχουσα είσοδο του κελύφους. **[κόκκινο]**

ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΧΩΡΟ

[ΖΩΝΕΣ ΚΑΙ ΧΡΗΣΕΙΣ]

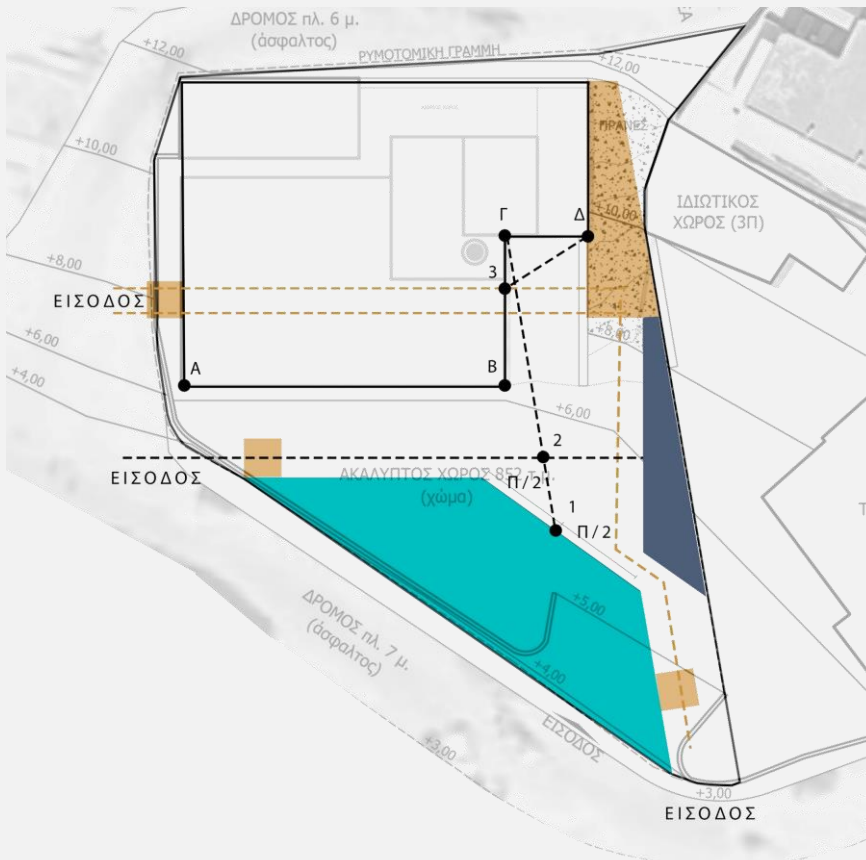

Δημιουργία ζώνης κοινόχρηστου χώρου για τη χωροθέτηση πισίνας μεταξύ των χαράξεων [κυανό]

Δημιουργία ζώνης κοινόχρηστου χώρου για τη χωροθέτηση μπαρ-αναψυκτηρίου στο όριο. [μπλε]

ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΧΩΡΟ

[ΧΑΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΓΕΩΜΕΤΡΙΑ]

Δημιουργούνται αφορμές χαράξεων από τις κορυφές του υπάρχοντος κελύφους στην κύρια όψη (κορυφές Α, Β, Γ, Δ). Ταυτόχρονα εντάσσονται επιμέρους σημεία που σχετίζονται με τους άξονες κίνησης (σημεία 2,3) και με την κολυμβητική δεξαμενή. Σύμφωνα με αυτές τις χαράξεις δημιουργείται το περιμετρικό στέγαστρο.

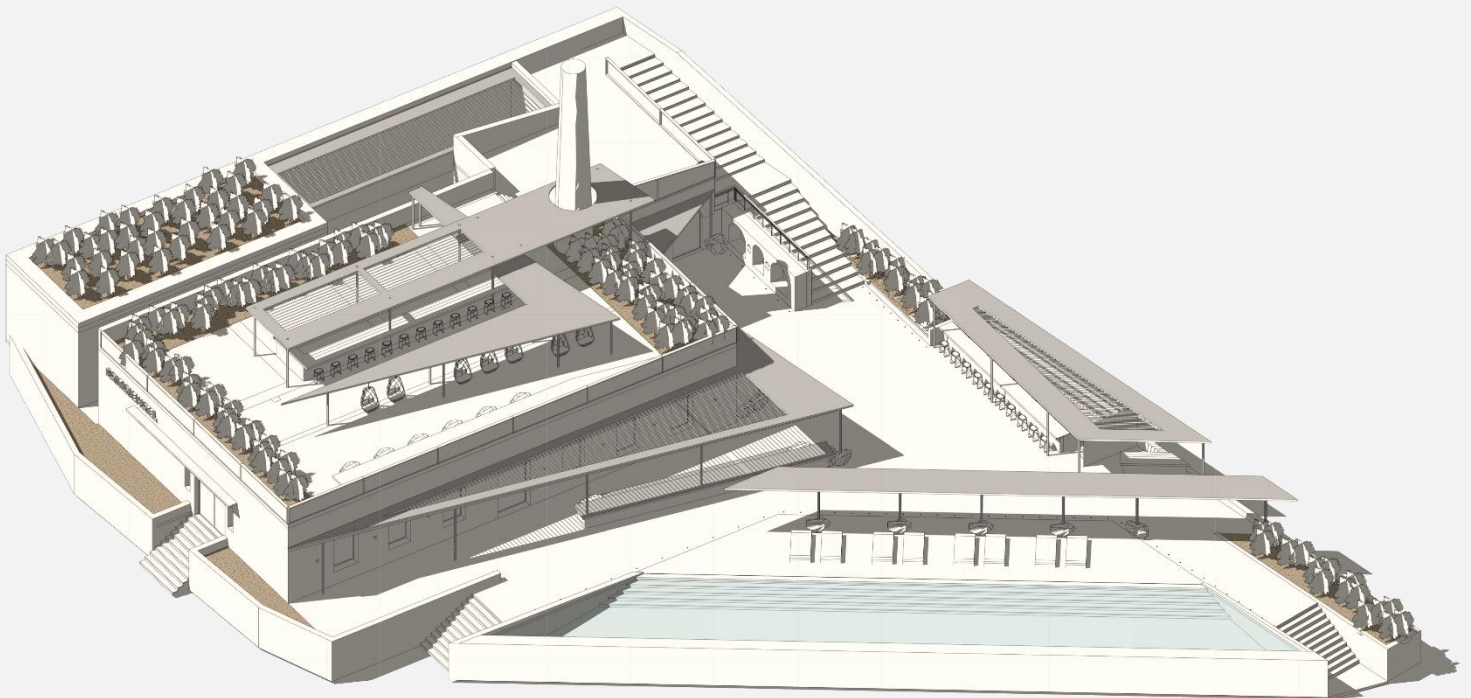
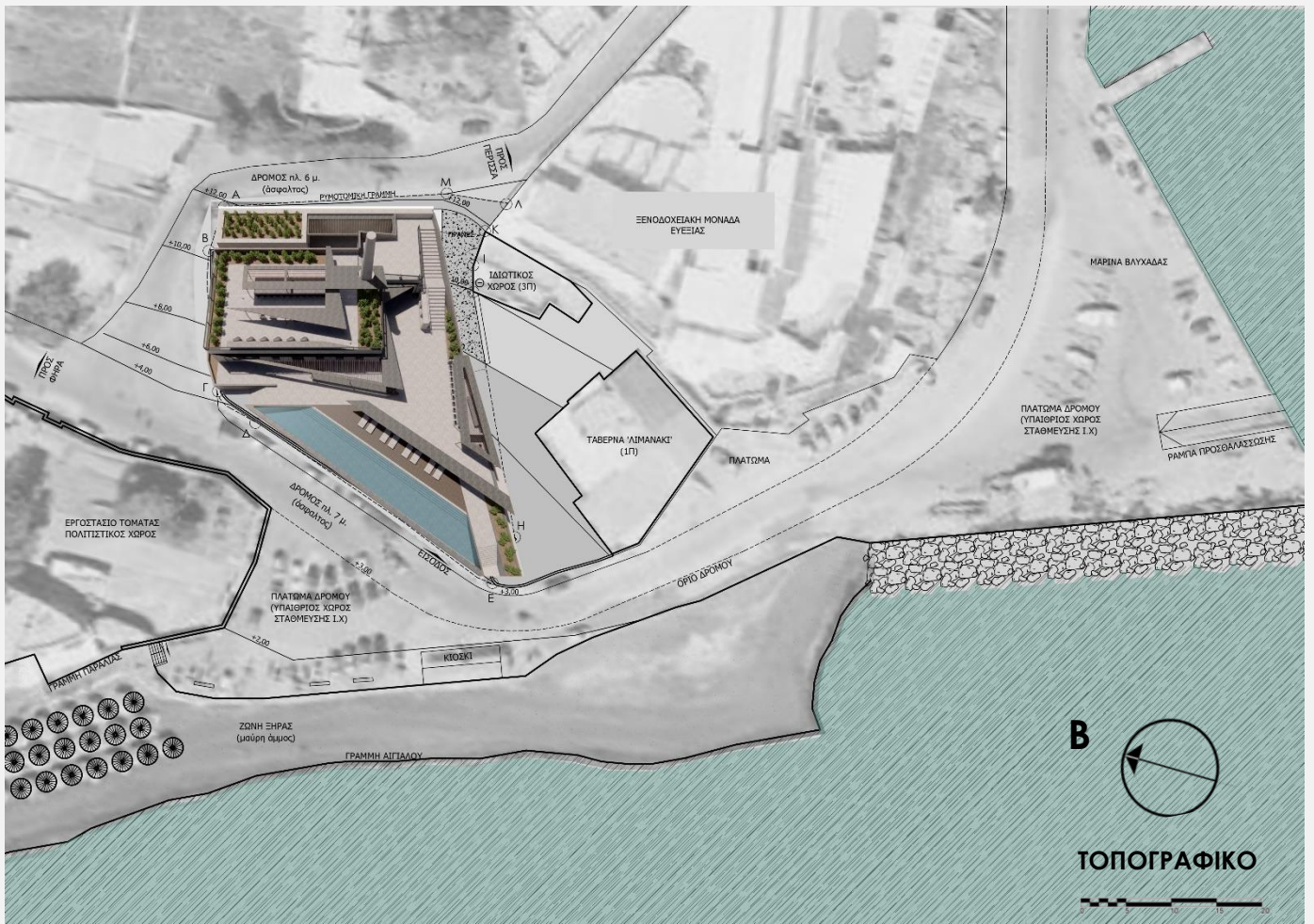

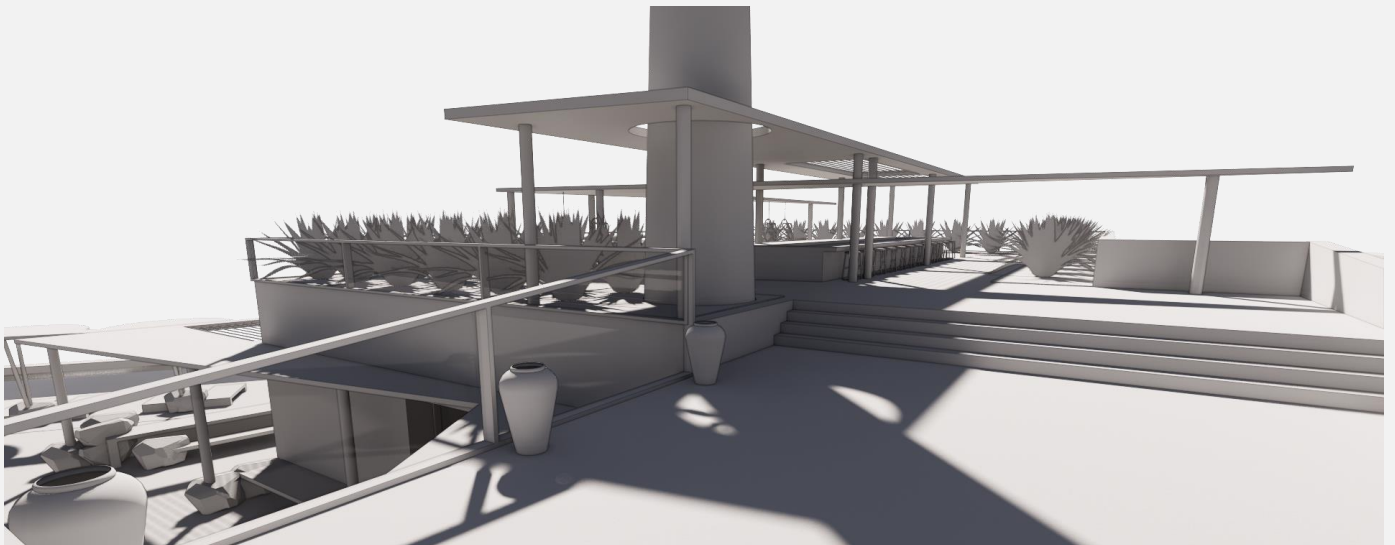
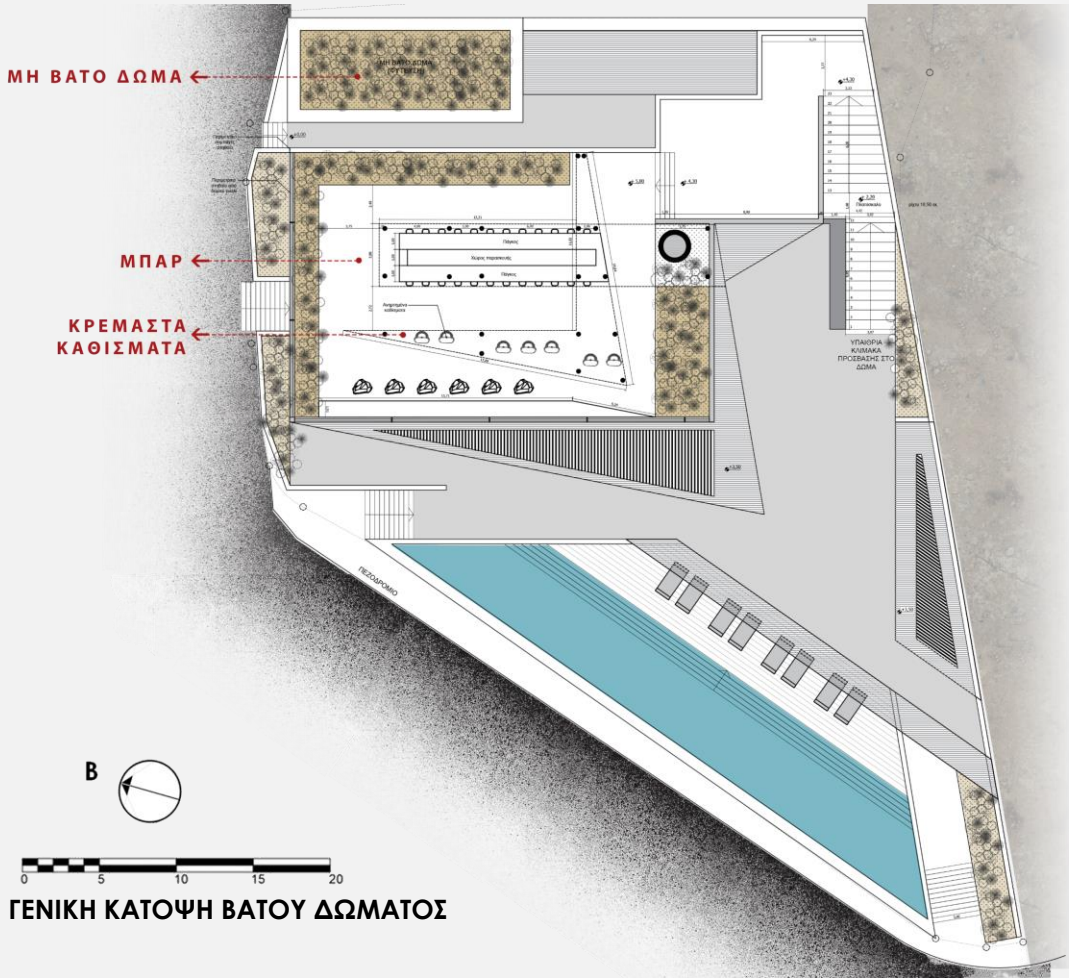
Δημιουργία ενός στεγάστρου με κεκλιμένη γεωμετρία για την ενίσχυση της προοπτικής γεωμετρίας του υπάρχοντος κελύφους και την παραλαβή των ροών από τις εισόδους. Η χάραξη του στεγάστρου αγκαλιάζει περιμετρικά την πρόσοψη του κτιρίου διαταράσσοντας την αυστηρή χάραξη και ενοποιώντας μορφολογικά το κτίριο τόσο με τον εξωτερικό κοινόχρηστο χώρο όσο και με τον ευρύτερο περιβάλλοντα χώρο του, ενώ ταυτόχρονα σηματοδοτεί κατευθύνσεις προς τους εσωτερικούς χώρους.

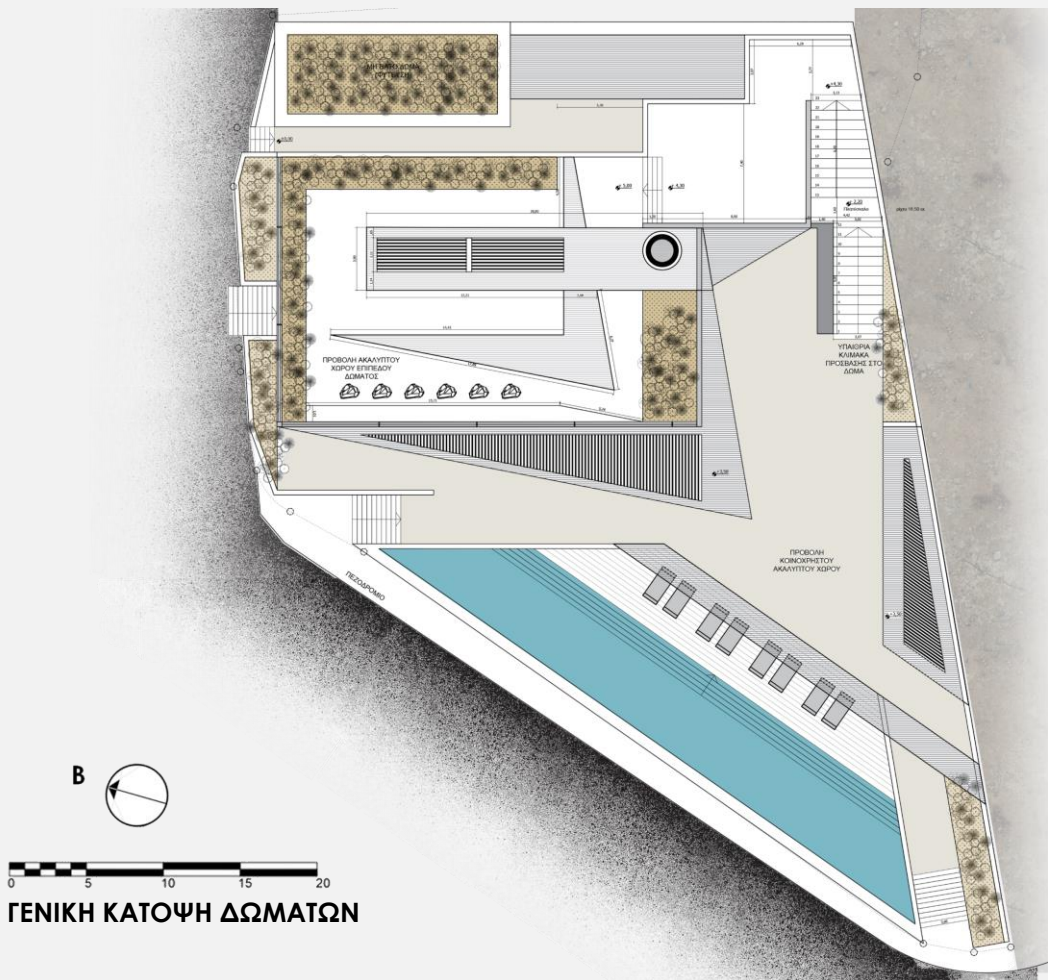
[κόκκινο]

Γ.02_Σχεδιαστική Πρόταση

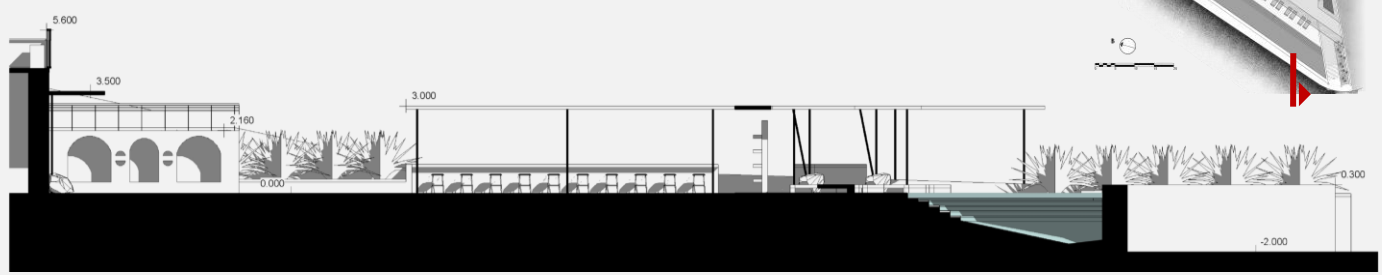
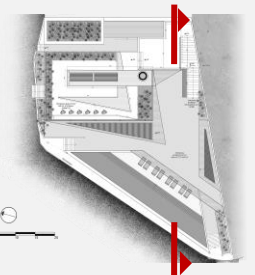
ΣΧΕΔΙΑΣΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

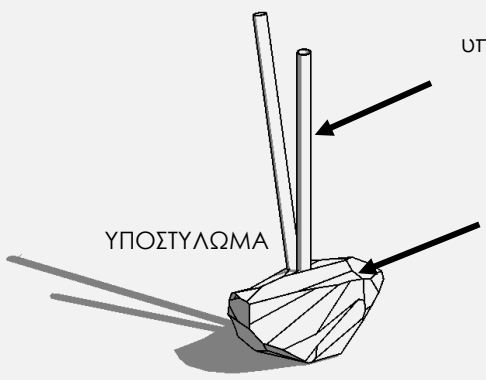

ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΤΟΨΗ ΔΩΜΑΤΩΝ

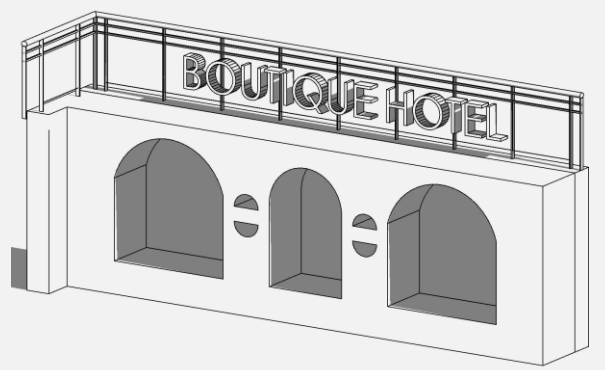

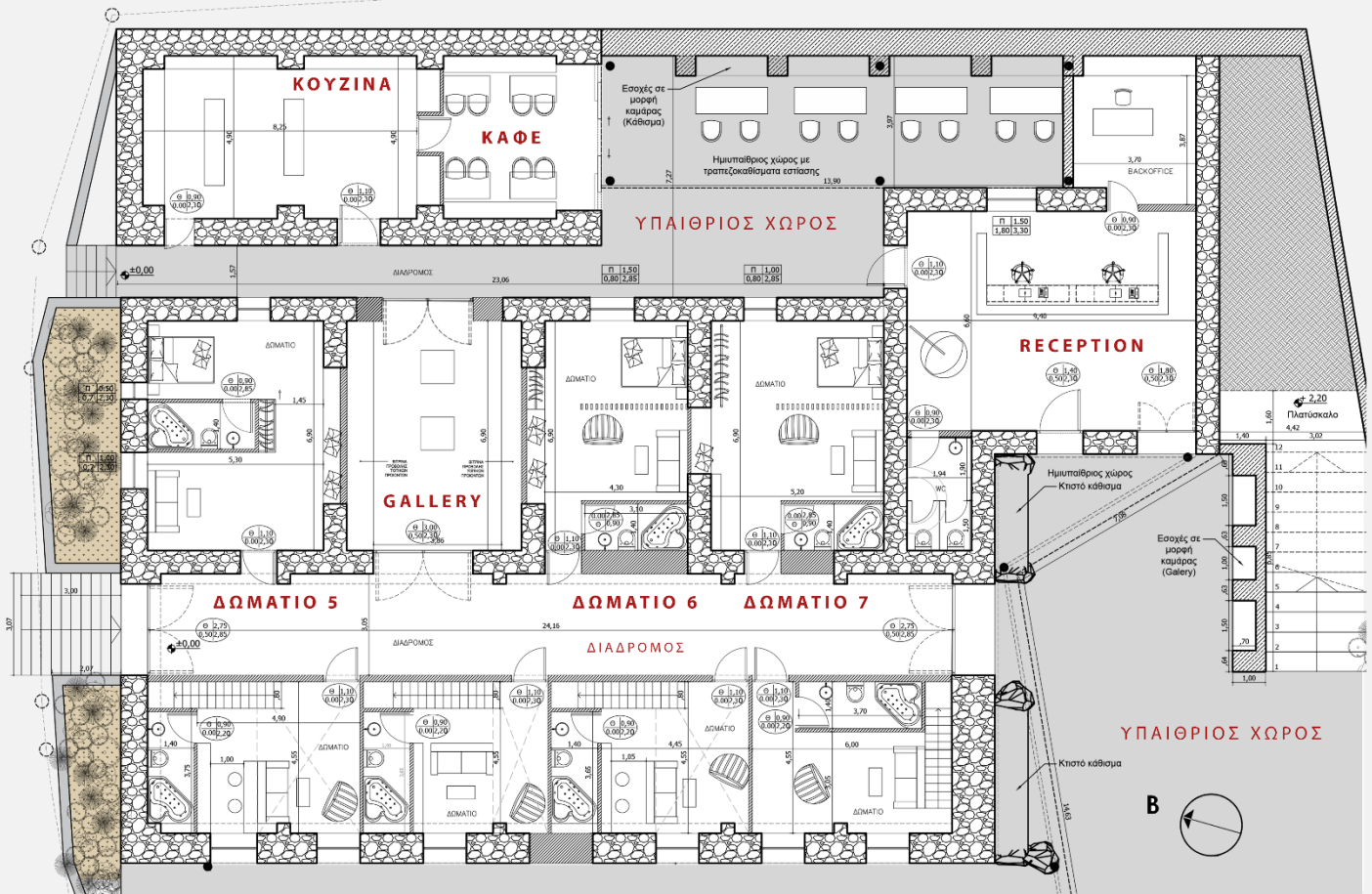
Οφωτομή Υπαιθριου χώρου

Διπλό μεταλλικό υποστυλώμα κυκλικής διατομής
 Οπλισμένο Σκυρόδεμα χυτευμένο σε καλούπι μορφής βράχου

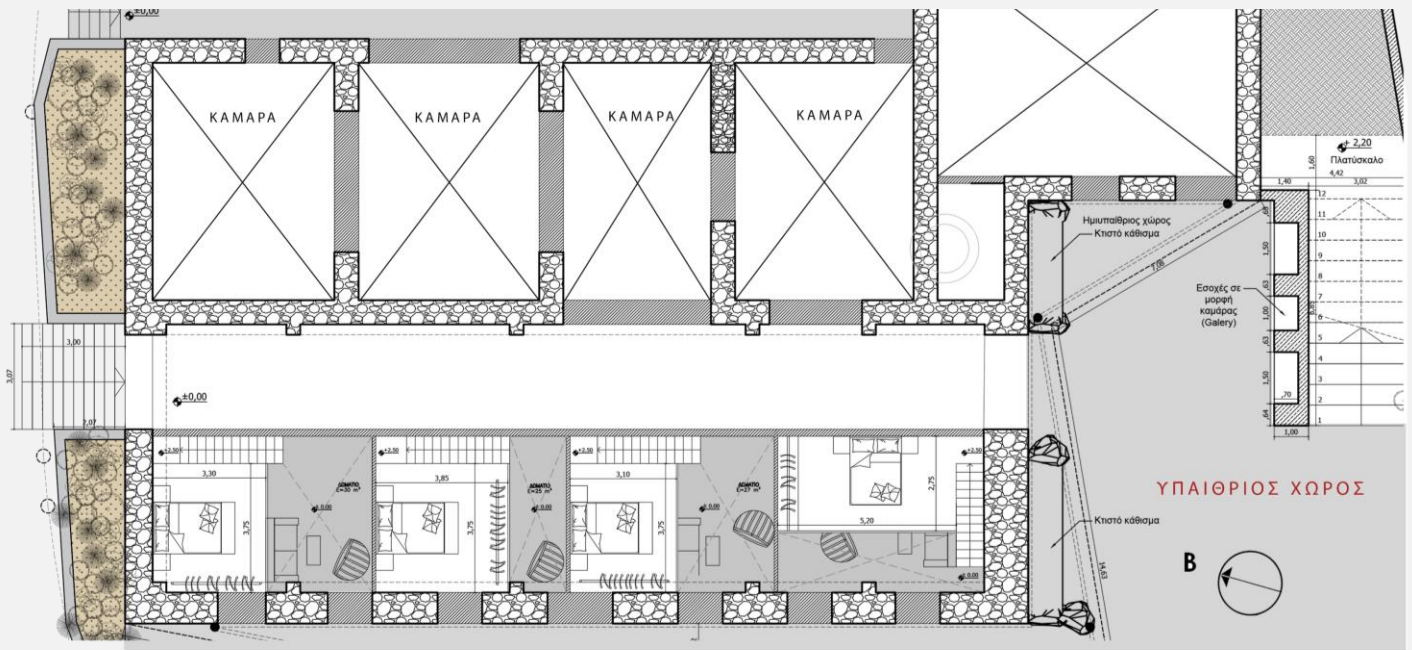
ΤΟΙΧΟΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΥΠΟΔΟΧΗΣ - GALERY

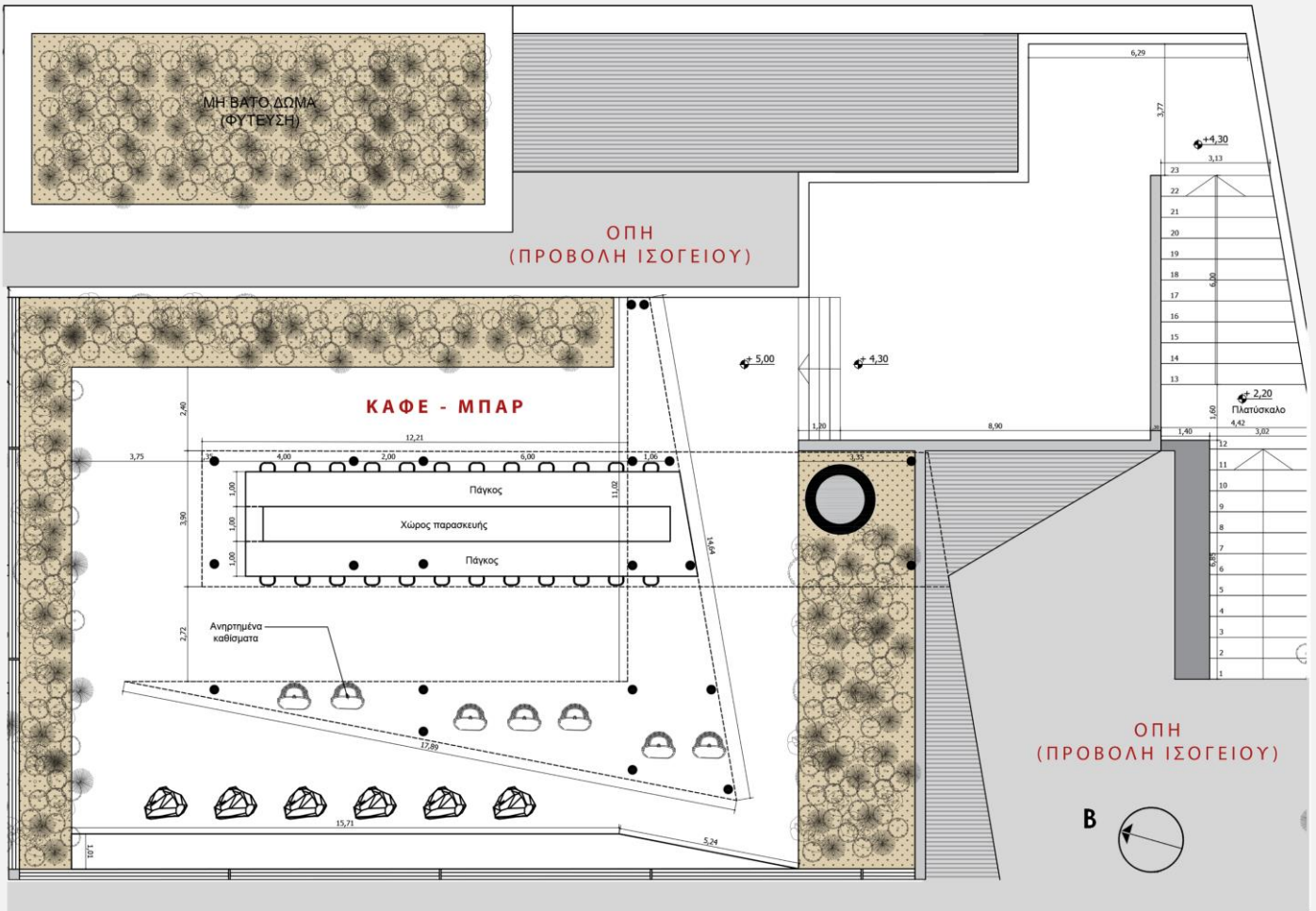
ΔΩΜΑΤΙΟ 1 ΔΩΜΑΤΙΟ 2 ΔΩΜΑΤΙΟ 3 ΔΩΜΑΤΙΟ 4

ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ

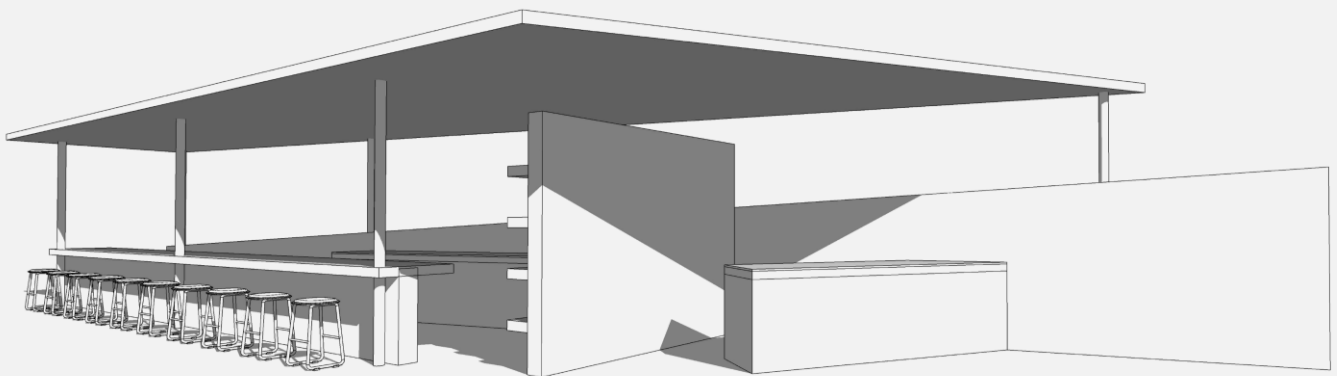

ΠΑΤΑΡΙ ΔΩΜΑΤΙΟ 1 ΠΑΤΑΡΙ ΔΩΜΑΤΙΟ 2 ΠΑΤΑΡΙ ΔΩΜΑΤΙΟ 3 ΠΑΤΑΡΙ ΔΩΜΑΤΙΟ 4

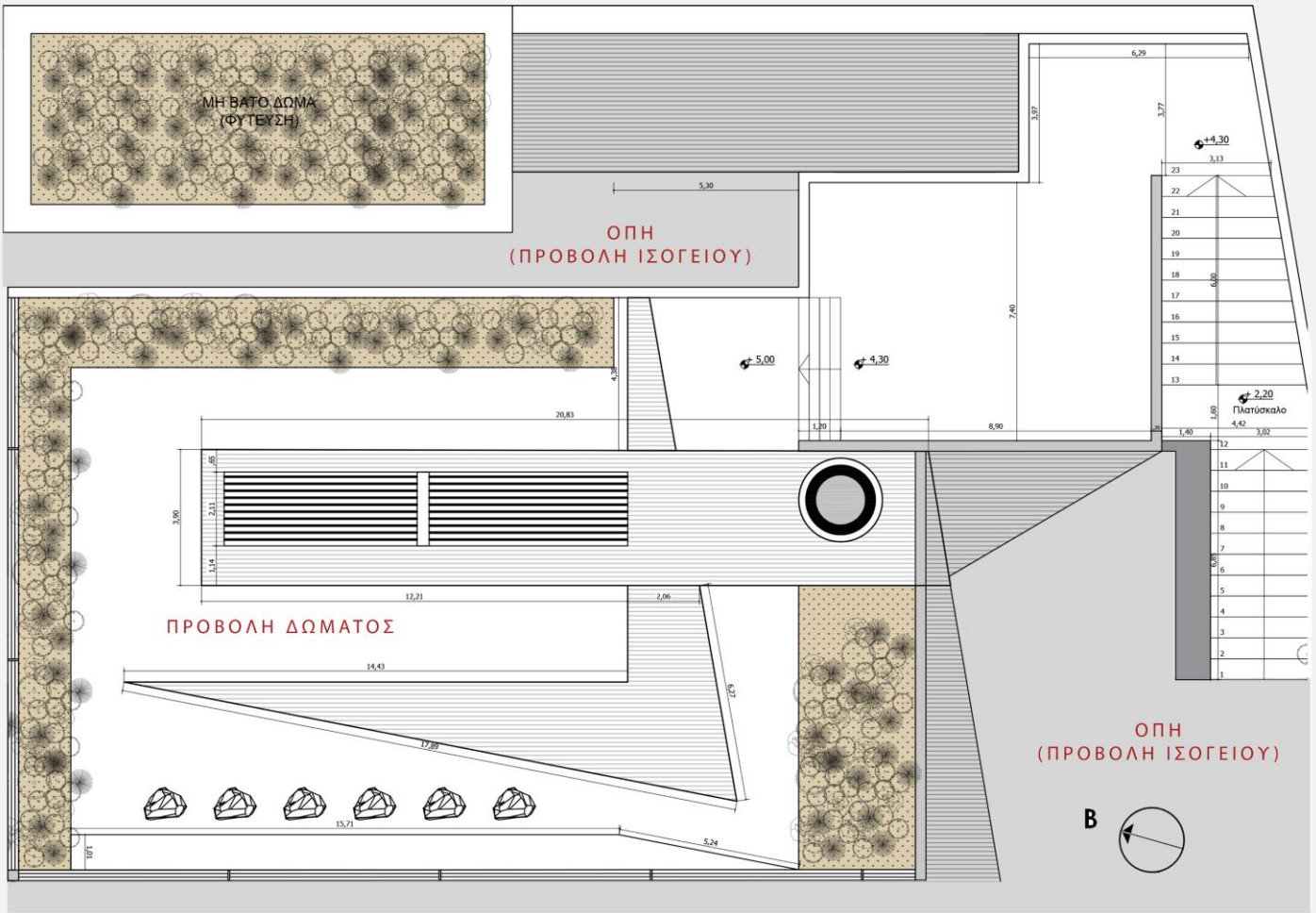
ΚΑΤΟΨΗ ΠΑΤΑΡΙΩΝ

ΚΑΤΟΨΗ ΒΑΤΟΥ ΔΩΜΑΤΟΣ

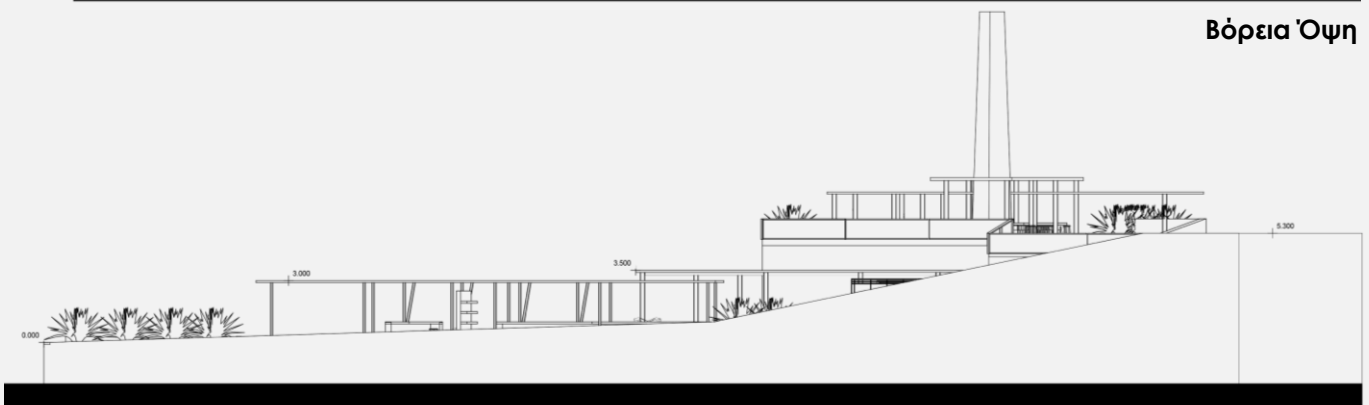
ΜΠΑΡ-ΑΝΑΨΥΚΤΗΡΙΟ & ΥΠΟΔΟΧΗ

ΚΑΤΟΨΗ ΔΩΜΑΤΩΝ

Βόρεια Όψη

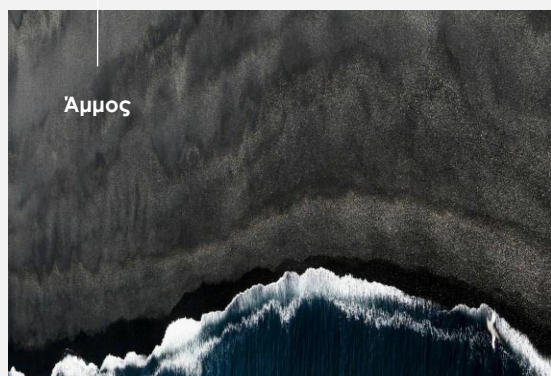
Νότια Όψη

Γ.03 Έμπνευση, Αίσθηση και Υλικότητες

ΕΜΠΝΕΥΣΗ, ΑΙΣΘΗΣΗ, ΥΛΙΚΟΤΗΤΕΣ

Βράχος

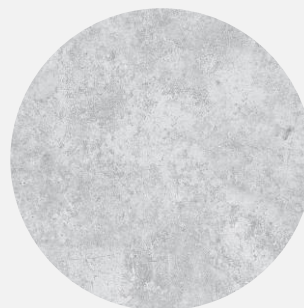

Άμμος

Μέταλλο

ανάγνωση των παρεμβάσεων ως ένας νέος οργανισμός σε ταυτόχρονη σχέση αντίθεσης και αντίστιξης με το υπάρχον κέλυφος τόνωση του βιομηχανικών καταβολών της ταυτότητας του κτιρίου

Χυτά υλικά σκουροδέματος

Ροικότητα

Ενοποίηση οριζοντιότητας – κατακορυφότητας, κτίριο - γη

Ξύλινο deck στους υγρούς χώρους

Λεπτομέρειες με ξύλινα στοιχεία

Γ.04 Φωτορεαλιστικές απόψεις εξωτερικών χώρων

ΑΠΟΨΗ ΕΙΣΟΔΟΥ

ΑΠΟΨΗ ΠΡΟΣΟΨΗΣ

ΑΠΟΨΗ ΠΡΟΣΟΨΗΣ

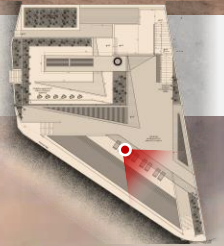
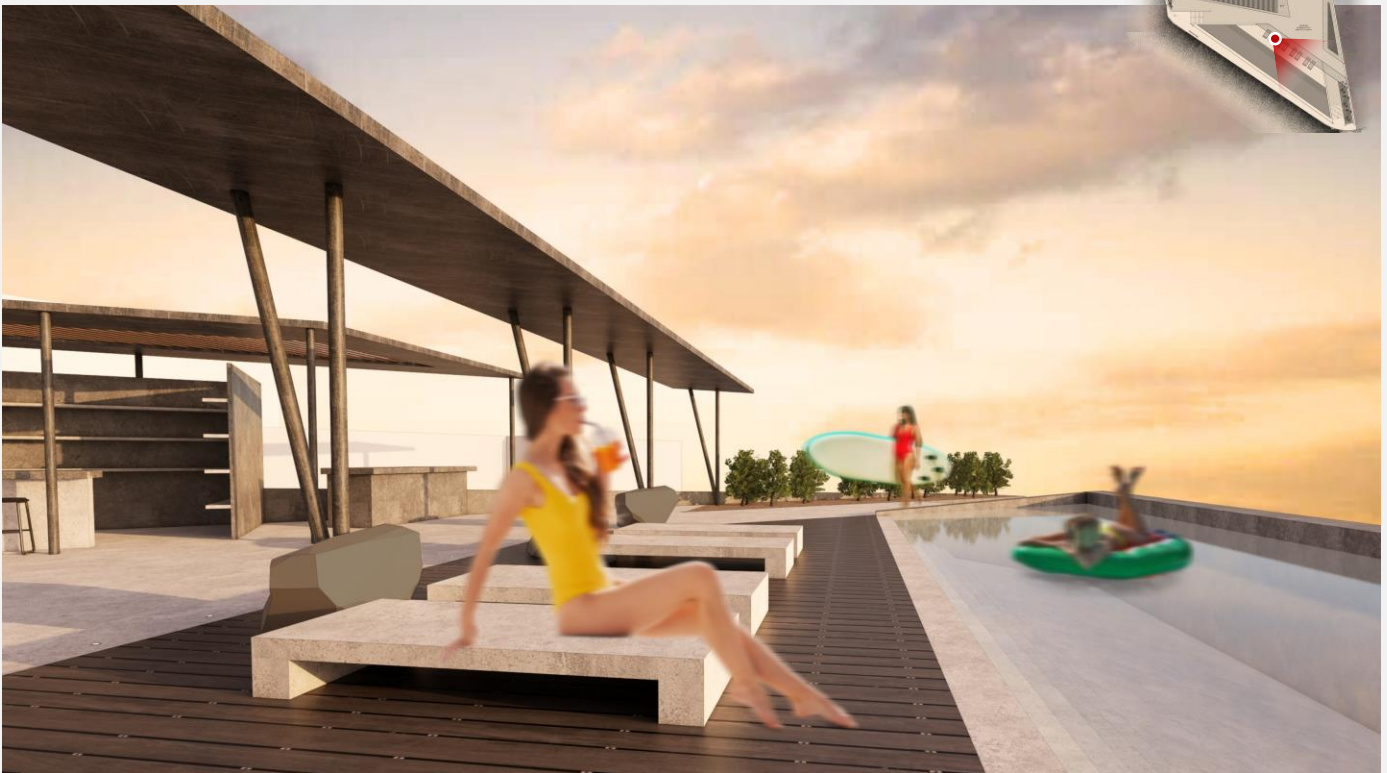
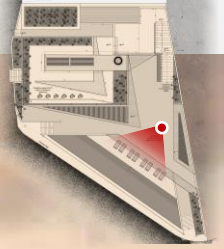
ΑΠΟΨΗ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΙΣΟΓΕΙΟΥ

ΑΠΟΨΕΙΣ ΧΩΡΟΥ ΠΡΩΙΝΟΥ

ΑΠΟΨΕΙΣ ΠΙΣΙΝΑΣ

ΑΠΟΨΕΙΣ ΧΩΡΟΥ ΚΙΝΗΣΗΣ

ΑΠΟΨΕΙΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΥΠΟΔΟΧΗΣ

ΑΠΟΨΗ ΕΙΣΟΔΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ

ΑΠΟΨΗ ΑΝΑΨΥΚΤΗΡΙΟΥ ΙΣΟΓΕΙΟΥ

ΑΠΟΨΕΙΣ ΔΩΜΑΤΟΣ

ΑΠΟΨΕΙΣ ΑΝΑΨΥΚΤΗΡΙΟΥ ΔΩΜΑΤΟΣ

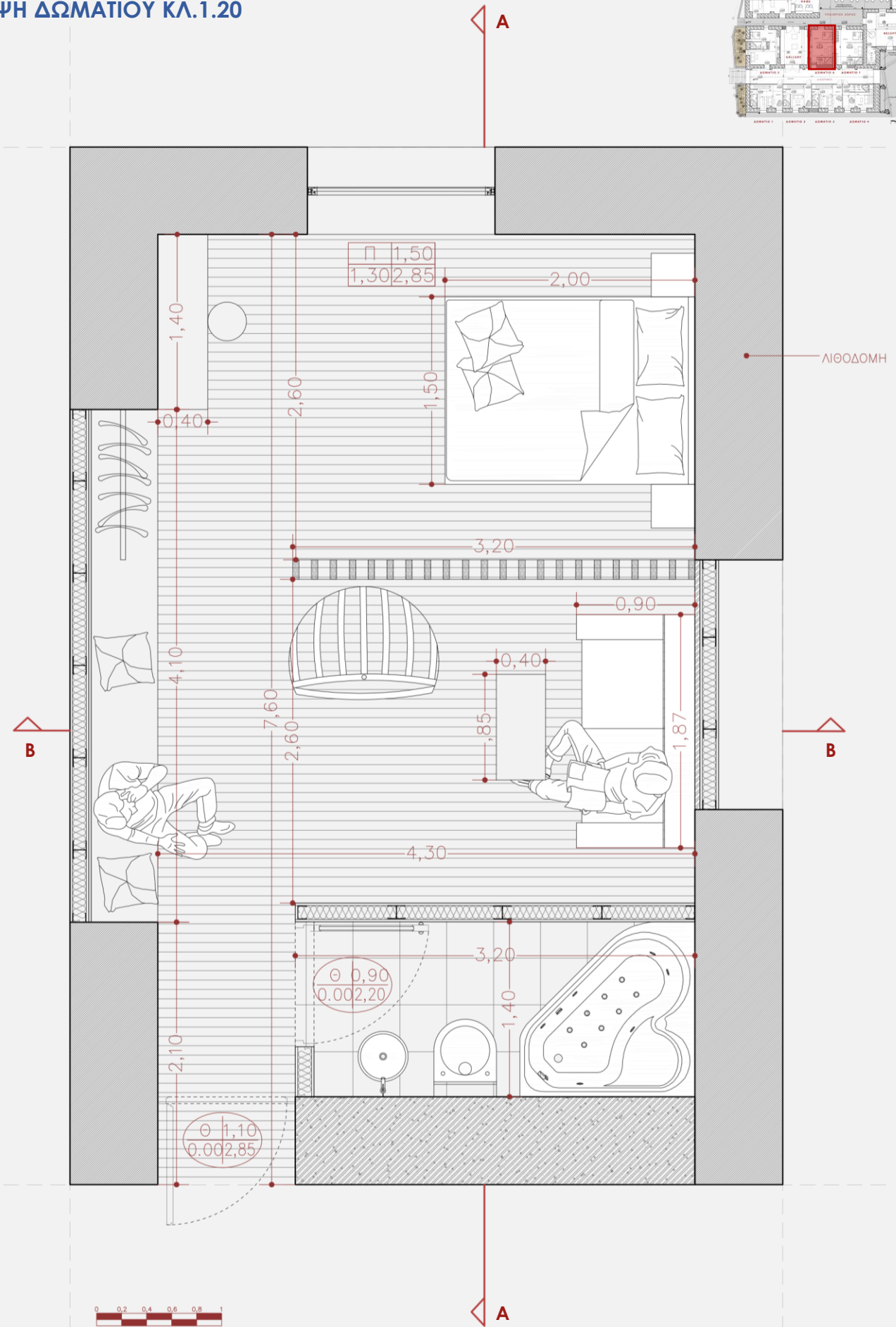

ΑΠΟΨΕΙΣ ΑΝΑΨΥΚΤΗΡΙΟΥ ΔΩΜΑΤΟΣ

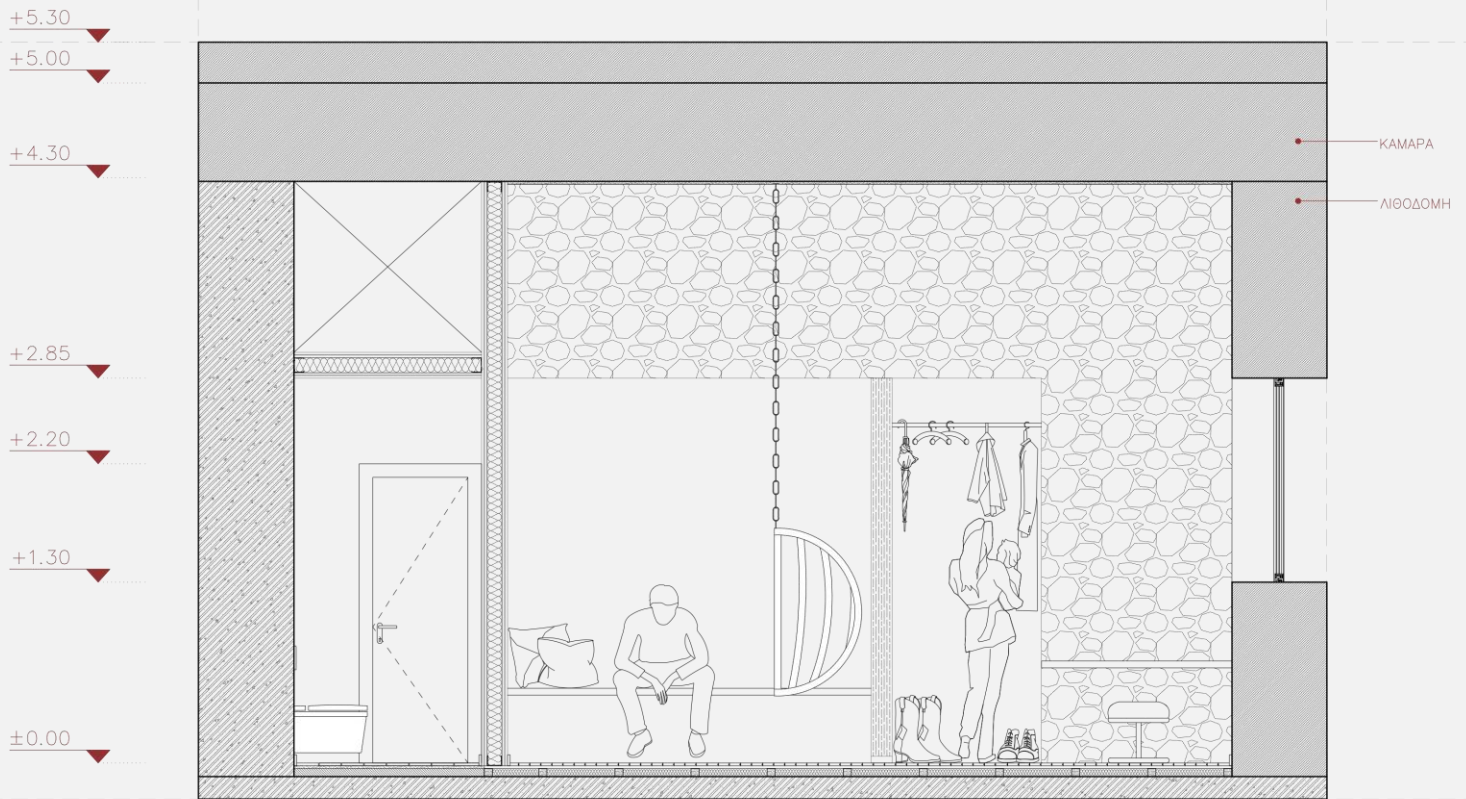

Γ.05 Σχέδια δωματίων 1:20

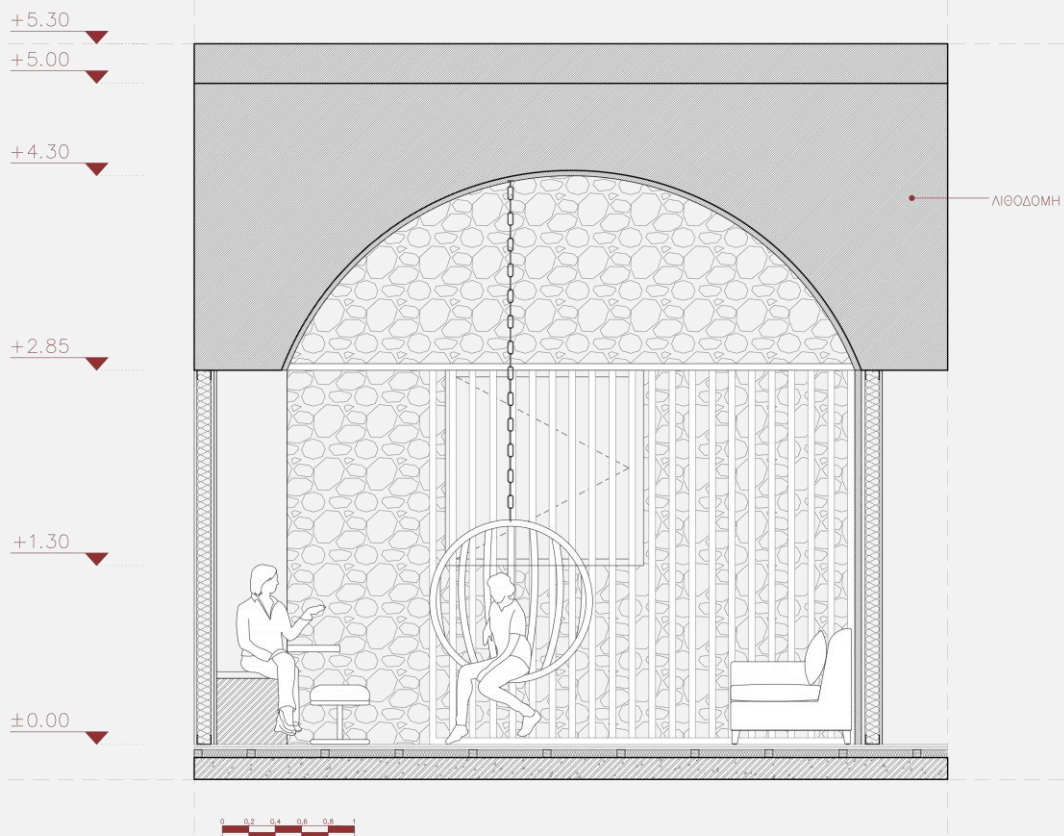
ΚΑΤΟΨΗ ΔΩΜΑΤΙΟΥ ΚΛ.1.20

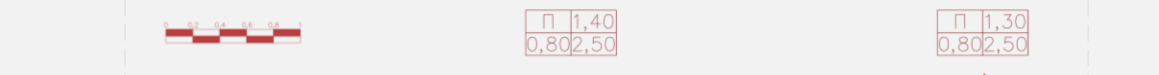
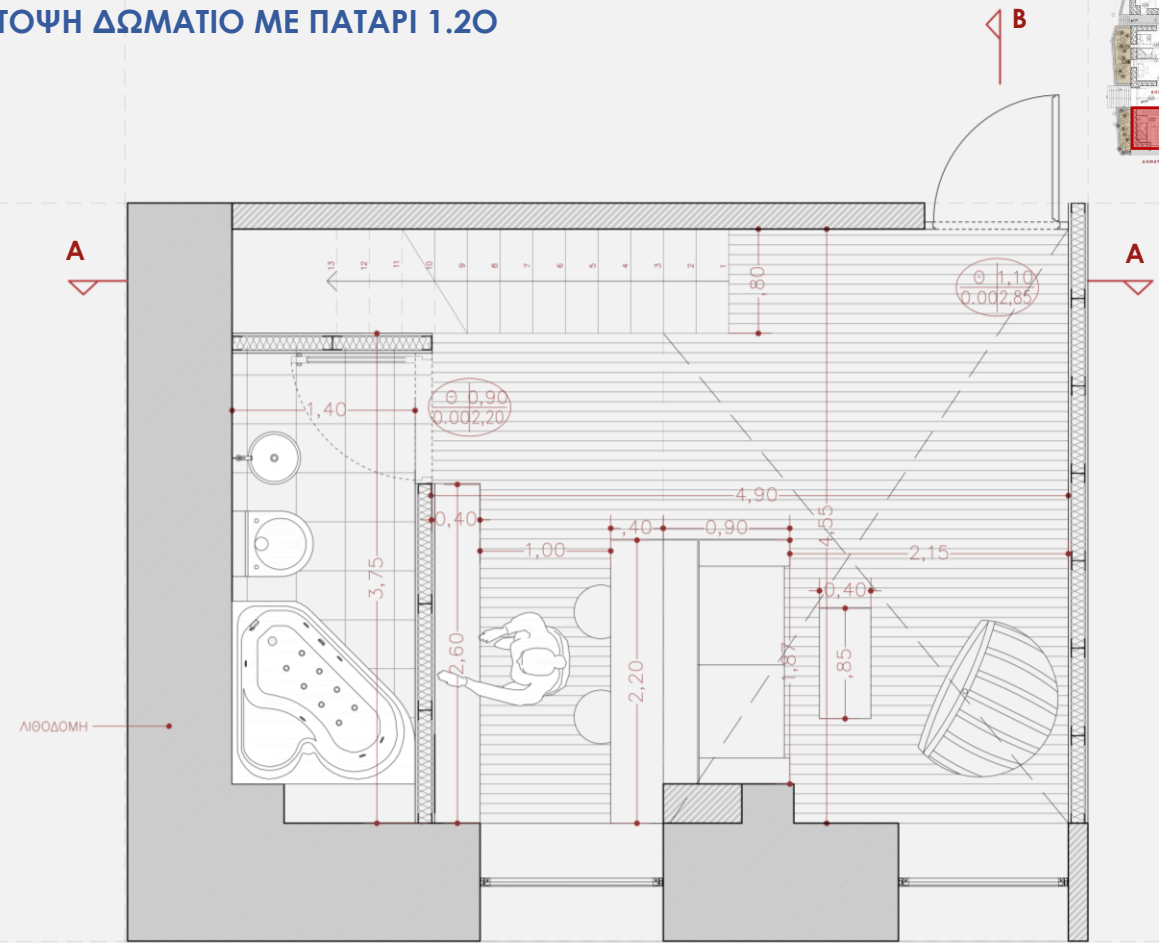
TOMH AA ΚΛ.1.20

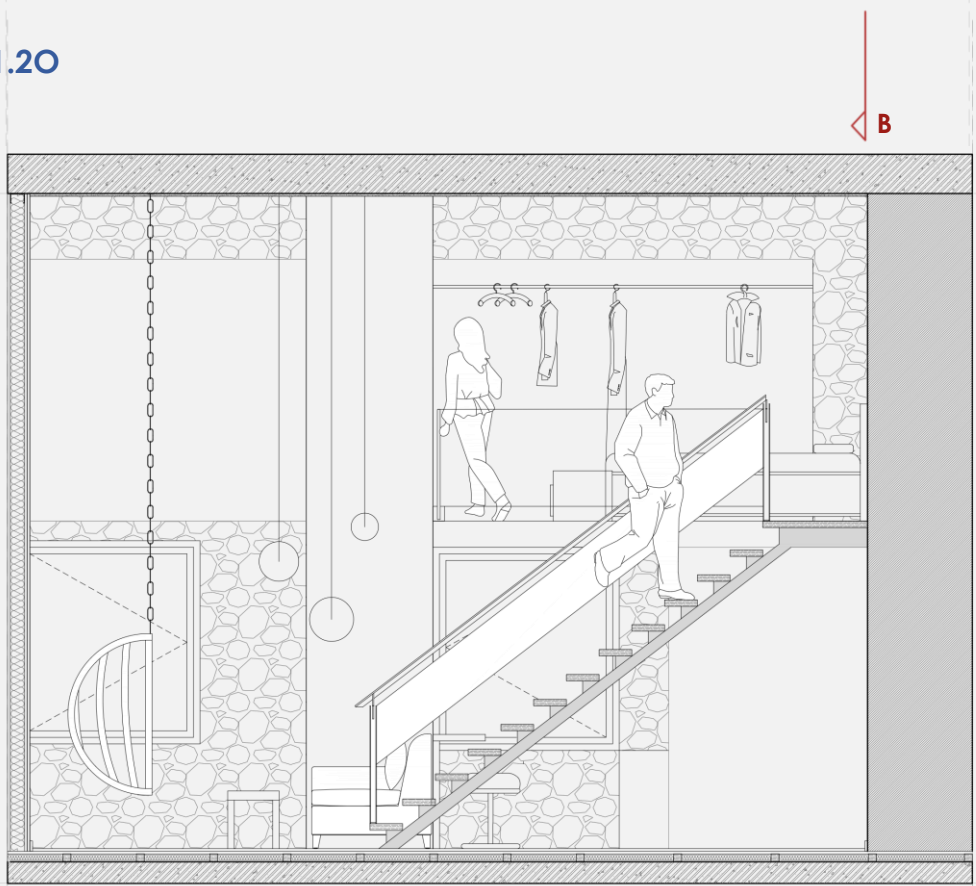
TOMH BB ΚΛ.1.20

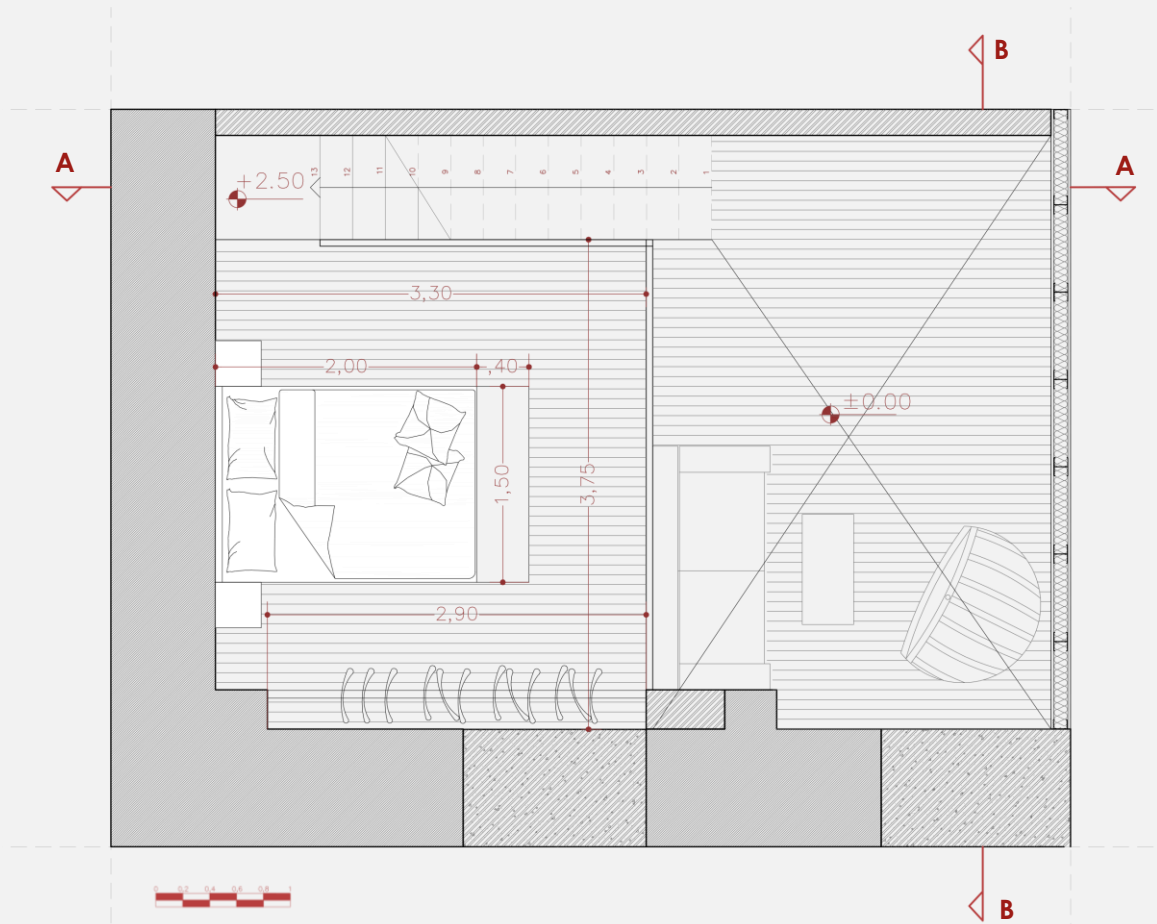
ΚΑΤΟΨΗ ΔΩΜΑΤΙΟ ΜΕ ΠΑΤΑΡΙ 1.20

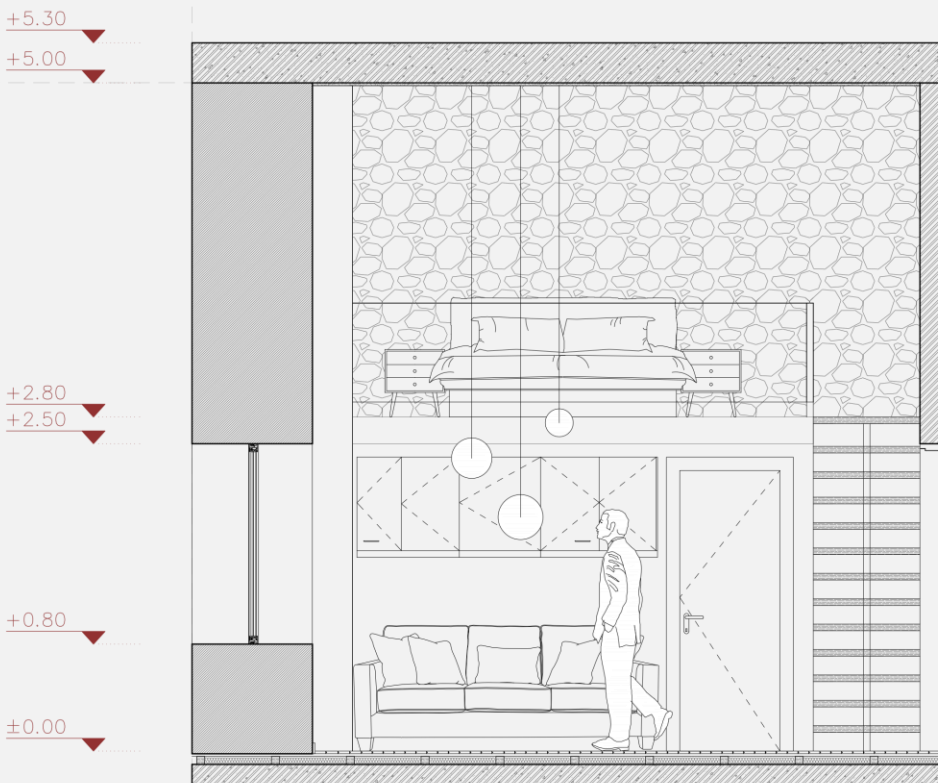
ΤΟΜΗ ΑΑ 1.20

ΚΑΤΩΨΗ ΠΑΤΑΡΙΟΥ 1.20

ΤΟΜΗ ΒΒ 1.20

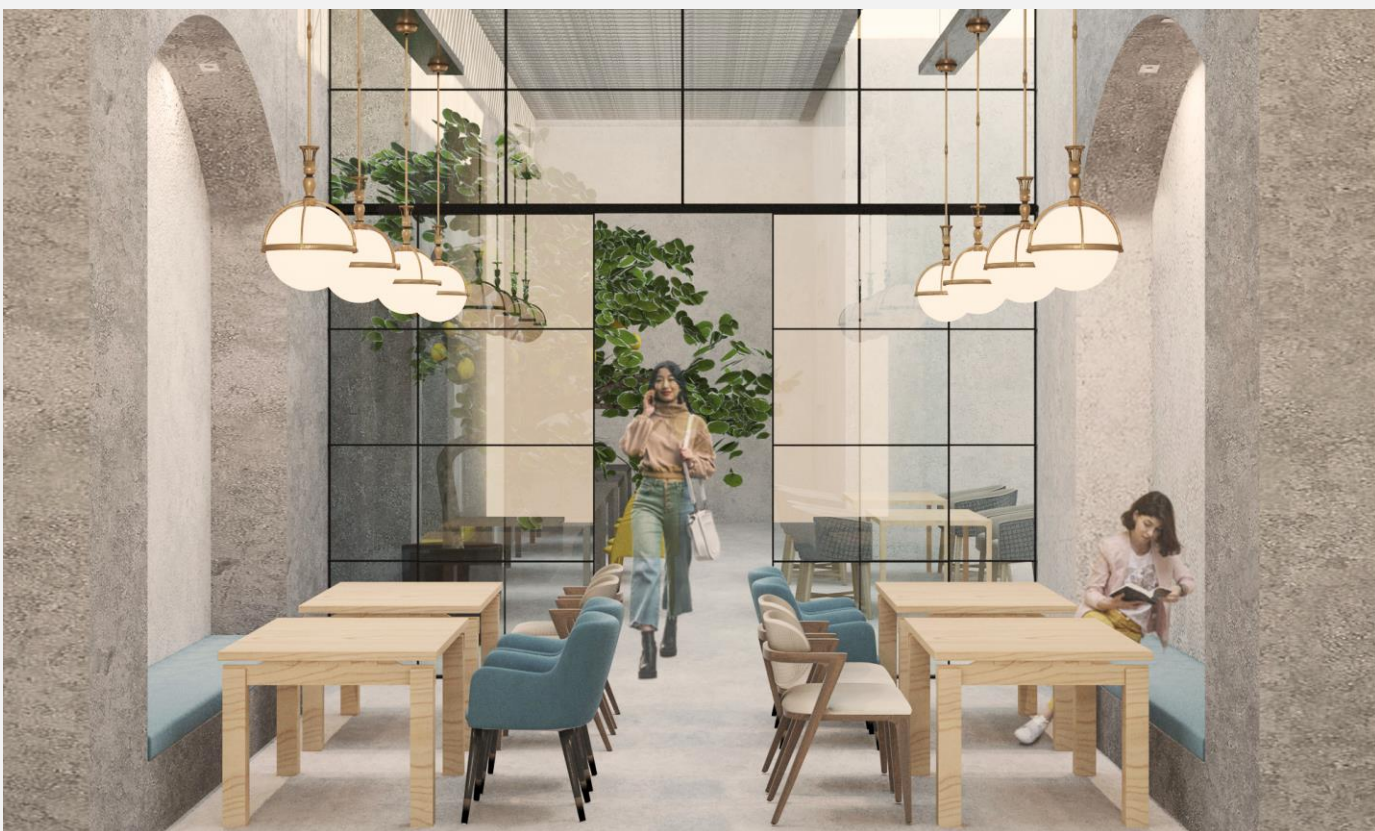

Γ.06 Φωτορεαλιστικές απόψεις εσωτερικών χώρων

RECEPTION

ΤΡΑΠΕΖΑΡΙΑ

ΑΠΟΨΕΙΣ ΑΙΘΡΙΟΥ

ΑΠΟΨΕΙΣ ΔΩΜΑΤΙΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αρχιτεκτονική ανάλυση παραδοσιακών κτιρίων και συνόλων, Πρόγραμμα ψηφιοποίησης διατομεακού μαθήματος 5^{ου} εξαμήνου, Προπτυχιακό, Ε.Μ.Π.
- Κούτζη Βασιλική, Παγουλάτος Γιάννης, Πτυχιακή Εργασία, «Η Σαντορίνη πριν από το σεισμό της δεκαετίας του 1950 Α.Τ.Ε.Ι Πειραιά, Τμήμα Πολιτικών δομικών έργων, Αθήνα, 2019
- Μαρκαντωνάτου Αλίκη, Διπλωματική Εργασία, « Βιοκλιματικός Σχεδιασμός και Παραδοσιακή Κυκλαδική Αρχιτεκτονική: Το παράδειγμα της Σαντορίνης », Πάτρα, Σεπτέμβριος 2018
- Παπανδρέου Νεφέλη, Πτυχιακή Εργασία, « Παλαιό πατητήρι στη Σαντορίνη (Μεγαλοχώρι) – Μετατροπή του σε κατοικία», Τ.Ε.Ι Πολ. Δομ. Έργων, Πειραιάς, 2006
- Περιφέρεια Νότιου Αιγαίου, Επιχειρησιακό σχέδιο αγροτικής ανάπτυξης 2014 – 2020, Θήρα – Θηρασιά
- Ριτζούλη Αικατερίνη, Διδακτορική Διατριβή, «Η εξέλιξη της αρχιτεκτονικής και της οικοδομικής τέχνης στη Σαντορίνη από τη βενετοκρατία (1204) μέχρι τον σεισμό του 1956», ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη 2016
- <https://www.tomatomuseum.gr/mouseio/>
- https://www.archdaily.com/953825/yorkton-workshops-pearson-lloyd?ad_source=myarchdaily&ad_medium=bookmark-show&ad_content=current-user
- <https://www.archdaily.com/957503/harrow-arts-centre-dk-cm>
- https://www.archdaily.com/971261/alte-malze-lauterhofen-renovation-berschneider-plus-berschneider?ad_source=search&ad_medium=projects_tab
- https://www.archdaily.com/925031/drangar-renovation-studio-granda?ad_source=search&ad_medium=search_result_projects
- https://www.archdaily.com/916166/hotel-and-restaurant-in-the-ancient-montalvan-pottery-factory-af6-arquitectos?ad_source=myarchdaily&ad_medium=bookmark-show&ad_content=current-user
- <https://www.archisearch.gr/architecture/the-foundry-hotel-athens-efi-malandraki-miltiadis-portokalis/>
- <https://www.archdaily.com/939385/dexamenes-seaside-hotel-k-studio>
- <https://www.archisearch.gr/interiors/bureau3-dritsa-plaini-santorini/>
- <https://www.ktirio.gr/>
- <https://www.demetercavehouse.com/renovation-cave-house-santorini/>
- <https://cert.boutique-hotel.gr/Content/Prodiagrafes.pdf>

ΠΗΓΕΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνες 1-2: Πηγή: <https://hotelcyclades.gr/el/santorini>

Εικόνες 3-32: Πηγή: <http://5a.arch.ntua.gr/project/12816/13329>

Εικόνες 33-40: Πηγή <https://www.greeka.com/cyclades/santorini/eat-drink/wineries/mesa-gonia/canava-roussos/>

Εικόνες 31-47: Πηγή:<https://publishing.gr/2022/03/05/25-xronia-oinopoieio-xatzidaki-to-oinopoieio-tis-kardias-mas-kwnstantina-xrysoy-sevasmos-stin-prwti-yli/>

Εικόνες 48-52: Πηγή: <https://www.kathimerini.gr/culture/athinaika-plus/561158263/anakalyptontas-ta-mystika-kai-tin-aneggichti-mageia-tis-thirasias/>

Εικόνες 53-66: Πηγή:https://www.archdaily.com/953825/yorktonworkshopspearsonlloyd?ad_source=myarchdaily&ad_medium=bookmark-show&ad_content=current-user
[E=](#)

Εικόνες 63-69: Πηγή:<https://www.archdaily.com/957503/harrow-arts-centre-dk-cm>

Εικόνες 70-79: Πηγή:https://www.archdaily.com/971261/alte-malze-lauterhofen-renovation-berschneider-plus-berschneider?ad_source=search&ad_medium=projects_tab

Εικόνες 80-83: Πηγή:<https://www.greekgastronomyguide.gr/item/oinopoiio-venetsanou-santorini/>

Εικόνες 84-90: Πηγή: <https://www.ktirio.gr/>

Εικόνες 91-98: Πηγή: <https://www.culturenow.gr/santorini-arts-factory-programma-gia-kalokairi-2017/>

Εικόνες 99-106: Πηγή:https://www.archdaily.com/925031/drangar-renovation-studio-granda?ad_source=search&ad_medium=search_result_projects

Εικόνες 107-116: Πηγή:https://www.archdaily.com/916166/hotel-and-restaurant-in-the-ancient-montalvan-pottery-factory-af6-arquitectos?ad_source=myarchdaily&ad_medium=bookmark-show&ad_content=current-user

Εικόνες 117-127: Πηγή:<https://www.archsearch.gr/architecture/the-foundry-hotel-athens-efi-malandraki-miltiadis-portokalis/>

Εικόνες 128-141: Πηγή:<https://www.archdaily.com/939385/dexamenes-seaside-hotel-k-studio>

Εικόνες 142-155: Πηγή:<https://www.mononews.gr/city-stories/santorini-metatropi-paliou-archontikou-se-boutique-hotel-dite-14-entiposiakes-ikones>

Εικόνες 156-165: Πηγή: <https://www.lkmk.gr/projects/commercial/demeter-cave-house-santorini>

Εικόνες 166-175: Πηγή: <https://www.ktirio.gr/>

Εικόνες 176-183: Πηγή: <https://exploringgreece.tv/destinations/nisia-notio-aegeou/cyclades/vlychada-santorini-i-exopragmatiki-paralia-ton-2-5-chiliometronparalia-vlychada-ifaisteiaki-kai-apokosmi/48120/>

